

NOVA SERIJA
LASO
CIJENA 3 DIN BROJ 5

NASLJEDE NASILJA

ROBERT ULLMAN

NASLJEDE NASILJA

»Laso« Nova serija 1973.

Urednik: Ladislav Grakalić

Prevela: Marija Manolić

»Laso« — Izdavač: OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — V. d. glavnog i odgovornog urednika: Borivoj Jurković
— Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1973.
Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/1-1973. od 22. VI 1973.

I

Blizu gradića Valmonta, samo nekoliko milja istočno od velike ceste za prijevoz tereta sjever-jug što je vodila izduženom kotlinom Corona prema El Pasu, živjela je osamdeset godina u dolini zvanoj Pseći kanjon obitelj Lee: krepka i hrabra dvostruka udovica Mary Hendrick Lee sa svojim sinovima i polubračom Perryjem Altmanom i Oliverom Miltonom Leeom, bratanićom Nettie Fry, zatim dva crna jahača Ephom i Edom i nekoliko spretnih kauboja...

Zbog uzastopnih sušnih godina između 1881. i 1885. godine mnogi su sitni uzgajivači stoke iz Teksasa morali potražiti novu domovinu. Među prvim kojima je vlada 1884. godine dodijelila zemlju u Novom Meksiku, bili su devetnaestogodišnji Oliver Lee i njegov dvadesetšestogodišnji polubrat Perry Altman. Čiroki Bill Kellam pokazao je dvojici mladih gorostasa iz Teksasa Pseći kanjon s vodom što je neprekidno tekla iz planina. Godinu dana kasnije došla je i sva njihova rodbina s malim stadima goveda i konja. Tijekom tri godine jarko je sunce pretvorilo zid od nepečene opeke u kamen. Posvuda su se u kotlini Tularose naselili Teksašani, s ono malo stoke što im je preostalo nakon suše u Teksasu i dugog putovanja...

Posljednici velikih imanja, bankari, bogati prijevoznici, suci, državni tužionici i izdavači novina koji su pripadali republikanskoj stranci, započeli su godine 1878. zloglasni rat pokrajine Lincoln kako bi spriječili useljavanje i rasprostranjivanje sitnih stočara. Pošto je 1881. šerif Pat Garrett ubio Billyja Kida, činilo se da su postigli cilj. Bilo je ubijeno više od tri stotine ljudi,

posljednja je pobuna bila ugušena, preživjeli su većim dijelom pobjegli.

Razbješnjeli val borbenih Tekšašana doveo je ovaj uspjeh u pitanje. Tekšaške su obitelji prisvojile oskudne izvore vode u kotlini Tularose, iskopale duboke bunare i podigle vjetrenjače. Malo po malo počela su se pusta područja pretvarati u oaze. Organizirana grupa mogućnika iz Santa-Fea ubrzo je primijetila, kako njihova tek osvojena moć slabi, što više rastu i brže napreduju pašnjaci ponosnih Tekšašana.

Dok su otpušteni banditi, što su se borili za probitke moćnih, još tamarali gradovima Socorro, Rincon, Kingston i Silver City i životarili od pljačke i plaćenih ubojstava, grupa moćnika iz Santa-Fea je osigurala pomoć i suradnju najjače tekšaške obitelji — Goodova klana.

John H. Good sa sinovima Walterom, Charleyjem i Ivanom, bratom Ishamom i njegovim sinovima Leejem, Edom, Billom i Miltonom, s gotovo isto toliko kćeri i zetova, preuzeo je između Cludcrofta i La Luza, na podnožju Round Mountainsa, usred Sacramenta, velik dio stada grupe moćnika iz Santa-Fea kao i svu vlast nad gradovima La Luz i Alamofordo.

Pošto je John Good 16. prosinca 1885. u La Luzu na otvorenoj cesti ustrijelio tekšaškog rančera Georga Dawsona, koji tek što je stigao, i rekao: »Ovdje nema mjesta za mlade ljude« a njega samoga promašio metak iz puške Dawsonove žene Branco Sue Dawson, ljudima je u dolini Tularosa postalo jasno da će uskoro doći do isto takvog rata kakav je bio rat pokrajine Lincoln.

Slijedeći koji se sukobio s Johnom Goodom bio je George McDonald, mlađi usijane glave, koji je jahao s Leejevima, a koncem svakog mjeseca plaću davao Nettie Fry — uskoro su se trebali oženiti. George McDonald je u nekom kanjonu pronašao mali slani izvor, iskopao bunar i oko njega postavio okrugli zid. Ovdje je namjeravao sagraditi kuću za sebe i Nettie. John Good je u blizini posjedovao spremište za vodu koje je opskrbljivao cjevovodom iz Tularose. Jednog se dana pojavi sa svojim sinovima zahtijevajući od Georgea MacDonalda da napusti zemlju, jer da ona pripada njemu.

Ali mladi borbeni pijetao izvuče ispravu o vlasništvu, stavi ruku na drzak revolvera i reče: — Možeš ovdje biti dragi bog, Goode, ali mene nećeš istjerati! Pokušaj i vidjet ćeš kako ćeš daleko dospjeti.

John Good je čuo o vještini kojom su Leejevi ljudi baratali revolverom i zbog toga je radije odgovorio: — Nemoj nikad reći da te nisam upozorio, McDonald!

Tako su Teksašani saznali da je čegrtuša začegrtala i da će prvom prilikom ugristi.

Tijekom slijedeće dvije godine Goodov je klan često pokušavao uplašiti teksaške obitelji. Ali, svaki put kad bi Goodovi stali nasuprot Cooperovima i Leejevima, ovi su bili spremni za borbu. Grupa organiziranih moćnika iz Santa-Fea je uskoro izgubila strpljenje: poručili su Johnu Goodu da se, ukoliko ne želi izgubiti ugled u očima stanovništva, mora sa svojim klanom suprotstaviti Leejevima i Cooperovima.

Goodovi nisu za Teksašane predstavljali nepoznanicu. Četvrtog listopada 1877. objavljeno je u listu »Austin Weekly Statesman« otvoreno pismo stanovništva pokrajine Coleman. Brown i Domanche upućeno Johnu Goodu u kojem se on optužuje kao ubojica i kradljivac stoke i poziva da do 1. studenog napusti zemlju.

U prosincu 1877. pisao je major Frank Jones iz borbenog bataljona teksaških rendžera u izvještaju guverneru Teksasa: »Isham Good je poznati kradljivac stoke. Ako možete pohapsiti njega i njegove sinove, uprava pokraji-

ne Coleman želi da budu predani okružnom sudu.«

Međutim, kad su rendžeri odlučili uhapsiti klan, Goodovi su napustili Teksas. Godine 1881. pojavili su se Goodovi sinovi u Novom Meksiku s Kinneyjevom bandom, koja je odigrala važnu ulogu u ratu pokrajine Lincoln.

U to je doba John Good pretvorio La Luz, gradić između Tularose i Valmonta, na podnožju Sacramenta, u svoje sjedište. Sagradio je veliku kuću za sebe i svoje prijatelje, obogatio se i nije štedio priređujući velike svečanosti, dajući bogate priloge i unosne poslove onima koji su djelovali u njegovu korist. Bio je kao i svi njegovi sinovi, snažan čovjek, visok gotovo dva metra, drzak, glasan i bezobziran, gostoljubiv; volio je lasku, ali i svađu kad je bio pijan.

Jednog dana u svibnju 1888. ugleda John H. Good mladog kauboja Georgea Mc Donalda kako u La Luzu silazi s konja. Good izjuri na ulicu i vikne: — Čuo sam da želiš raditi za moje prijatelje, Stuartove!

— Želim — odgovori McDonald.

— Do vraga, nećeš raditi ni za jednog od mojih prijatelja, jesi li razumio? Ukoliko odmah ne nestaneš iz mog grada, ja ću te ubiti!

Posegne za revolverom, ali prije nego ga je i napola izvukao iz korica, George McDonald mu pritisne svoj kolt u želudac, pogleda probljediela čovjeka i mračno reče: — Da, mislim da ću te sada ustrijeliti!

Srećom, upravo je u tom trenutku izišao iz kočije David B. Jones, metodistički svećenik iz Valmonta, snažan ridokos čovjek i uspio zgrabiti Georgea McDonalda.

Oni koji su stajali unaokolo čuli su kako je rekao: — Ako sada opališ, George, stavljaš na koncu više od svoje osobne netrpeljivosti prema gospodinu Goodu. Osim toga, George, dobro znaš da bih te poslije namrtvo ispremlatio, zar ne?

— Dobro, oče — reče Georg i gurne revolver u korice. — Ovo je njegov grad, neću više dolaziti ovamo. Ali ako me ti, Goode ne ostaviš na miru, u ovoj će zemlji uskoro postojati jedan dvometraš manje. — Uzjaši konja i odjaši.

Nitko nije čuo što je Jones rekao Johnu Goodu, ali su svi prisutni osjetili olakšanje kad se Good nasmiješio i progovorio: — Nema razloga, oče, on može siktati, ali neka mi se ne pojavljuje pred očima.

Pri tom je sjedi div ponovno zadobio svoju zdravu boju lica i s dobroćudnim osmijehom dodao, tako da su svi čuli: — I da biste se uvjerili kako u onome što vam o meni pričaju dolje u Valmontu nema ni traga istine, poklonit ću vašoj crkvi brončano zvono, za koje već nekoliko mjeseci skupljate novac.

— To je vrlo lijepo od vas, gospodine Goode — nepovjerljivo odgovori svećenik. — Zvono stoji tri stotine i dvadeset dolara. Nedostaje mi još dvije stotine devedeset dolara...

Good posegne u džep, izvadi iz kesice zlatnike i pusti ih padati u veliku propovjednikovu ruku obraslu riđom dlakom. — Velika je nevolja, oče, što štakori uvijek nagrizaju ono što pripada lavu... Dvije stotine devedeset... Brojite sa mnorn. Ne bih htio da zvono bude manje nego što vi to želite.

— Dvije stotine devedeset — potvrdi svećenik Jones.

— Radi se naime o ovome, velečasni: jašim sa svojim sinovima, uništavamo naše hlače, postavljamo vodovodne cijevi i sabirnice, navodnjavamo ovu prokletu zemlju kako bismo iz nje izvukli malo trave, onda se pojave te skitnice kojima je tlo u Teksasu postalo suviše suho i nastane se na mojoj zemlji... Dvije stotine četrdeset, dvije stotine šezdeset... Uz to su još i demokrati. Novi Meksiko je, kao što znate, republikanski. I ja sam republikanac, velečasni. I baptist, kao što znate. Svi su Goodovi baptisti... Dvije stotine osamdeset... Ali nemam ništa protiv toga što ste se vi smjestili u Valmontu.

— To je vrlo lijepo od vas — odgovori svećenik pokazavši svoje čvrste zube.

— Čak vam, kao što vidite, poklanjam zvono. Čekajte, nemam ni jednu deseticu i dat ću vam više nego trebate. Tri stotine dolara u dobrim Clark i Gruber novčanicama. Da su ostali u Psećem kanjonu ili možda i u Kojotovu kanjonu, ne bih ništa rekao. Ne bih rekao ni jedne jedine riječi. — Good iz džepa izvuče malu bocu i prinese ju

ustima. — Ali, njih je stalno sve više. I svi se oni pozivaju na zakon o obiteljskom imanju. Kao da zakon o obiteljskom imanju može nahraniti velika stada stoke, tamo gdje umjesto trave raste kaktus. Pogledajte ovaj grad, velečasni. — John Good se raširenih ruku okrene oko vlastite osi i pokaže tamnopute muškarce i žene što su izašli na ulicu. — Prije negoli sam došao, jedva su imali i košulju na stražnjici. A ovdje su stajale samo tri kuće. Sve sam ovo ja gradio i hranio. I sada se pojavljuje ono spadalo i pritišće mi revolver u želudac. Biste li malo popili, velečasni?

— Ne, hvala, gospodine Goode.

— Odličan viski, velečasni. Ako dobro potegne, pravom muškarcu izbije plamen iz usta.

— Ne bih htio da mi iz usta izbija plamen, gospodine Goode — smiješeci se objasni Jones i stavi novac u džep svog crnog fraka. — Čut ćete zvonjavu sve dovde, jer će to biti izvanredno izliveno zvono, gospodine Goode. Hvala vam na vašoj velikodušnosti.

John Good odmahne rukom.

— Oh, ništa. Mnogi su moji prijatelji metodisti i znam da isto tako žele zvono.

Nakon tih se riječi rančer okrene i vrati u svoju kuću. Velečasni David B. obavi poslove i uvečer ode u Valmont.

Nakon događaja na cesti u La Luzu, nitko u dolini Tularosa nije vjerovao da bi primirje između braće Good i ranča S...-lla moglo trajati dugo.

Zbog toga se i velečasni Jones požurio da nadugo i naširoko porazgovara s Cooperovima i Leejevima, ali, jedini je posljedak bio da je George McDonald napustio posao u braće Stuart, koji su kao Jenkiji bili Goodovi ljudi te se pridružio momčadi na Cooperovu ranču.

— Od Georgea nitko ne može zahtijevati da dopusti podivljalom Johnu Goodu da ga ustrijeli na cesti — objasni Jim Cooper Jonesu, prateći pogledom kočiju svoje momčadi što je krenula da sjeverno od Psećeg kaniona izdvoji stado koje će prodati tvrđavi Stanton.

— Vidite, velečasni, sinoć sam na primier poslao Billa Goodu s pozivom da pošalje nekoliko jahača koji bi pri

odabranju stoke izdvojili njegova goveda te ih odmah pečatili.

— I? — upita Jones, porijeklom Teksašanin, koji je znao kako je ovakva suradnja uobičajena.

Jim Cooper, visok, plavokos, star dvadeset i četiri godine, žmirkao je promatrajući sunce pa odmahne glavom.

— Good je rekao da mu nedostaje jahača. U stvari, on ne želi poslati momčad koja bi se potčinjavala Billu Earhardt u nego nekog tko će sam izabrati njegova goveda. Neću dopustiti Goodu da krši napisane zakone pašnjaka.

Jones kimne a Jim Cooper mračno izjavi:

— Poručio sam mu da ću njegova čovjeka poslati do vrata. Bez momčadi nema izabiranja. U tom slučaju neka čeka dok mi ne završimo.

— Čini mi se da' bi zbog ovoga moglo doći do neprilika — zamišljeno primijeti Jones.

— Ako Good želi neprilike, onda će ih i imati.

Nekoliko dana kasnije došlo je do gužve.

Bill Earhardt, Cooperov glavni čovjek pri izabiranju stoke, upravo je sa šestoricom kaubojja, među njima i Georgeom McDonaldom, u nekom slijepom kanjonu izdvajao trogodišnja goveda i pečatio zimsku telad, kad odjednom Wat Gilmore, četrnaestogodišnji konjušar, koji je stajao na nekom brežuljku, počne vikati i mahati rukama.

Bill Earhardt, koji je u taj mah pečatio jedno tele sa slovom T u trokutu vikne Georgu McDonaldu neka ode pogledati što se događa.

McDonald na brežuljku ugleda oblak prašine i u njemu osmoricu jahača. Dojaši natrag i vikne:

— Walt Good, Bille!

— Koliko je ljudi s njime?

— Sedmorica.

Bill Earhardt baci gvožđe za pečačenje, pusti tele, prodorno zazviždi i dovikne jahačima zaposlenim govedima: — Prestanite, momci! Donesite oružje!

Ljudi okrenu konje, pojure kolima, prikopčaju opasače i pograbe vinčestere.

George McDonald odmota laso, izdvoji tele te ga uhvati. Dovuče ga do jedne od vatri, jednim skokom skoči iz sedla i baci teško tele na leđa. Brzo mu natakne dvije kožnate omče oko nogu i dok je gurnuo gvožđe za pečačenje dublje u žar, koljenima pritisne teletu vrat.

U tom se trenutku na brežuljku pojavi Walt Good sa svojim ljudima. Ben Smiles, Teksašanin, što se u ratu pokrajine Lincoln borio na strani Johna Simpsona Chisuma, zazviždi prepoznavši jahača pored orijaškog Walta Gooda.

— Hej, momci, ovaj put je to prokletost visoki posjet! Onaj je crnokosi s brkovima John Kinney osobno!

Kauboji su dovoljno čuli o bandi desperadosa Johna Kinneyja koja u Lincolnovu okrugu nije samo krala stoku za grupu iz Santa-Fea, nego je posljednjih godina bila odgovorna i za mnoge pljačke banaka i poštanskih kočija.

— Toby Johnson, Joe Asken, Tom Cooper, Teks Hall i Joe Hubert — mračno je rekao Smiles. Ostala dva jahača, Goodijevi kauboji, kao da se nisu dobro osjećali u društvu razbojnika, pa su ostali malo po strani.

Pošto je pogledom preletio dno slijepog kanjona, Walt Good potjera svog Pinta među goveda. Earhardt je samo trenutak oklijevao; podbode konja, prestigne Walta Gooda i istragne mu Pintove uzde iz ruku.

— Za svoja češ se goveda pobrinuti kad ti to bude dozvoljeno, Walter! — odjekne oštar predvodnikov glas.

Walt Good posegne za revolverom, ali su u istom trenutku Cooperovi ljudi, svi osim Georgea koji je pritiskao tele, uperili vinčestere u Johna Kinneyja.

— Ovo je naš kanjon, Walter — reče Bill Earhardt. — Ako odmah ne nestaneš, pitanje je hoćeš li ikad izaći odatle.

Snažni Walt stisne usne vidjevši kako je John Kinney okružen uperenim puškama ravnodušno slegnuo ramenima. Ostavi držak revolvera i Billu uzme uzde iz ruku. Okrene Pinta i odjaši prema Georgu McDonaldu.

— Ovo tele pripada ranču 7 HL, prema tome, pečatit ćeš ga žigom 7 HL.

George glavom pokaže kravu što je brižno stajala kraj teleta koje je blejalo.

— Otelila ga je krava sa žigom T u trokutu, prema tome ću ga pečatiti tim žigom.

Izvadi užareno gvožđe iz vatre kako bi ga pritisnuo teletu na bok. Pošto je cijelo vrijeme motrio na Walta Goodija, dovoljno je rano primijetio kad je ovaj izvukao revolver. U Waltovo lice pomete užareno željezo. Samo je naglim skokom Walt uspio skočiti iz sedla. Ipak, željezo mu okrzne lijevi obraz i on u padu promuklo krikne. Kad se podignuo s tla, pred njim je stajao George McDonald raskoračenih nogu i s uperenim revolverom.

McDonald palcem otkoči oružje.

— Sada mi je dosta — reče. — Daj mu njegov revolver, Bille!

Bill Earhardt sjaši s konja, podigne kolt i baci ga Waltu pred noge.

George zatakne svoj revolver. — Podigni ga, Walte, ili nestani najbrže što možeš — progovori hladno.

Na trenutak se činilo da će snažan mladi čovjek zgrabiti kolt što je ležao tik pred njim, ali se tada uspravi, prsima oprezno opipa crno opaljeni obraz, stisne usne i priđe konju. Vine se u sedlo i Pintu bijesno zarine mamuze u slabine, tako da je konj prodorno zarzao i divlje pojurio.

— Gospodo — izusti John Kinney blagom ravnodušnošću, dodirne prstom obod šešira i okrene konja. Ostali su ga šutke slijedili. Još se neko vrijeme čuo topot konjskih kopita, a onda utihne.

George McDonald užarenim pečatom obilježi tele pa ga oslobodi; ono divljim skokovima otrči majci i s njome nestane u stadu.

Nitko ne progovori ni riječi. Bill Earhardt je tu i tamo zabrinuto pogledao Georgea, a zatim gurne šešir na čelo i ponovno se vine u sedlo.

Uvečer su se pojavili Jim i Clay Cooper s hranom. Pošto su čuli što se

dogodilo, Clay Cooper pljune u vatru i protrlja ruke. — Morat ćeš držati oči otvorene, George. Obilježio si Walta. On se neće s tobom upustiti u dvoboj, kao što je to prije pola godine njegov otac učinio s Dawsonom. Čuo sam da se za četrnaest dana ženiš s Nettie. Ne bi li bilo bolje da se vratiš u Teksas?

— Očekuješ li da ću na taj prijedlog pristati? — upita George.

Cooperovi odmahnu glavama. Jim Cooper ih obavijesti da će za tri dana iz tvrđave Stanton doći odjel crnačke konjice kako bi preuzeo stado do pet stotina goveda; Bill Earhardt izrazi uvjerenje da će do tada stado biti spremno za pokret. Upita, zašto neće sami otpremiti goveda u tvrđavu, kako je to bilo uobičajeno.

— U ovakvim prilikama ne možemo se odreći ni jednog čovjeka — odgovori Jim Cooper. — Good mora znati da će imati posla sa svima nama ukoliko poduzme nešto protiv Georgea. George?

— Što je?

— Na tvom mjestu ne bih pustio Nettie da sama ide u El Paso po svadbenu haljinu.

— Ići će s Perryjem Altmanom. On ide u El Paso po svoju ženu koja će stići željeznicom.

— Oh, točno. Elma Altman je u Buffalo Gapu rodila. To je dobro. A kad ćete se vjenčati?

— Za tjedan dana bit će kuća završena. Oliver je posve blizu kuće pronašao izvor, otprilike stotinu metara iznad dna doline, u jednoj od pećina. Moram samo zatvoriti odvod i baciti u zrak dio stijene pa će voda ponovno teći nekadašnjim korikom potoka što prolazi tik uz kuću.

— Ako ti je potrebna pomoć, samo reci, George.

— Leejevi su radili zajedno sa mnom. Ono što je preostalo, želim riješiti sam. Kad unesem Nettie u kuću, popit će prvi gutljaj vode.

U kanjonu odjekne pucanj iz puške. Benito Montoya pogleda Jerryja Larkina. Walt Good bio je oba kauboja, koji su s njime tri dana tragali za krdom rastrkanim po Sacramentu, ostavio u jednoj udolini s nekoliko tuceta dvogodišnjih grla. Kad mu je Jerry Larkin predložio da i njih dvojica odjašu s njim do McDonalda da pogledaju ima li tamo goveda sa žigom 7 HL, Walt Good ga je poslao do vrata...

— Samo jedan metak — reče Larkin nakon što je neko vrijeme čekao.

— K vragu, možda je George ustrijelio našeg gazdu, prijatelju. To je njegova zemlja. Odjahat ću tamo i pogledati.

— Pričekaj, Benito, idem s tobom.

— Ne, ne možeš ostaviti naše krave same. Tu su i dva bika.

Benito podbode konja. Do Georgeove kuće morao je jahati jedva jednu milju. Vrata su bila otvorena, ukrašena borovim grančicama, na prozorima su visjele šarene girlande, na krovu se vijala teksaška zastava.

— George! — dovikne Benito. — George McDonaldu! Prijatelju Teksašanine, jesi li u kući?

Pošto iz kuće nije dopro nikakav odgovor, sve je ostalo mirno, Meksikanac okrene konja i pojaši za tragovima što su vodili do ispružene pećine.

Znao je da se tamo nalazi izvor kojega je George McDonald htio skrenuti u nekadašnje korito potoka. Stigavši do velikog drveća čiju je koru oglodala divljač, ugleda jahača što se pojavio iz slijepog kanjona tik pored izvora i žurio prema izlazu iz doline. Benito prepozna Pinta, konja Walta Gooda. Pričekao je dok jahač nije zamaknuo među kaktusima pa nastaviti put prema izvoru.

U sjedni vrha stijene nađe George McDonalda. Ležao je na tlu, glave oslonjene o stijenu. Ruke su mu mlitavo visjele uz tijelo. Na tlu je stajala napola puna čaša. Usred Georgeova čela bila je rupa od metka iz koje je tekao tanak mlaz krvi.

Benito Montoya stisne usne. Prokune i skoči u sedlo, pa izjaši prema izlazu iz doline.

Jerry Larkin je upravo tjerao stoku prema isušenom potoku.

— Konačno si stigao — dovikne Meksikanac. — Hajdemo, ali pazi da stoka ne dospije u trnje.

— Gdje je Walt?

— Otišao je po novog konja jer je Pinto nagazio na trn. Hajde, Ben, zar ne vidiš da će nam ovaj prokleti bik pobjeći?

— Jerry! Walt je ustrijelio Georgea McDonalda! — vikne Meksikanac. Kauboj se naglo okrene u sedlu.

— Što to govoriš? Zar si poludio? Rekao je da je pucao u orla lešinara!

Benito okrene konja i pozove Jerryja da ga slijedi.

Malo kasnije stajao je Jerry Larkin pokraj izvora, pred mrtvacem.

— Sjedio je i pio iz čaše — tiho izgovori. — Jednostavno ga je ustrijelio! Vidiš li, Benito, nije mu pružio nikakvu priliku.

Mladi Meksikanac šutke kimne. Zatim reče: — A on je ukrašio svoju kuću za svadbu. Grančicama i girlandama, Jerry. Unutra sam vidio lampione, žute i crvene, Jerry.

Jerry Larkin opazi mali sanduk iz kojeg izvadi tanki smotuljak pa ga vagne u ruci. — Dinamit. Njime je htio baciti u zrak dio stijene. Pogledaj, već je izbušio rupe.

— Moramo nešto učiniti, prijatelju — reče Benito koji je skinuo šešir.

— Da — ljutito odgovori Jerry. — Moramo to ispričati Oliveru Leeju. On mu je bio najbolji prijatelj, to znaš.

Meksikanac izvadi iz džepa duhan i papiriće i savi je dvije cigarete; jednu stavi Jerryju između usana. Jerry zapali šibicu i doda prijatelju vatru.

— Nitko ga više ne može oživjeti. Ali ako to sada ispričamo Leejevima, znaš što će se dogoditi!

— Da, samo ja ne bih mogao nadalje slušati Goodova naređenja! Zar je ovo smrt za mladića kakav je bio George McDonald? Odgovori mi, prijatelju!

Benito Montoya kimne: — Imaš pravo, Jerry. — Uzdahne. — Ima zatvorene oči. Čini se kao da je sjeo kako bi malo odspavao. I ja uvijek popijem gutljaj vode prije nego legnem.

U redu. Odjahat ćemo Leejevima, prijatelju...

...

Dva su kauboja Johna Gooda stajala šutke po strani, dok su Oliver Lee i Perry Altman pretraživali mrtvaca i okolinu. Ed, Eph i Tom Tucker odjahali su da pronađu tragove.

Konačno su dva polubrata završila svoj posao.

Perry Altman, mršavi čovjek tridesetih godina pokaže izbočinu stijene: — Ubojica je stajao tamo. Malo je podigao lijevu potpeticu i naslonio je o neku izbočinu. Imao je Chihuahuanske mamuze.

— Walt ima takve mamuze — reče Jerry Larkin.

Oliver Lee stavi mrtvacu šešir na glavu tako da se više nije vidjela rana. Ispruživši dlan na kojemu je ležao spljošten metak 44-40, dvadesetdvo- godišnji mladić malo zadrhti.

— Nožem sam ga iskopao iz kamena — reče bešćutnim glasom. — Zadržat ću ga. George mora da je odmah bio mrtav. Ima zatvorene oči. Je li mu netko od vas spustio kapke?

— Ja nisam — odgovorio je Benito.

— Možda, ti, Jerry?

Kauboju odmahne glavom.

— Znači, George je spavao. Ubojica je ustrijelio Georgea u snu. — Mladiće- ve su crne oči blistale dok je gledao Jerryja i Benita. — Ustrijelio ga je iz udaljenosti od trideset stopa, a da ga nije upozorio, niti mu pružio kakvu mogućnost.

George McDonald je bio više nego prijatelj Oliver Lee. Odrasli su u Teksasu pod istim krovom, zajedno su polazili školu. Nisu bili nerazdruživi samo u Teksasu, nego i ovdje. Muškarci su primijetili kako su se Oliverove oči ovlažile; nije se stidio rukom obrisati suze.

— Bio je to Walt Good — tiho reče Benito Montoya. — Zaista, gospodine Lee, on je pravi razbojnik!

— Vidio si ga da je odjahao, Benito. ali ga nisi vidio kako je opalio metak — promuklim glasom reče Oliver Lee. — Zbog toga moramo biti sigurni...

Tom Tucker se vrati s oba tamnoputa jahača. Skoči iz sedla i pruži Oliveru Leeju komad krvave kože otprilike veličine dlana.

— Ovuda vodi samo jedan konjski trag — objasni Tom Tucker, mršav čovjek koji je imao samo jedno cijelo uho; drugo mu je bilo prostrijeljeno u okršaju u dolini Fehde iz kojega je izišao kao jedini preživjeli. — Visoke kukice na obim stražnjim potkovama, od toga je desna okrenuta malo prema unutra... Ovdje je konj prošao tik uz španjolsko trnje. Ono mu je oderalo komad kože. Bio je to Pinto, Olivera...

— Je li Walt jahao svog Pinta, Jerry? — zapita Oliver Lee.

— Da, a komad kože potječe s njegove desne slabine. V.d.o sam to.

— To nam je dovoljno — mračno reče Perry Altman. — Hoćemo li slijediti tragove, Olivera? George je bio tvoj prijatelj, prema tome ti moraš reći što valja učiniti.

— Slijedit ćemo tragove dok god budemo mogli — i Oliver Lee se vine u sedlo.

— Silno mi je žao — progunda Eph, a mjesto je tamnoputo lice u ovom trenutku jamačno bilo najtužnije u cijeloj Americi.

— Ulovit ćemo tog momka, Olivera — reče Ed.

— Vas dvojica ostajete kraj Georgea — odredi Oliver Lee. — Mi ćemo slijediti tragove dokle bude išlo, a tada ćemo ga, ukoliko Nettie pristane, ovdje pokopati.

— Ne bi li netko morao otići po oca Jonesa? — zapita Eph.

— Vidjet ćemo što će odlučiti Nettie. Čekajte ovdje...

Muškarci su slijedili tragove Walta Gooda do kanjona Tularose. Tamo su se na kamenitom tlu izgubili. Oliver Lee je neko vrijeme piljio u posljednje otiska kopita. Zatim ponovno sjedne u sedlo i pogleda oba kauboja.

— Hoćete li ponoviti sucu u Las Cruzesu ono što znate?

— Jasno. — uvjeravao ga je Benito Montoya a i Jerry Larkin potvrdno kimne. — Da, Tom, jednom si pričao kako je u Arizoni počeo sukob između Tewksburyja i Grahama.

— Da — uzvratí Tom Tucker. — Počeo je isto tako podlim ubojstvom.

— Ne želim da ovdje završi kao u Pleasant Valleyju, Tom — naglasi Oliver.

— Što ćeš učiniti? — zapita Tom.

— Odjahat ćemo na sud u Las Cruces i optužiti Walta Gooda zbog umorstva.

— Sudac je Bristol a Rynerson tužitelj — reče Perry Altman. — Svoja govoda pasu na pašnjacima Johna Gooda. Obojica pripadaju grupi iz Santa-Fea.

— Usprkos tome podići ćemo optužnicu. Benitova i Jerryjeva izjava opremiće Walta na vješala; nikakva druga mogućnost ne postoji.

— Ukoliko doživimo priliku da damo naš iskaz — primijeti Jerry Larkin.

— Mogli biste pristupiti našoj momčadi.

Benito odmahne glavom.

— Čim damo naš iskaz, napustit ćemo zemlju. Vraćam se natrag u Sonoru, svom šogoru.

— Ja ću odjahati u Kansas — reče Jerry. — Nemojte zahtijevati od nas da govorimo o stvarima koje nemaju veze s ovim umorstvom. Hranili smo se za Goodovim stolom.

— U redu — složi se Perry Altman.

Odjahali su natrag u Prači kanjon gdje je Nettie Fry u dvosjedu čekala Perryja Altmana. Oliver Lee ispričao djevojci što se dogodilo.

Nettie Fry je bez riječi promatrala Olivera, zatim Perryja i konačno gospođu Lee koja je mijesila tijesto. Zatim se nemoćno spusti na stolicu. Gospođa Mary Lee obriše ruke, privuče stolicu i ovije ruku oko Nettienih ramena.

— Znam kako se osjećaš, djevojko — reče svojim dubokim glasom. — Ova je zemlja dobra za muškarce i konje ali je pakao za žene i pse. Uprkos svemu, pođi s Perryjem u El Paso. Daj mi vatre, Perry! — Iz džepa na pregači izvadi crnu cigaru i zatakne je u usta. Perry joj doda vatre. Gospođa Lee je otpuhivala modre oblake prema stropu. — Voljela sam gospodina Altmana, inače se Perry ne bi rodio. Onda su mi ga jednog dana donijeli, kao što će sada donijeti tvog Georgea. Gospodin Altman je imao četiri metka u tijelu, a njegova su oba revolvera bila do kraja ispućana. Plakala sam i obukla mu njegovu najbolju košulju. Perry je očistio njegove najbolje čizme tako da se u njima moglo ogledati. Sjećaš li se još toga, Perry?

— Da, majko. I mamuze sam izglačao — uzvрати Perry Altman.

Gospođa Lee je ustala i odlučnim koracima hodala gore-dolje pored djevojke.

— I ti ćeš plakati, Nettie. George je bio čovjek zbog kojeg žena mora plakati. Kupit ćeš u El Pasu najbolju crnu haljinu.

Nettie Fry kimne.

— Napisat ću ti sve što moraš kupiti. Kad se vratiš, George će ležati u najljepšem mrtvačkom kovčegu koji postoji u Meksiku. Od crne jelovine. Doći će svi susjedi kako bi se od njega oprostili, kao što je običaj. Oliver!

— Da, majko?

— Pokazao si mi metak što je usmrtio Georgea. Zadržat ćeš ga, zar ne?

Oliver Lee kimne.

— Odlučio si da Walta Gooda predaš sudu. Kažem ti da još ni jedan Lee nije drugima prepušta svoju stvar. Ali ti si drugačiji od svog oca. Drugačiji si i od Perryjeva oca. Uvijek govoriš o drugačijoj budućnosti. Dobro, uredit ćeš sebi život onako kako vjeruješ da je pravilno. Ali Nettie ima pravo da prva odluči što će se dogoditi s Georgeovim ubojicom. Zbog toga bih htjela da je pitaš sada, prije nego se odveze.

Oliver Lee stane pred djevojku, skine šešir i zapita: — Želiš li, Nettie, da Georgeov ubojica bude kažnjen?

— Da, to bih htjela — odgovori Nettie koja je poznavala običaje.

— Bio sam Georgeov prijatelj, zbog toga ću izvršiti kaznu onako kako ti odrediš, Nettie.

— Da, to je dobro, Oliver.

— Što želiš da učinim?

Svijetle oči djevojke zablistaju. Čvrstim glasom reče: — On je ubio, dakle, i on mora biti ubijen.

— To je u redu — Mary Lee duboko povuče dim iz cigare. — Kad su ustrijelili tvog oca, koji je bio moj brat, rekla sam to isto gospodinu Leeju, koji je bio prijatelj tvog oca. On je odjahao i ustrijelio ubojicu tvog oca, u Burnet-u, na stubištu sudnice.

Ponovno je povukla dim cigare. Muškarci su šutjeli.

— Ali ja bih htjela da Oliver to prepusti sudu — reče tiho Nettie, a Oliver Lee odahne.

— Zašto? — strogo zapita Mary Lee.

— Vjerujem da je Oliver u pravu, teta. On kaže da je zakon isto tako dobar kao i naši običaji. Neće poteći toliko krvi...

— Ne vjerujem da je moj sin u pravu — žestoko uzvratila žena i baci cigaru kroz prozor. — Naše su obitelji živjele prema našim nepisanim zakonima u doba kad nisu postojali drugi. I to je bilo dobro. Ali, ti imaš pravo odlučiti, a Oliver će se ravnati prema tebi. Učiniti ćeš ono što je nužno, Oliveru.

— Da, majko.

— U redu. Sada se odvezi s Perryjem. Dat ću ti popis što sve moraš kupiti. Plakat ćeš kad se budeš vratila.

— Da, teta.

— Sada me slušajte — nastavi Mary Lee. — Ti ćeš, Tom, odjahati u Valmont i reći tesaru da će pojesti vlastite uši ako ne napravi najljepši mrtvački kovčeg u Novom Meksiku.

Tom Tucker kimne.

— Pozovi svećenika Jonesa. Sutra u podne želim ga vidjeti kako sjedi ovdje za stolom. Reci mu da ćemo imati uštipke sa sokom od akacije. Onda će zacijelo doći. Ti ćeš, Dan, uzeti kola i odvesti se Edu i Ephu. Vi ćete dopremiti Georgea kući. Je li to u redu, Nettie?

Djevojka je nijemo kimnula. Kuću je vidjela samo na papiru i jednom iz daljine. Znala je da je George sve učinio kako su za mnogih večeri dogovorili.

Muškarci su čekali dok su Nettie i Perry napuštali ranč. Stajali su pred kućom i gledali za oblakom prašine.

Malo kasnije odveze se Dan Fichett kolima kojima su inače žene odlazile nedjeljom u crkvu.

Tom se vine na svog konja i odjaše naručiti lijes. Čiroki Bill, Bill Carr i Tim White sjedili su s Jerryjem Larkinom i Benitom Montoyom u zgradi za kauboje. U glavnoj je zgradi Mary Lee izvadila bocu iz ormara, ulila punu čašu viskija i jednim je gutljajem iskapila. Oliver je sjedio i čekao što će mu Mary Lee ispričati.

— Ne prigovaram onome što činiš, Oliveru. jer je sve što radite ti i tvoj brat u redu. Tri obitelji koje su došle iz Teksasa, povukle su se odavde. Dawson je ubijen metkom, Ranka Rochaza su

tako ranili da je ostao invalid. Jack Pruner je ubijen s leđa, dok su Andyja Howeja koji je u rezervatu Mescalero upravo otvorio trgovinu, ustrijelili. Ti si s Perryjem kopao zdenac i izgradili ste vjetrenjače. Sada ima vode na mnogim mjestima gdje je ranije nije bilo. Gradi se željeznička pruga od Santa-Fea do El Pasa. Doktor Blazer kaže da napreduju tako dobro samo zato što su Teksasani pustinju između Jumas Mesa i planina Organ pretvorili u pašnjake. Tamo gdje prije deset godina nije moglo pasti ni jedno govedo, sada ih ima na tisuće... U okrugu Lincoln upropastili su Chisuma, McSweena i Tunstalla, a sitne uzgajivače stoke otjerali. Sada smo na redu mi u dolini Tularosa. Kupio si sebi mnoge knjige, ponosna sam što ih razumiješ, kao što kažeš. Ali i Billy Kid je čitao knjige. Znaš kako se priča da je na sve strane pisao pisma i razumio se u zakone. I on je vjerovao u ono što ti zoveš pravom. Neki mu je guverner zadao riječ i prekršio je. Nisu mu mogli dokazati da je izvršio bilo koje ubojstvo, ipak su ga osudili na smrt. Bio je suviše ponosan da bi pobjegao i zato su ga ustrijelili. Pucali su mu u leđa. I sada mi ti odjednom pričaš da su oni pravedni. Kažem ti, Oliveru, ako ne želimo dopustiti da nas otjeraju, moramo se boriti! — Mary je ponovno ulila punu čašu, ali je ovaj put ispila samo malo.

— Ne vjerujem da sud u Las Cruzesu postoji radi Teksasana. On služi onima koji ne žele da ma i jedan Teksasani ostane u zemlji.

— Imaš pravo, majko, znam da će doći do borbe. Ali mi moramo izboriti svoje pravo i u odnosu na zakon, inače nam neće preostati nikakve mogućnosti.

— Nemamo danas veće mogućnosti, sine, nego što ih je imao McSween u Lincolnu prije deset godina. — Mary Lee odlučno stavi čašu na stol. — Mijesit ću sve manje tijesta i sve ću češće nositi žalobnu odjeću, koju sada počinje nositi i Nettie. Ali nitko neće moći reći da smo se odrekli onog što nam je pripadalo. — Oliver izvuče revolver i pritisne otvor o stol.

— Ne želim voditi ovu borbu protiv Johna Gooda zato da na kraju ne bude

više ni njegove ni naše obitelji — objasni. — Učinit ću suprotno od onoga što očekuje John Good.

— Mi da ćemo otjerati njega? U to ni sam ne vjeruješ, sine. Dođe li do rata, kakav je bio u pokrajini Lincoln, svi će manje ponosni stati na stranu grupe iz Santa-Fea.

— U pravu si, majko, zato moramo prisiliti grupu iz Santa-Fea da se bori tamo gdje postoje izgledi na uspjeh za sve koji imaju kupljenu stoku i odvjetnike: pred sudovima.

— A, čime ti misliš kupiti stoku i odvjetnike? — vikne Mary Lee. — Potrebno nam je još sedam zdenaca i vjetrenjača. Nemamo novaca ni za cijevi za dva zdenca.

— Postoje sudovi i odvjetnici koji se ne mogu kupiti.

Nasmijala se. — Hoćeš li mi navesti bar jednog?

— To ne mogu, majko — mirno odgovori Oliver — ali ja ću ih naći i

oni će voditi našu borbu, vidjet ćeš. Ti ćeš doživjeti dan kad će Goodovi natovariti svoje stvari u kola i još će biti sretni što mogu živu napustiti dolinu Tularosa.

Pošto je Oliver ponovno zataknuo veliki revolver za opasač, žena mu priđe i upravi svoje crne oči u njegovo lice.

— To imaš od svog oca — tiho je rekla. — I on je vjerovao da može promijeniti svijet. Tako me je dugo uvjeravao dok nisam i sama u sve povjerovala. Moram priznati da je ponekad imao zaista zapanjujuće uspjehe. Tada je odjahao Apašima iz plemena Lipan, a umjesto puške ponio sveto pismo. — Na licu joj se pojave oštre bore. Glas joj je zvučao britko poput noža. — Privezali su ga na njegova konja, rasporeili mu tijelo i u njega stavili sveto pismo, Olivere. Takvog sam ga našla na našem ranču upravo kad si navršio četiri godine.

III

Pogrebu Georgea McDonalda prisustvovali su gotovo svi teksaški sitni stočari iz doline Tularosa. Duga povorka kola u kojima su sjedile žene i djeca odjeveni u crninu kotrljala se Kojotovim kanjonom do kuće Georgea McDonald. Više od pedeset jahača slijedilo je svećenika Jonesa do groba. Nettie Fry je išla iza otvorenog mrtvačkog sanduka od najboljeg drveta. Nakon obreda ostala je sama u kući namijenjenoj njoj i Georgeu. Jedino je Čiroki Bill, držeći u ruci svoj kratki kaput, sjedio na zidu zdenca i sve do sunčeva zalaska promatrao kako se sjena djevojke nećujno kreće po kući.

Kad je djevojka uvečer izašla iz kuće i rukama zakopala nekoliko uvojaka kose u grobni humak, doveo je pred kuću konje.

Slijedećeg su jutra Oliver Lee, Čiroki Bill, Tom Tucker, Ed, Eph, Jarry Larkin i Benito Montoya krenuli u Las Cruces.

Jahali su duž ceste prema zapadu, prešli San-Augustinov prijevoj i u

jedan sat poslije podne projahali pored prvih kuća grada.

Okružni tužilac William Rynerson, snažan brkati čovjek s velikim koltom ispod crnog salonskog kaputa saslušao je iskaze dvojice Goodovih kaubojza stisnutih očiju. Tada ih je odveo, kao i Olivera Leeja, okružnom sucu Warrenu Bristolu. Koščati čovjek s licem na kojem nije bilo mesa dao je sve izjave unijeti u zapisnik, a kad je Oliver Lee zatražio da izda nalog za hapšenje Walta Gooda, odgovori: — Veseli me, gospodine Lee, što niste izabrali osobnu osvetu, nego kaznu za zločin prepuštate sudu. Sada moramo ispitati jesu li sumnje dovoljne za nalog za hapšenje.

— Kad će ispitivanja biti završena, gospodine?

— To je teško reći, gospodine Lee. Ali obećavam da će velika porota biti sazvana što prije bude moguće. Hvala vam. Sve ostalo možete prepustiti nama.

— Ostat ćemo u Las Cruzesu i pričekati — odgovori Oliver Lee.

— Kako želite ...

Oliver Lee je pet dana i noći čekao da sudac Bristol izda nalog za hapšenje. Nije se dogodilo ništa drugo osim što je trećeg dana iz poštanske kočije izašao Thomas Catron, visoki čovjek, glavni tužilac države Novi Meksiko. Nestao je u sudskoj zgradi i tamo ostao nekoliko sati. Uvečer je glavni tužilac ponovno ušao u kočiju i odvezao se u Santa-Fe.

Kad je Oliver Lee, čiji naoružani ljudi nisu ni na trenutak ispuštali iz vida dva Goodova jahača, petog dana poslije podne ponovno došao pred suca Bristola, on mu hladno objasni: — Zasjedanja suda su jučer završila, gospodine Lee. Ne mogu pozvati veliku porotu prije prvog travnja.

— Znači li to da niste izdali nalog za hapšenje Walta Gooda?

— Ne, nisam, gospodine Lee. Znaite, ustrojstvo je suda vrlo polagano ...

— Razumijem — reče Oliver pažljivo promatrajući suca. — Ovih sam pet dana dobro proučio djelatnost suda. Svi članovi velike porote bili su satima ovdje. Čak se i glavni tužilac iz Santa-Fea potrudio da dođe ovamo. Pola je tuceta revolveraša vrebalo priliku kako bi uklonili svjedoke; oni su neprekidno ulazili i izlazili odavde.

— Što želite time reći, gospodine Lee? — oštro zapita sudac.

— Iznosim samo ono što sam vidio, gospodine — ravnodušno odgovori Oliver Lee. — U međuvremenu ste izdali sedam naloga za hapšenje Meksikanaca okrivljenih za krađu stoke. Drugog dana našeg boravka ovdje, u roku od pet minuta usvojena je prijava vlasnika saluna iz Mesile i izdan nalog za hapšenje. Za njegovim je dužnikom odmah krenula potjera od deset ljudi, on je pronađen i uhapšen i već jedan dan sjedi u zatvoru, sve zbog četiri neplaćena viskija! Ne razumijem onda kako nema vremena za progon ubojice.

Sudac Bristol ustane i osloni svoje košćate ruke o pisaći stol.

— Želite li propisivati sudu kako mora raditi, gospodine Lee?

Oliver Lee se nasmiješi.

— Ne, gospodine. Ali želim vam nešto reći, jer znam da će gospodin Catron iz Santa-Fea najkasnije sutra doznati za moje riječi: ne zovem se ni Chisum, ni Tunstall, ni McSween.

Dobro sam se raspitao za pravila igre rata pokrajine Lincoln. Nitko ne treba računati da ćemo se mi osloniti samo na naše puške i revolvare, gospodine.

— To je vrlo pohvalna namjera, gospodine Lee — reče sudac Bristol, a bore se oko njegovih usana prodube.

— S nama neće moći postupati kao s Aleksanderom McSweenom kojeg je advokat Chapman nekažnjeno ustrijelio na cesti, ni kao s Billyjem Kidom kojeg je šerif Garrett ustrijelio iz zasjede.

U prostoriju uđe William Rynerson i podrugljivo zapita: — A kako valja postupati prema Leejevima?

Oliver Lee se okrene.

— Pravila igre grupe mogućnika iz Santa-Fea su podla i podmukla, gospodine Rynersone. Mi ćemo se za to pripremiti. Vjerujemo u zakon, gospodine. Zbog toga ćemo učiniti upravo ono što podmićeni suci i tužioc od nas ne očekuju.

— Smijem li vas upitati, gospodine Lee — tiho će sudac Bristol — koga smatrate podmićenim sucem i tužiteljem?

Oliver Lee se mračno nasmiješi.

— Nikog, gospodine. Najmanje ovaj časni sud.

— Zašto nam onda sve to pričate, — plane Rynerson.

— U nas u Teksasu je uobičajeno da budemo iskreni.

— Vrlo lijepo. To nije samo teksaška nego i američka vrlina — izreče Warren Bristol svoje mišljenje. — Dakle, vi ćete se vratiti na ranč, a zakonu prepustiti da se brine za umorstva?

— Da. Grupa iz Santa-Fea ima dakle samo dvije mogućnosti: ili da dađe ubiti naše svjedoke, ili da plati revolveraše iz Teksasa koji bi ubili Walta Gooda, ali tako da izgleda kao da smo to učinili mi. Mislim da ovo posljednje više odgovara. Tada bi John Good poput podivljalog bika odmah pojurio na nas.

— Gospodine Lee — reče Rynerson tihim glasom. — Želite li već sada sebi stvoriti alibi za umorstvo Walta Gooda?

— Ne. Htio bih samo upozoriti mogućnike iz Santa-Fea da nas ne smatraju glupljima nego jesmo, gospodine Rynersone. Nepoznati revolveraši što iskrsavaju preko noći a slijedeće po-

novno nestaju, ostavljaju za sobom tragove. Bilo bi vrlo mučno kad bi ih jednog dana na srebrnom pladnju predali sudu. Mi poznamo metode s pomoću kojih možemo i mrtvaca navesti da govori. I još nešto, gospodo — Oliver Lee je došao do vrata: — Potkupljivost ljudi željnih moći prestaje kad shvate da ne mogu zaraditi ništa drugo osim metka u glavu. Drugim riječima, gospodo: ne budu li se oni što pomiču konce pridržavali pravila igre, nikakva ih moć na svijetu neće zaštititi od naših metaka.

— Ovo je bio vrlo smion govor — protisne sudac Rynerson kroz zube.

— Nadam se da je bio razumljiv, gospodo. Billy Kid je zaprijetio da će postrijeljati krivce tek kad je bio izgubljen. Tu je pogriješio. Čim primijetimo da igra pokrivenih karata može za nas postati opasna, ustrijelit ćemo najprije one što upravljaju igrom, a dalje ćemo vidjeti. Prvi potkupljeni svjedok koji će nas htjeti optužiti zbog tobožnjeg umorstva, bit će povod da one koji su ga kupili za vrijeme od dvadeset i četiri sata poslažemo u mrtvačke sanduke.

— Što ako će se ti ljudi znati zaštititi? — zapita Rynerson.

Oliver Lee povuče kolt i smiješeci se objasni: — Protiv ovoga ne postoji zaštita. Zato neka nitko ne broji svoje kokoši prije nego ih zakolje. Uostalom, gospodo, ukoliko nas utjerate u škripac, metak će biti nešto suviše bezazleno. Znae li kako dugo umire čovjek otmotan u vlažnu govedu kožu i izložen suncu? Moji momci Ed i Eph mogli bi vam objasniti koliko načina smrti postoji prema nepisanim teksaškim zakonima. Zbogom, gospodo. Ukoliko se rat pokrajine Lincoln ponovi, završit će posve drugačije. U to budite uvjereni.

Sudac i tužitelj su, nakon što je Oliver Lee otišao, prišli prozoru. Promatrali su kako se popeo na konja i kako su za njima jahači krenuli u raznim smjerovima.

— Ovaj Lee je vrlo lukav — reče Rynerson. — Catronov plan mi se više ne dopada, Waren.

Sudac slegne ramenima, pokuša se nasmiješiti, ali mu se lice samo malo iskrivi.

— Što bi ti htio, Wille? Okružni sud Las Cruzesa ima svoje zakonske mo-

gućnosti. Grupi iz Santa-Fea ne stoji ništa drugo na raspolaganju. Jesmo li unajmili revolveraše, Willes?

— Nismo!

— Molim... Ti ćeš podnijeti tužbu kako budeš smatrao najuputnije, ja ću suditi kako budem smatrao najpravičnije. Leejevi će se morati odreći toga da nas zamataju u vlažnu govedu kožu. Da, taj mi se Oliver Lee izvanredno dopada, Wille.

— I meni. Nikad više neću s njim igrati poker.

— Ni ja također... Zanima me koliko će dugo zadržati čizme na nogama...

...

John Good je natečena vrata hodao po velikom predvorju svog ranča, a njegovi su sinovi šutjeli. Walt Good se naslonio o ormar s oružjem, imao je rumeno lice na kojemu se dobro vidjela opekotina.

Odjednom rančer rastane i izdere se na Waita:

— Nema ništa protiv toga što si ustrijelio Georgea McDonalda. To bih jednog dana i sam učinio! Ali je to što si ga ubio, iz zasjede, ne pruživši mu nikakvu mogućnost, prokleta svinjarija!

Rančer skine kaput i baci ga preko stolice.

Charles Good, njegov najstariji sin, košcat čovjek grubih crta lica, gurne svoj šešir na potiljak i žurno reče: — Oče, Walt je znao da se ne može suprotstaviti Geogeu Mc-Donaldu.

— To još nije razlog da ubije čovjeka iz zasjede — reče John Good.

Ivan Good, najmlađi i najšutljiviji od sinova oklijevajući reče: — Nema nikakva smisla, oče, da sada...

— Zatvori gubicu! — zatutnji rančer. — A ti, što ti imaš za reći, Walte! Hajde, odgovori konačno, inače ću ti slomiti sve kosti! Kako se možeš ispričati?

— Imao sam pravo da ga ubijem — tiho odgovori Walt a njegovi prsti opipaju opekotinu na licu. — To si sam rekao. Rekao si da moram paziti jer je brži od mene.

— Lažeš! Nisam rekao da ga ubiješ kao zeca! — Rančer se kretao iznenađujuće brzo. Udari sina nadlakticom po ustima. Walt Good zatetura, udari o kamen i zatim se sruši na pod. Osjetivši u ustima okus krvi, skoči, za

trenutak se činilo da će navaliti na rancera. Ali ovaj ga je očekivao stisnutih pesnica i Waltove trenutne hrabrosti nestane.

— Kako sam to mogao učiniti? — progurao. — Baratao je revolverom bolje od mene.

— Već bi se našao neki način. Možda s puškom, na razdaljini od dvije stotine metara. U tome si najbolji u dolini Tularosa. Sada imaš posla s Oliverom Leejem. A on puca a da i ne misli. Roden je za gadanje. A ti možeš biti siguran da će uskoro stajati pred tobom.

— Onda ću nestati dok ti s njime ne završiš, oče — odgovori Walt.

— Samo se nemoj odmah uplašiti! Pred Oliverom Leejem ne možeš pobjeći. On bi te pronašao i u Ognjenoj zemlji ili na Aljasci, makar te tražio dok ne postane starac.

Walt osuši maramicom okrvavljene usne i dobaci pogled braći.

Hugh Taylor, rančerov zet, zaveže konja ispred trijema i dojuri u sobu.

— Oliver Lee je u Las Cruzesu optužio Walta zbog umorstva! — vikne.

Rančer se naglo okrene. — Što je učinio? To nije moguće.

— Istina je. Čekao je pet dana na nalog za hapšenje, ali ga sudac Bristol nije ispostavio. U gradu se govori kako Lee ne želi sam obračunati s Waltom, nego ga hoće poslati na vješala. Njegovi su svjedoci Jerry Larkin i Benito Montoya. Čuva ih kao oko u glavi. Pokušao sam s Benom, Mikom i Dukom doći u njihovu blizinu i likvidirati ih, ali...

— ...ali? Zar doista nisi obračunao s tim banditima što su jeli moje meso a sada žele svjedočiti protiv mog sina?

— Nije bilo moguće. Suviše su ih dobro čuvali...

— Gdje su sada?

— Odjahali su natrag u Pseći kanjon.

— Do vraga, znaci možemo štošta očekivati. Moramo ili pričekati, ili što brže uništiti Olivera Leeja, Perryja Altmana i Ciroki Billa. To su oni najopasniji. Nestani Ivane! I ti Charly! Walt, ti ostaješ ovdje. Moram razmisliti. Jesi li razgovarao s Rynersonom, Hugh?

— Jasno. Rekao je da se izdavanje naloga za hapšenje može otegnuti preko sudskih praznika.

— To je dobro. Vrlo dobro. Što je još Rynerson rekao?

— Da je Oliver Lee bjesnio, ali vjerojatno neće odmah nešto poduzeti protiv Walta.

— To je moguće. Da, i ja to vjerujem. — Okrene se i oštro pogleda sina. — Ipak će biti bolje da nestaneš odavde. Možda ti se u Teksasu pruži kakva mogućnost.

— Hoće li mi ti pomoći? — jedva izgovori Walt.

— Najradije bih te prepustio Leeju da ti dade ono što si zaslužio. Pokušao sam od tebe učiniti pravog čovjeka. Ali ti umiješ samo sjediti po salunima sa ženama, glumiti velikog čovjeka i to je sve... Šuti, dok ja govorim, jesi li razumio! — Rančer jezikom ovlaži donju usnicu i divljim koracima počne hodati gore-dolje po sobi. Pri tom je gundao: — Možda je najbolje da u Teksasu bude ustrijeljen netko u koga će pronaći dovoljno novaca, tako da to ukazuje na Waltera Gooda. To je dobro. Što kažeš na tu ideju, Hugh?

— Dobro je, ali nije sasvim jednostavno.

— Smiješno. Postoji dovoljno ljudi koji će za dvije tisuće dolara ustrijeliti neku skitnicu i staviti ga na mravinjak crvenih mrava. To ću ja urediti. Odjaši u Rincon i reci Kinneyju neka dođe ovamo s Tobijem Johnsonom.

— Zašto sa Johnsonom? On mnogo pije.

— Točno. Neka dovede Teksa Halla koji ima bolesne bubrege i potreban mu je novac. Vajda ti je jasno, Walte, da moraš biti mrtav, ukoliko želiš ostati na životu?

— Zavisi o tome koliko će tebi biti potrebno vremena da svršiš s njima.

— Da, svršit ću s njima. Ali to može trajati godinama.

Walt se podrugljivo nasmiješi.

— Volio bih znati kako ćeš to izvesti, ako pri tom ostaneš pošten! Ako im pružiš šansu, uskoro će biti tvoj pogreb!

— Zar nisam Dawsonu pružio šansu?

— Rekao si mu da mora napustiti zemlju, a onda si ga nekoliko dana kasnije ustrijelio na cesti.

— Ali sam mu pri tom gledao u oči! — zagrmi rančer.

— To je zaista velika razlika, ukoliko u nekoga najprije uperiš oružje!

Otkako je Oliver Lee prijavio zločin, na njegovu ranču Circle Cross prestao je rad; i većina kauboja teksaških obitelji koje su prijateljevale s Leejevima, bavila se svim drugim samo ne rančevima. Tako su na primjer Cooperovi i Curryjevi postavili zasjede oko Goodova ranča, što njemu, naravno, nije ostalo tajna. Billa McNewa, Jamesa Gillulanda i Halsove neprekidno se moglo vidjeti u La Luzu ili okolici. Cijela je pokrajina znala kako Walt Good više ne može učiniti korak, a da se to odmah ne sazna.

Jednog je dana došlo dotle: John Kinney, Teks Hall i Walt Good iskrali su se noću s ranča. Oštro su jahali, a kad su u ranu zoru već povjerovali da su se izvukli iz obruca, odjednom je pred njima, na usjećenom putu između Coudcrofta i Blazer Billa iskrasnio jahać.

Prepoznavši Olivera Leeja, Walt Good smrtno problijedi i zaustavi konja.

Oba su bandita primijetila četiri puške što su virile iz grmlja. John Kinney slegne ramenima.

— Čini se kao da je kraj jahanju — mirno reče. — Eh gospodine Lee! Da nema pušaka, rekao bih vam da se sklonite s puta.

— Što hoćeš? — uzbuđeno je vikao Walt Good. — Neću posegnuti za revolverom, čuješ li?

— To i ne očekujem, Walte. Ali nemoj se zabrinjavati, ne želim s tobom zaprljati ruke. Promatrat ću kako će te vješati. I to javno, u La Luzu.

— Nećete pucati u mene? — s nevjericom zapita Walt.

— Ne. Samo moraš znati da ne smiješ odjahati deset milja dalje od svog ranča.

Walt Good okrene konja i odjuri u oblaku prašine.

Teks Hall pogleda Johna Kinneyja i ispljune duhan za žvakanje.

— I taj se cijelim putem hvali — reče prezirno. — Odustajem, John!

— I ja.

Okrenuli su konje i odjahali korakom. Iz grmlja su izašli Ciroki Bill, Will MacNew, Dan Fitchett i Will White.

Indijanac stavi ruku Oliveru na rame i pogleda ga svojim čeličnoplavim očima. — Ovakva prilika se možda nikad više neće pružiti, Olly.

— Za Walta nema nikakve nade, Bille. Ima na vratu zakon, nas i grupu iz Santa-Fea.

— Gruppu iz Santa-Fea? Kako to? Pa oni su na Goodovoj strani?

— Stari Good je za njihova shvaćanja suviše oprezan. Istina, protjerao je sitne stočare sa svog područja, ali se ne usuđuje napasti nas.

— Dobro zna zašto — reče Bill McNew, visoki mladi rančer što je još u Teksasu želio oženiti Nettie Fry, ali ju je izgubio zbog Georgea McDonalda i postao njegov prijatelj. — Oni mu mogu dati više novaca nego što ga imamo mi ali ne i metke koji bolje lete od naših.

— Učinili su sve kako bi nahuškali starca na nas, ali on nije bio dovoljno lud da ode predaleko. Sada čak želi, kao što si vidio, poslati svog sinčića odavde, po čemu se može zaključiti da John Good ima više mozga u glavi nego se pretpostavlja.

— Dobro — Bill McNew nagne iz boce što ju je izvukao iz bisaga pa je pruži Ciroki Billu. — Mogu shvatiti da pokušava izvući svog sina iz neprilika. Ali kakve to veze ima s grupom iz Santa-Fea? Oni sjede u Santa-Feu i imaju svoje vlastite metode koje dobro poznamo iz rata pokrajine Lincoln.

— Što bi se dogodilo da Walta Gooda odjednom pronađu ustrijeljenog? — zapita Oliver Lee.

— John Good bi eksplodirao poput bačve baruta — odgovori Ciroki Bill, zatim zazviždi pa se zagleda u Olivera Leeja. — Oh, sada počinjem shvaćati. Ti vjeruješ da će oni iz Santa-Fea dati ubiti Walta, ukoliko mi to ne učinimo?

— Točno Bille.

— Što? — vikne Bill McNew. — Tada bi nas okrivili za zločin?

— Jasno. Što je jeftinije od toga? Jedinu koji imaju razloga ubiti Walta, to smo mi, Leejevi.

— Imaš pravo. Jesi li zbog toga podnio prijavu?

— Samo kako bih ih prisilio da malo pričekaju dok se mi spremimo. — Oliver Lee krene, a ostali za njim. — Rynerson i Bristol pripadaju grupi, ona upravlja njihovom karijerom. Da nisam podnio prijavu, Walt bi već odavno bio ustrijeljen a mi bismo se nalazili u vrlo lošem položaju.

— Da, do vraga — klikne Čiroki Bill. — Oni bi najprije organizirali potjeru i tom bi prilikom nestala oba naša svjedoka.

— Tako je! ali sada su izjave svjedoka unesene u zapisnik. Čak i kad bi ih Good uspio ukloniti, teško bi uspio osujetiti suđenje Waltu. Sudac Bristol ne može čekati dulje od osam tjedana s nalogom za hapšenje. Za to vrijeme Walt mora biti uklonjen, a ubojstvo pripisano nama.

— Oh! — usklikne Bill McNew — oni će potkupiti svjedoke.

— To želim spriječiti.

— Kako? — htio je znati Dan Fichett.

— Pravila igre su uvijek ista. Nikad se ne mijenjaju — odgovori Oliver Lee. — Kao prvo, grupa zna da smo oprezni i poznamo njihove namjere. Sada im preostaje samo jedno: naručiti jednog ili više ubojica iz Teksasa, kao što je uobičajeno. Oni će se pojaviti i brzo ponovno nestati. Siguran sam da su već krenuli. Oni će sada čekati da Good nešto poduzme kako bi nas zaposlio.

— Što bi Good trebao poduzeti? — zapita McNew.

— Good niti ne sluti da grupa kani ubiti njegova sina. Zato će sada, nakon što je primijetio da ne puštamo Walta da ode iz zemlje, poduzeti sve kako bi najprije maknuo Jerryja Larkina i Benita Montoyu.

— Znači, moramo naročito paziti na njih.

— Oni su u Perryja, na ranču Wildy-Well kopaju zdenac. Put od Goodova područja do Orogranda vodi kroz Valmont i miljama pored imanja naših prijatelja. Prije nego netko od Goodovih ljudi stigne u Orogrande, Perry će odavno biti obaviješten.

— Što ako Goodu padne na um da potplati ubojice iz Teksasa? — zapita Čiroki Bill.

— Do vraga! Na to nisam mislio! — Oliver Lee se zagleda u Indijanca. —

Naprijed, moramo otići na ranč Wildy-Well.

Konji su bili odmoreni i za dva su sata prevalili dvadeset milja. Nekoliko milja prije malog ranča što je ležao na podnožju Sierra Blanca Pekasa, stiže im u susret grupa od dvadeset jahača koju je predvodio Perry Altman.

— Noćas su kradljivci stoke ukrali stado iz Slijepog kanjona! — dovikne Perry Altman. — Eph se ipak uspio dovući do ranča. S dva metka u bedrima...

— Gdje su Jerry i Benito — zapita Oliver Lee.

— Benito je jutros obaviješten da mu je sestra iz Meksika stigla u Orogrande. Htjela ga je posjetiti u La Luzu.

— John Good zna da on ima sestru, zar ne?

— Možda.

— A, Jerry?

— Odjahao je s njime. Poslao sam Sama liječniku. On će se pobrinuti za Epha. Hajdemo, pratite nas, moramo kradljivcima preoteti stoku.

— Perry, jesi li čuo nešto o strancima što su se pojavili u Orograndu?

— Stranci? Da, stigla su dva čovjeka, namjeravaju kupiti salun, sinoć su bili u nas. Zašto me pitaš za njih, Olli?

— Zato što vjerujem da nas žele odmamiti. Slušaj, Perry. Slijedi tragove ukradenog stada. Prvih ga trideset milja mogu tjerati samo uz rijeku Sacramento.

— Ionako sam kanio odjahati ravno na rijeku. U brd ma nema vode, a tamo gdje je ima odmah bi upali u oči. Znači, zacijelo ih možemo uloviti negdje pokraj rijeke, prije nego stignu do McGregorova ranča.

— U redu Odjahat ću najbrže što mogu u Orogrande. Nadam se da neće biti prekasno. Vi nastojte uloviti kradljivce. Mi smo zaustavili Walta i Johna Kinneyja. Dan i Will će ti sve ispričati. Ako je točno ono što pretpostavljam, mogli bismo Johnu Goodu danas zadati nekoliko teških udaraca. Sve zavisi o tome hoćete li uhvatiti kradljivce stoke. Nemoj se previše brinuti za stoku, ona sada nije tako važna.

— Dobro. Pretpostavljao sam da će Good nahuškati nekoliko bandita na stoku kako bi nas zaposlio. Nećeš me

viđjeti prije nego pohvatam razbojnike. Naprijed, momci!

Grupa jahača odjuri, a sad i Oliver Lee, Čiroki Bill i Bill McNew podbodu konje...

Orogrande je bilo malo pospano gnijezdo, izgrađeno na širokom podnožju Jicarilla Mountainsa. Prije nego su se pojavili Teksašani, pedesetak je meksikanskih obitelji živjelo gotovo isključivo od kukuruza i uzgoja ovaca. Otkako su stigli Teksašani s njihovim stadima stoke, u gradiću je najprije sagrađen salun sa slikama golih žena po zidovima, zatim su oko prašnog trga otvorene trgovine i radionice, pa čak i hotel po imenu »Eden«.

Živio je tu već mjesecima i čovjek koji se prozvao Doc, a polovicu života proveo u snu, otreznjavajući se od prevelikih količina viskija. Prije nego su Teksašani prisvojili dolinu Tularosa, mrtvace su pokopali tamo gdje su željeli rođaci: dva oronula groba nalazila su se, na primjer, nasred trga, ostali ispod baraka i kraj crkve.

Doc je preuzeo taj običaj i sahranjivao svoje pacijente, od kojih je većina umrla od metka ili njegova umijeća, iza svoje kuće. Pošto nigdje u krugu od deset milja nije ležalo toliko mrtvaca koliko iza Docove kuće, tamo je nastalo groblje. Kričavi šareni napis »Humphrey Miles, fizik s vlastitim grobljem« ukazivao je na posljednje počivalište u Orograndu.

Kad su tri muškarca pojahala usponom prema mjestu, pogledao je vlasnik prve kuće, čelavi stolar, kroz prozor i odmah izjurio, kršeći ruke, na cestu.

— Senjor Lee! Por Santa Purisima! Kakva nesreća! Ubili su Benita i Don Jerryja!

Oliver Lee skoči s konja i pograbi čelavca za ramena.

— Tko, Jefe? Tko je to učinio?

— Stranci, don Oliver. Već su sinoć naručili dva mrtvačka sanduka, dva vrlo skupa sanduka, najbolja što sam ih ikad izradio. Trideset dolara po komadu.

— Gdje su ti stranci sada?

— U hotelu. Za vrijeme jela vežu bijele krpe ispred košulja. Sam sam to vidio. A barataju nožem i viljuškom kao moja žena iglama za pletenje. To su vrlo otmjena i silovita gospoda, don

Oliver. Pravo je čudo kako rade revolverima, zaista čudo!

— Ti ćeš, Jefe, sada otići u svoju radionicu i vratiti se s metrom.

Čelavi odmah izvrši nalog.

— Dođi za nama! — poviče Oliver Lee. Odjahali su do trga, prešli preko njega i zavezali konje za ogradu hotelskog trijema. Kad su to obavili, trg je već bio pun ljudi što su ih šutke promatrali.

Dva su stranca sjedila u malom predvorju bijednog hotela, a između nogu su im stajale trbušaste putne torbe. Dok je jedan od njih, mršavi čovjek bolesne boje lica i crnih brkova drijemao na stolici, drugi je, razmjerno mlad čovjek niska rasta i kratko ošišane plave kose, listao neki časopis.

— Zaboga! — uplašeno progunda portir ugledavši jahače. Istog trenutka nestane iza drvene ograde.

Četiri koraka ispred stranaca Oliver Lee zastane. Reče Billu McNewu neka ode Docu i pogleda Benita i Jerryja. Mlađi revolveraš podigne glavu i dva ledena oka odmjere Olivera Leeja. Bill McNew nestane zveckajući mamuzama. Ne otvarajući oči, mršavi revolveraš zapita: — Je li ovo što čujem, kočija, Bene?

S ulice je dopiralo pucketanje biča, promukli povici, topot konjskih kopita i kotrljanje kotača.

— Čini se — odgovori mlađi i okrene stranicu časopisa.

— Vi ste ustrijelili moja dva čovjeka, zar ne, gospodo? — zapita Oliver Lee. Mlađi čovjek stavi časopis u krilo. — Ako ste vi gospodin Oliver Lee, onda je to točno.

— Zašto ste ih ustrijelili?

— Oh, gospodine Lee, postoje mnogi razlozi zbog kojih muškarci moraju umrijeti — odgovori revolveraš. Bill McNew se vratio i ostao stajati pokraj vrata.

— Vidio sam ih, Olly... Obojica su odmah bili mrtvi...

— Nedostaju li u njihovim revolverima meci?

Bill McNew odmahne glavom. Mršavi, još uvijek ne otvarajući oči, progunda: — Bili su vrlo spori, gospodine Lee. Prava je sramota kako su bili spori. Zar ne, Ben?

S ulice se začuo promukli glas isprekidan pucnjevima biča: — Makni-

te se u stranu, ljudi! Zašto stojite kao da ste skamenjeni? Što se događa?

Bradati je kočijaš poštanske kočije počeo kleti. Njegov pratilac skoči sa sjedišta i počne četveropregu krčiti put prema hotelu »Eden« koji je također bio i poštanska postaja. Kroz prozor kočije izviri kapom pokrivena glava neke odlučne žene. Počela je kleti španjolski.

Celavi je stolar trčao preko trga mašući metrom: — Zašto nitko ne pozove maršala? Ovi će vražji Amerikanci ustrijeliti don Olivera! Časna riječ da će ga ustrijeliti! Ne smijete to dopustiti! Don Lee je izvukao vodu iz zemlje. Njemu možemo zahvaliti napredak Orogranda!

Iz hotela iziđu Bill McNew i Čiroki Bill. Iz polutamnog hotelskog predvorja dopirao je tihi glas Olivera Leeja. Zatim je između Teksasačinina doteturao stari portir i teško dišući spustio se na klupu uz zid kuće.

— To su profesionalne ubojice! — urlao je stolar. — Vi ste prijatelj dona Olivera, zašto niste uz njega? Vi biste mu morali pomoći!

Čiroki Bill smiješeći se kimne celavcu i makne se u stranu. Odjednom u hotelu zatrešte jedan za drugim dva metka, a zvučala su gotovo kao jedan: zatim zagrmi i treći put. U vratima se pojavi dim baruta, čuli su se nesigurni koraci i grčevito kašljanje. Tada se vrata naglo otvore a mršavi revolveraš dotetura na nogostup. Na njegovoj se bijeloj svilenoj košulji širila crvena mrlja. U desnoj je ruci držao revolver što se pušio okrenut otvorom prema tlu. Učinio je nekoliko koraka prema balkonu, pogledao masu ljudi i polagano se spustio na koljena. Zakašljao je, propeo se i srušio u stranu. Tako je ostao ležati.

— Don Oliver! — vikne stolar i počne spretnim rukama mjeriti revolveraša. Tada se začuju čvrsti koraci što su prilazili vratima: na sunčevu se svjetlu pojavi Oliver Lee. Stolar mu pojuri u susret i počne ga opipavati.

— Oh, živi ste, don. Oliver! Ranjeni ste! Požurite ljudi, po liječnika! Don Oliver je ranjen! Zar ne, ranjeni ste, prijatelju? Ali jamačno nije ništa strašno! Pogledajte samo, on je ubio Teksasačina! Mrtav je poput štakora, baš je to bio opasan momak!

Na lijevom rukavu Oliverove košulje bila je rupa, a niz njegovu je spuštenu ruku prema srednjem prstu tekao tanak mlaz krvi.

Njegova su dva prijatelja nestala iza njegovih leđa u hotelu i odmah zatim dovukla pred vrata mladog stranca koji je imao rupu usred čela.

— Ljudi! — dovikne Oliver Lee gomili na trgu — svi vi znate kome je bilo stalo da Jerry Larkin i Benito Montoya izgube glave. Ova su dvojica plaćeni revolveraši iz Teksasa. Nisu poznavali Jerryja, ni Benita; s pomoću laži su ih domamili ovamo.

— Platilo ih je John Good! — dovikne puškar, bradati čovjek srednjih godina.

— Zapamtite to — odgovori Oliver Lee. — A sada idite kući, ljudi. Sve je u redu. Bill, pobrini se za kola. Jerry ima brata u tvrđavi Selden. Čim leš bude pregledan, odvezi Jerryja bratu.

Mrtvozornika, meksičkog uzgajivača lubenica, morali su dovesti s njegova polja. Mrtvace su ostavili ležati, sve dok se nije pojavio. U međuvremenu je nekolicini ljudi uspjelo toliko otriježniti liječnika da je mogao ustanoviti od čega su revolveraši umrli. Kad je sve bilo propisno obavljeno, mrtvozornik je potpisao izjavu prema kojoj su »Henry Smith i Dick Miller iz Teksasa umrli uslijed metaka što ih je opalio Oliver Lee u samoobrani«.

— To je stara priča — rekao je sijedi sedlar svojoj ženi na vratima dućana kad su Oliver Lee i Čiroki Bill pojahali kraj njih i napustili grad. — Isto je tako nekoć počelo u Jacksonovoj pokrajini. Ni u Masonovoj pokrajini nije bilo mnogo drugačije. Zapamtli, May, što sam ti rekao, bit će još gore.

— Mislim na žene — sumorno je odgovorila May. — Bez obzira zvale li se one Lee ili Altman, Cooper ili Good, sve ih želim.

Eph je ležao na jednom od šest ležaja u zgradi za kauboje ranča Wildy-Well i počeo strahovito kleti kad su kroz vrata ušli Oliver Lee i Čiroki Bill. Eph je bio krupan crnac u čijoj su se crnoj kovrčavoj kosi već pojavile prve sjedine. Kad bi se razljutio, njegova se boja kože mijenjala od crne do tamnosive.

Drugi je Leejev crni jahač Ed bio mlađi i svjetliji od Epha. Skoči s tronošca, baci knjigu u zid i dovikne Oliveru Leeju: — Oh, do vraga, konačno je došao netko tko s' ovim prokletnikom može izaći na kraj! Morao sam ga udariti jer je silom htio odjahati u kanjon Sacramento. Ima u bedrima oba metka, ali, jasno, ovom divljaku to ništa ne znači.

— Začepi usta — zastenje Eph. — Oh, Olly, zašto na svijetu postoji ovakva budala. Već mi tri sata čita povijest Febolda Feboldsona. Udario me je. Jednostavno je udario ranjenog čovjeka.

— Kako bih te, inače, zadržao u krevetu! — izdere se Ed na njega. — Očistio sam mu ulazne rane od metka, kao što je Perry rekao. Onda sam čekao onoga pijanog liječnika, ali se nije pojavio. Morao sam mu, dakle, staviti i zavoj.

— Kažeš, staviti zavoj! Gotovo si me time ubio, nesretniče. Ej, gazda! — Eph je tek sada primijetio krvavu maramicu kojom je Oliver Lee jednostavno omotao lijevu nadlakticu. — Što je to?

— Okrznuo me metak... Jerry i Ben'to su revolverskim mecima ubijeni u Orograndu... Vjerojatno nisu stigli obavijestiti Doca...

— Ubijeni? A tko ih je zaboga ubio? — zapita Ed.

— Sada možeš vidjeti kako ima samo slamu u glavu! — klikne Eph — Pita tko ih je ubio! Kao da su Goodovi ljubazni Djedice Mrazevi koji dobrim momcima žele samo sve najbolje.

Čiroki Bill ukratko ispriča što se dogodilo. Oliver Lee je htio doznati kako se odigrao napad na Slijepi kanjon. Eph kao da nije ništa više želio od toga.

— Dakle, gazda, to morate čuti! Oh, nesretniče, umjesto da čitaš Febolda Feboldsona, zavij mi radije cigaretu.

Ed izvadi duhan i papiriće, a Eph mašući rukama nastavi: — Znaš gazda, da imam laki san...

Prekinuo ga je Edov gromoglasni smijeh. — Laki san! Prije tjedan dana izuo sam mu čizme dok je spavao i naličio noge bijelom bojom. Mogao sam mu kliještima povaditi sve zube, on se ne bi probudio.

— Ovo je podlost, gazda! — poviče Eph. — Htio sam ti reći...

— Pretpostavljam, Eph, da je napad bio manevar kojim su htjeli skrehnuti našu pažnju i držati nas daleko od Orogranda. Zbog toga mi u kratko ispričaj kako se to zbilo.

— Kako se moglo zbiti! — Eph se razljuti. — To je ono što me jadi. Dva puta dnevno se povučem iza nekog stabla kako bih obavio svoje poslove. Upravo kad sam tamo čučao s hlačama spuštenim do čizama, oni su se pojavili. Jesi li ikad čučao gole stražnjice između kaktusa i morao potegnuti revolver?

— Nisam — Oliver Lee se morao jako svladavati da ne prasne u smijeh — ali ti ćeš mi ispričati kako je to.

— To je prokleta svinjarija! Kad samo pomislim kako je taj razbojnik mirno čekao dok ne čučnem i pokazao se tek kad sam počeo svoj posao, mogao bih samome sebi iščupati kosu!

— Kako te je ranio, Ephe? — prekine ga Oliver Lee.

— Kako, do vraga! Skočio sam. Pokušao sam podići hlače. Ali tada je momak opalio. I samo zato što se smijao nije me pogodio smrtno. Prije nego sam imao revolver u ruci, već sam jednom bio pogođen. Tada sam ja njega udes'o. Satjerao sam mu pod košulju svih šest metaka. Da sam odmah napunio oružje, umjesto što sam navukao hlače, ulovio bih i onog drugog. Zar ne, gazda, čovjek se ne može boriti gole stražnjice! Morate uloviti bandita što mi je opalio drugi metak u nogu. dok sam pokušavao sakriti golotinju. Pričekaj dok napunim oružje, doviknuo sam mu. Svaki bi pristojan čovjek čekao.

Ali on je pucao. Bacio sam mu nož u ruku. Moram ga dobiti natrag. Platilo sam ga četiri dolara. Znaš što meni znači četiri dolara...

— Koliko je razbojnika, bilo, Ephe? I jesi li možda kojeg prepoznao?

— Ni jednog. Oba razbojnika nisam vidio još nikad u životu. Ne mogu reći koliko ih je bilo. Otprilike osam, ili deset, mislim.

— Reci, Ephe, nisu li mogli stado odvesti noću, a da ti to ne primijetiš?

— Svakako! Zbog toga sam se čudio što su poslali dva razbojnika samo da me ustrijele. Moj je logor dolje kraj izvora i tamo sam sebi priredio doručak. Mogli su ukrasti stado, a da ja to ne primijetim. Nije bio moj zadatak da pazim na njega, gazda. Tada bih legao negdje drugdje. Ja sam samo tražio odlične kobule, kao što znaš, gazda.

— Ništa ti ne predbacujem, Ephe. Sve je u redu. Ede, ako liječnik ne dođe do podneva da mu izvadi metke, odjahat ćeš k njemu i dovesti ga ovamo.

— Ako ne bude trijezan odrezat ću Docu uši i prisiliti ga da ih pojede.

Oliver Lee i Čiroki Bill su se vinuli u sedla i odjahali prema istoku, slijedeći tragove Perryja Altmana.

Nakon četiri sata prešli su četrdeset milja do ranča Prather. Fannie Prather, koščata četrdesetgodišnjakinja sumnjičavih svijetlih očiju, ponudila ih je suhim mesom, kavom i kolačima.

— U koralu su dva dobra konja — rekla je.

Prije tri sata doprla je do njih jeka žestoke pucnjave kraj rijeke. Njen je muž s njihova četiri sina odjahao tamo.

— Znači, Perry ih je stigao još prije prijevoja — ustanovi Čiroki Bill.

— Ima li to kakve veze s ponudom Johna Gooda?

— Kakvom ponudom? — zapita Oliver Lee.

Žena prezirno pljune na pod.

— Prije tri dana bio je ovdje Isham Good sa svojim sinovima. Leejom, Billom i Miltonom, htio je kupiti naš ranč.

— Koliko je ponudio?

— Deset tisuća dolara u zlatu.

— To je povoljna cijena.

— Da, točno toliko vrijedi. Ali mi ništa ne prodajemo. Nismo došli ovamo da bismo prodali, nego da ostanemo.

Kad nam je Isham Good nagovijestio kako bi kradljivci stoke možda mogli oteti svu našu stoku pa bi ranč tada vrijedio samo tisuću dolara, moj ga je muž udarcem skinuo iz sedla. Ja sam uperila pušku u njegove sinove. Pucala bih sve dok bih imala sačme, da nisu otišli.

— I meni je ukraden čopor konja.

— Čopor što je bio namijenjen vojsci?

— Da. Dopuštate li da sada osedlamo svježe konje?

— Učinite to. I objesite momke koje budete ulovili. Kraj rijeke ima mnogo dobrih stabala.

— Mislim da upravo to nećemo učiniti — odgovori Oliver Lee i pođe prema koralu gdje je Bill već uhvatio oba konja.

— Što ćete onda s njima učiniti, gospodine Lee? Možda ćete ih ostaviti na slobodi?

— Svakog ću kradljivca goveda koji prema Goodovu naređenju krađe stoku, odvesti u La Luz sucu Hillu.

Žena s'rom otvori oči.

— Kako to? — vikne tada. — Konačno, on je Goodov čovjek? On neće osuditi nikog tko radi prema Goodovim naređenjima! Zar kanite promijeniti naše zakone, do vraga? Otkako znam za sebe, kradljivci stoke bili su vješani.

— Ako se želimo ovdje ukorijeniti i napredovati, ne postoji nikakav drugi način, to ćete i sami uvidjeti!

Na svježim su konjima odiurili prema rijeci Sacramento. Otprilike deset kilometara južnije, na podnožju McGregor Rangesa naišli su na mladog jahača, koji ih je prekasno primijetio i krenuo drugim smjerom. Nakon kraće trke Oliver Lee je stigao šesnaestogodišnjeg plavokosog mladića što je krvario iz dvije rane od metka. Kad ga je izvukao iz sedla, već se jedva držao na nogama.

Sada je mršavi mladić drhtao i rekao, podigavši ruke kao u obrani: — Tek sam dva tjedna s bandom, gospodine! Ovo je prvi put da sam sudjelovao u nečem ovakvom. Molim vas... što ćete sada sa mnom učiniti?

— Koja je to banda? Kako se zove?

— Vođa bande se zove Jesse Evans. Ja se zovem Tom Muligan, gospodine.

Nakon što mu je zavio rane koje nisu bile suviše teške, Čiroki Bill je zavezao

mladičeve ruke iza leđa i tako su odjahali niz rijeku. Nakon četvrt sata rijeka je naglo skrenula i nestala u McGregor Rangesu. Na obali je plamsala velika vatra. Oko nje su stajali jahači i živo raspravljali. Na tlu je ležalo nekoliko mirnih spodoba. U koralu načinjnom od užeta, između grmova čiji su žuti cvjetovi širili jaki miris, stajalo je ili čučalo sedam ljudi. Svi su već imali povezane rane.

Jeremy Prather, zdepast čovjek krivih nogu i crne brade, prepozna Olivera Leeja i Indijanca i podigne obje ruke.

— Tako, sada ćete vidjeti što će se dogoditi — poviče ugodnim dubokim glasom. — Ej, Olivere, već vas čitav sat čekamo! Oh, tu je još jedan momak. Znači, osmorica su koje moramo podgnuti uvis.

Oliver Lee primijeti kako na granama visokog stabla već visi sedam omčica od lasa. Ispod njih su stajali neosedlani konji. Mnogi su jahači imali zavoje.

— Perry kao da je poludio! Otkad se toliko okoliša s kradljivcima stoke? Gotovo sve smo ih ulovili!

— Sreća što si došao. — Perry Altman je imao na glavi zavoj kroz koji je procurila krv. — Ne bih ih mogao zadržati više ni deset minuta.

— Ne — zareži neki plećati čovjek. — Pričao nam je bajke o nekom sudu. I još k tome o sucu Humphreyju Hillu iz La Luza! — Gromko se nasmijao. — Ovako nešto!

— Kome su ukradeni konji? — oštro zapita Oliver Lee.

— Vama, ali zbog toga ne vidim nikakvu razliku, do vruga! — vikne neki drugi čovjek s velikim zavojem na ruci.

— Slušajte! Ovi momci neće biti obješeni! Odvest ćemo ih u La Luz i predati sucu Hillu!

— Zašto ne bismo svakom isplatili tisuću dolara i ispričali se što smo u njih pucali?

— Molim vas, ljudi, sada me slušajte — mirno odgovori Oliver Lee. — Pripadam onima koji bi trebali biti oдавde istjerani. Svi vi znate do čega je doveo rat pokrajine Lincoln. Jedva da postoji i jedan jedini potomak obitelji koje su tamo branile svoju zemlju. Mrtvi su, a grupa je mogućnika iz Santa-Fea postigla točno ono što je

htjela postići. Zar da i mi tako prođemo? Ovo se ovdje razvija u rat, jer to žele tipovi iz Santa-Fea. Njima nije stalo do Johna Gooda kao ni do bilo koga drugog. Ako mi u ovoj razmirici istrijebimo čitavu Goodovu obitelj i svu njihovu momčad, njima će biti svedjedno. Ali tada će oni među nama što prežive postati izopćenici i bit će progonjeni kao što je bio progonjen i Billy Kid.

— To im objašnjavam cijeli sat. — Perry Altman odmahne rukom. — Ove budale to jednostavno neće shvatiti.

— Što bi tu trebalo shvatiti? — poviče Prather. — Ustrijelili smo petoricu kradljivaca stoke, a osmoricu zarobili. Prema tome, pobjegla su samo dvojica. Ako ih odvedemo sucu Hillu, za tjedan dana bit će ja na redu. I bit će to ovi isti prokleti momci koji se sada smiju do suza, zato što postoje budale poput vas.

— To je moguće, Prather. Čak i računam s time. Ali, time ću svima dokazati kako Good nije u pravu. Bit će dokazano i da je sudac potplaćen. Shvatite, konačno! Walt Good je ubio jednog od nas. Postojali su svjedoci koji su to vidjeli i zakleli se u to.

— Postojali su? — brzo zapita Perry.

— Jutros su ih u Orograndu ustrijelili plaćene ubojice. Time se Good odao pred cijelom pokrajinom. I ako mi sada izručimo zarobljenike i mrtvace, ako ih, takorekuć, položimo Goodu pred noge, dogodit će se upravo ono što tipovi iz Santa-Fea ne mogu sebi dopustiti: morat će otvoreno stati na stranu suprotnu od zakona. Činit će pogrešku za pogreškom. Kad se to bude dogodilo, svi ćemo imati mogućnosti da pobijedimo u ovoj borbi.

— Hm — progunda Jeremy Prather, pogladi bradu i pogleda ostale.

Plećati razbojnik nižeg rasta što je nisko na bokovima nosio sada prazne korice, vikne iz koralu: — Mogli biste mi reći kako želim spasiti svoju glavu, a to je, jasno, točno ali je isto tako točno i ono što kaže Lee. Oni traže nešto čime bi mogli nauditi Leeju. Mnoge novine u zemlji su pod njihovim utjecajem. Obilježiti će Leejeve kao izopćenike i tada će se lavina početi kotrljati. Čim ubijete nekog šerifa ili maršala, bit će kraj. Isto je tako bilo s Billyjem Kidom.

— I ti si sudjelovao u lovu na njega!
— dovikne Ćiroki Bill.

Razbojnik Jeffe Evans se nasmiješi i slegne ramenima.

— U mladosti smo bili prijatelji. Bill mi je oduvijek bio drag. Bio je dobar mladić, ali je bio prokleti idealista. Zato što mu je njegov rančer dao posao preko zime, toplu peć, hranu i novu vinčesterku, zaletio se poput bika kad su mu ustrijelili gazdu. Ja pucam samo kad se ispiati. Svatko ima svoj posao. To je moj. Ako me sada zbog toga objesite, u redu, s time sam oduvijek računao. Ali time nećete ništa dobiti. Upravo suprotno.

— Suprotno? — zareži neki rančer pored razbojnika.

— Da. Što će biti ako Goodovi prošire vijest da konji uopće nisu bili ukradeni i da je sve to bila varka Leejevih kako bi mogli uništiti Goodovu momčad? Mi, naime, ako nas objesite, automatski postajemo Goodova momčad. A tko nas je onda objesio? Sami Teksašani. Ima li među vama i drugih što žive u ovoj zemlji? Nema ni jednog jedinog. Na sve strane će se pronositi glasovi, novine će pisati o tome, posvuda će biti izazova. Odmah, od trenutka kad ćemo se mi zanjhati, morat ćete se braniti i tada će se sve objašnjavati vašim bijesom, u kojem se, kao što je dobro poznato, postupa posve drugačije nego postupaju razumni ljudi.

Teksašani su utučeno slušali lukavog bandita.

— A, kako bi djelovalo kad bismo vas predali sucu Hillu? — zapita Ćiroki Bill. — Tada bi se Good, sudac, maršal i šerif našli u neprilici. Već su za Jerryja i Benita morali unajmiti ubojice. Što bi sve morali učiniti da zataškaju nestanak bande! Hajde, skinite užad s grana. Stavite ih na njihove konje. Zarinut ću zube svakom onom u vrat koji tvrdi da nisam čovjek što ne bi učinio ono što se mora učiniti. Ali, Oliver je u pravu.

Trajalo je još neko vrijeme prije nego su svi jahači bili uvjereni. Tada su zarobljene razbojnice stavili na konje i duga je povorka krenula prema sjeverozapadu.

Slijedećeg dana oko podneva John Good se gotovo ugušio od bijesa

doznajući što se približava »njegovu« gradu, i kasnije, promatrajući kako povorka prolazi pokraj njegove kuće.

Ispred male kuće mirovnog suca što je stajala pokraj zatvora s jednom jedinom ćelijom, odvezali su razbojnike i skinuli ih s konja, a mrtvace položili na tle. Sve što je u La Luzu moglo stajati na nogama, naguralo se oko sućeve kuće. John Good je vidio kako je šerif Ascarate, nedokučiva izražaja lica, zaključao bandite u zatvor, a sudac Hill žurno obavio pregled mrtvaca.

Nakon toga su Teksašani napustili grad. Iza njih su ostali samo oblak prašine i strepnja.

Good je već dugo znao da je Oliver Lee u Orogradu ustrijelio oba revolveraša i to je bio razlog zašto je hitno odjahao sa svog ranča u grad, kako bi se ovdje posavjetovao s »džentlemenom« koji je prije sat vremena doputovao poštanskom kočijom iz Santa Fea.

Taj je čovjek, kad se John Good svalio na stolicu tako da je zaškripjela, imao skamenjeni izražaj lica.

— To ste, zaista, vrlo temeljito isplanirali, gospodine Goode. Upravo Jesse Evans! Zatim dva revolveraša u Orogradu, gradu Teksašana! U Santa-Feu neće biti samo iznenađeni, gospodine Goode.

— Tako! Neće biti samo iznenađeni! — zaurla Good. — Ovo postaje sve ljepše. Sada bih još morao slušati predbacivanja, je li? Znaite li što, vrlo poštovani gospodine? Da vam nešto kažem! Izlazim iz igre! Zašto bih izlagao glavu za ljude koje uopće ne poznam? Zar za to da bih slušao njihove zapovijesti? Oduvijek sam bio slobodan čovjek i takav ću i ostati. Zaključujem poslove. A ovo je ovdje posao. Sada ga se odričem! Sada ćemo vidjeti što će gospoda iz Santa-Fea postići sa svojim planovima! — Skoči, isprsi se i grohotom se nasmije vidjevši čovjekovo ukočeno lice. Izvadi iz ormaru bocu, snažnim joj pokretom ruba ruke odbije grlicu pa je stavi na usta. — Što ste vi bez mene? Šačica potkupljivih kapitalista. Ako vas sada napustim, s vama će biti završeno. Zemlja potrebna željeznici ostaje vlasništvo Teksašana. Oni vam mogu ili određivati cijenu, ili vam posve jednostavno

zavrnuti slavinu. Koliko poznam Leejeve i Cooperove, oni će vam zavrnuti primamljivu slavinu iz koje su trebali teći zlatnici. Polagano i temeljito. A onda možete postavljati svoju prugu preko Jumanos Mese na sjeveru do Rio Granda, pa dalje. S nekoliko desetaka mostova, dakako! — Nasmije se. — Jer na obali su posvuda strme padine. Krasni izgledi, zar ne?

— Gospodine Goode...

— Vrag je vaš gospodin — gospodine! — izdere se rančer.

— Gospodine Goode — nedoručeno ponovi stranac. — Ako vam je stalo da upropastite posao, molim. Neće vam ostati ni trideset grla stoke, a konja ćete imati upravo toliko da ih vi i vaša obitelj upregnute u dvojica kola. Pogriješili ste. Ako to ne uvidate, niste pravi ortak za nas. Ništa vam ne propisujemo, samo vas upozoravamo na neprilike koje bi mogle postati vrlo neugod-

ne. Polazite od pretpostavke da je Oliver Lee isto tako razdražljiv kao i vi. Ali to nije tako. Zbog toga je dovoljno da o tome vodite računa...

— Kako, do vraga? I samj vidite što on radi! Umjesto da objesi kradljivce stoke, kao što je red, on ih odvede sucu. — Good podigne obje ruke. — Sucu! Ustrijeli dva plaćena revolveraša poput kunića! Uđe posve sam u hotel, postavi se pred njih, a onda njih iznesu s nogama naprijed....

— Sjednite, gospodine Goode. Taj je Lee mudar. Ali ne postoji ni jedan mudar čovjek na svijetu, kojemu se javno ne bi moglo dokazati kako nije u pravu. To je ono pravo. O tome ćemo se nas dvojica dogovoriti.

— No, dobro — nevoljko progunda rančer i snažno potegne iz boce. Pri tome je razrezao usnicu, prokleo i bacio bocu kroz prozor.

VI

Jednog od onih vrućih srpanjskih dana, kad se zrak uopće ne miče, dojurila je iz El Pasa u Santa-Fe poštanska kočija i uzvitlala oblak prašine u kojem su na nekoliko trenutaka nestale i kuće i ljudi.

Oliver Lee je nešto ranije privezao svoj dvopreg ispred Parkerova hotela. Sjedio je u sjeni trijema na klimavoj stolici, grickao vlat trave.

Kočijaš poštanske kočije lijevom nogom pritisne kočnicu i dobaci konjušaru stanice svežanj novina. Bradati, do zubi naoružani pratitelj iz sveg glasa zaura: — Valmart! Tko ovdje sje, izgubio je razum!

Prvi je izišao neki elegantno odjeven muškarac i pažljivo pružio ruku plavokosoj djevojci. Za svega nekoliko trenutaka Oliver Lee je na elegantnom muškarcu zapazio ono što mu je bilo važno: velik revolver što ga je imao za opasačem ispod kratkog kaputa od crnog baršuna, kao i najmodrije oči koje je Oliver Lee ikad u životu vidio.

— Hvala, gospodine Stone — rekao je toli glas djevojke i tek sada je Oliver Lee pogledao Winnie Rhode zbog

koje se dovezao ovamo. Htio joj je prići i već je sknuo šesir, ali u taj mah prijatelj s krova kočije dovikne: — Sto ćemo s vašom prtljagom, gospodice Rhode?

— Spustite je dolje — odgovori Oliver Lee i pride djevojci. — Dobar dan, gospodice Rhode. Gospodin Coks me zamolio da vas dočekam. Morao je otići u Carizzozo, na žalost, nije mogao odgoditi taj put. Zovem se Lee, Oliver Lee. — Okrzne ga pogled modrih očiju visokog čovjeka, što je bio najviše tri godine stariji od njega. — Mi smo susjedi.

— Pretpostavljam da ste dovezli kola, gospodine Lee — reče mladi čovjek. — Zovem se Matt Stone. Dok vi smjestite prtljagu, vrlo bih rado popio s gospodicom Rhode neki osvježavajući napitak, jasno, ako vi to dopuštate, gospodice Rhode.

— Oh, jasno, gospodine Stone! Gospodin Stone se vrlo ljubazno brinuo za mene, gospodine Lee. Dva dana smo zajedno putovali. — Winnie Rhode nije znala zašto joj je lice oblilo jarko rumenilo kad je podigla pogled prema

visokom Oliveru Leeju i ugledala njegove smeđe oči.

— To je vrlo lijepo od vas, gospodine Stone. — Oliver Lee podigne teški kovčeg i stavi ga u dvopreg. — Nadam se da ste ugodno putovali...

Mladi se gorostas nasmiješio i pri tom otkrio niz bijelih zubi. Ovaj je otvoreni smijesak pretvorio opore muške crte u lice velikog nadobudnog dječaka. — No, da, gospodine Lee, dva dana i dvije noći u ovakvim kolima, nikome ne bi moglo predstavljati užitak. Idemo li, gospodice Rhode? Do viđenja, gospodine Lee, drago mi je što sam vas upoznao.

— I meni, gospodine Stone. Doći ću čim bude vrijeme po vas, gospodice Rhode.

Umjesto četveroprega u kočiju su upregli šesteropreg, jer se put do Three Rivera, slijedeće postaje, neprekidno uspinjao.

Pošto je Oliver Lee spremio djevojčinu prtljagu, ušao je u gostionicu. Winnie Rhode je sjedila s Mattom Stoneom za stolom kraj prozora.

— Smijem li vas pozvati na piće, gospodine Lee? — zapita Stone.

— Vrlo ste ljubezni, ali kad je vruće ne pijem alkohol. Možda voćni sok...

Stone naruči hladni voćni sok.

— Sretna sam što ću ponovno biti sa svojom obitelji, gospodine Lee — reče djevojka. — Vjerujete li da ću ovdje kao učiteljica naći zaposlenje?

— Svakako. Namjeravamo uskoro u Valmontu izgraditi školu. Samo za američku djecu...

— Krećemo dalje! — vikne kočijaš i Matt Stone ustane. — Kad bi zavisilo o meni, gospodice Rhode, vozio bih se još mjesec dana s vama u kočiji. Smijem li se nadati da će vam biti drago, ako se ponovno vidimo?

— Sasvim sigurno, gospodine Stone. I moj bi se šogor radovao da vas upozna. Gospodin Stone umije izvanredno pripovijedati, gospodine Lee. Pozna cijelu Ameriku i doživio je mnoge vrlo zanimljive stvari. Do viđenja, gospodine Stone.

— Neću to prepustiti slučaju. Do viđenja, gospodine Lee.

— Do viđenja, gospodine Stone. Sretno vam put.

Stone se na vratima sudari s nekim visokim jahačem koji se izdere na

njega: — Do vraga, zar ne umiješ paziti, čovče?

Stone nije rekao ni riječi. Samo je pogledao, jamačno ne bojažljivog jahača i blago rekao: — Stojite mi na putu, prijatelju.

Kad je jahač oborio pogled i stao u stranu, Oliver Lee zamišljeno pogleda za neznancem.

Nakon što je Winnie Rhode ispila svoje osvježavajuće piće, otprati djevojku i pomogne joj da uđe u kola.

Neko su se vrijeme polagano vozili iza obliaka prašine što ga je pod gnula poštanska kočija, a onda Oliver Lee skrene s puta prema ranču Coks. Djevojka mu je pričala kako Matt Stone želi u Novom Meksiku potražiti izvore petroleja, jer je on geolog i uvjeren kako će svijet jednom trebati više petroleja nego ugljena.

— Lako moguće — složi se Oliver Lee. — Ali, Stone neće s time imati u nas sreće. Čak i kad bi pronašao petrolej, nitko mu ne bi prodao zemlju, jer bi s tom smrdljivom tekućinom okužio čitav predjel.

Oliver Lee ispruženom rukom pokaže okolicu. Vozili su se dugom dolinom. Tlo su prekrili čilimi rascvjetale lavendule boje mesa. Na mnogobrojnim su brežuljcima cvale razne vrste kaktusa. Zrak je bio prožet oporim mirisima.

— Bude li se ovdje bušilo tlo, tragat će se za vodom.

— Gospodine Lee...

— Mislim da biste mogli zaboraviti ovo gospodine, Winnie.

— U redu, Oliver. Stone mi je pričao kako je u Novom Meksiku jednako kao i u Teksasu: vlada ima pravo istraživati i ako netko, bilo gdje, obilježi nalazište i počne bušiti, nitko ga ne može spriječiti.

— Tako je to? Raspitat ću se. Još nam samo nedostaje da natovarimo na vrat i tu nepriliku. Kako mu je uopće palo na um da bi ovdje moglo biti petroleja?

— Ne znam. Kaže da se to može zaključiti po strukturi stijena i pijesku. Smatram da on ima lijep poziv, Oliver. Jedino mu je potreban mali čekić kojim razbija kamenje i lomi stijene, kao i kožna vrećica u koju stavlja uzorke.

— Je li rekao kako dugo namjerava ostati u ovom kraju?

— Možda pola godine. Znaite, i ja sam se smiješila kad je pričao o petroleju. Ni ja ne mogu zamisliti da bi koristio čemu drugome osim svjetiljkama. Ali on kaže da će s petrolejom biti jednako kao i sa željeznicom. Još prije trideset godina ljudi su se smijali vatrenom konju, a danas...

— Da, to je točno. Možda će nešto biti i od te smrdljive crne tvari. Ali, ne ovdje. Nismo pobjegli iz Teksasa da bismo ovdje promatrali kako se buši petrolej.

— Ni meni to nije drago, Oliver. Rođena sam na ranču. Ali on kaže da je posao, posao. Moglo bi se zaraditi milijune, a on ih, ako je moguće, želi zaraditi.

— To je sasvim u redu, Winnie.

Smeđe djevojčine oči su pažljivo promatrale Olivera, a ovaj put je mladić osjetio kako mu je vrućina navrla u glavu.

— Oliver?

— Da?

— Mislim da je on vrlo simpatičan čovjek.

— Dopada vam se, zar ne?

— Da — iskreno je priznala djevojka. — Mogu zamisliti da će doživjeti razne poteškoće.

— To je čak sigurno, Winnie.

— Rekao je da je već imao neprimke pa zbog toga nosi revolver kojim dobro barata.

— Oh, to je rekao?

— Što to znači?

— Zapravo ništa. Pomalo neobično za geologa. Zamišljam te ljude posve drugačije, svakako ne s revolverom koji izgleda kao da ga češće upotrebljava od malog čekića.

— Ne razumijem vas, Oliver, kako to mislite?

— Ni sam ne znam. Trenutno sam vrlo osjetljivi prema strancima.

— Znači istina je da se ovdje vodi borba?

— Tko vam je to rekao?

— Stone.

Oliver Lee podigne glavu i pogleda djevojku tamnim očima.

— Čuo je u Teksasu o tome.

— Ali, on nije Tekšanin.

— Ne, došao je iz Kentuckyja. Mnogo čita. Zamislite samo, recitira cijele stranice Shakespearea po sjećanju.

Oliver Lee gurne šešir na čelo i

Winnie primijeti kako pažljivo promatra dolinu. — Već tri godine imam Miltonov »Izgubljeni raj« ali još nisam dospio niti pogledati knjigu.

— To je zaista šteta, Oliver. John Milton je najpoznatiji engleski pjesnik. Imam nekoliko njegovih knjiga među svojim stvarima. Morali biste pročitati »Orcades« i »Comus« prije nego otvorite »Izgubljeni raj«.

— Najprije moram proučiti kaznene zakone i sudski postupak u Novom Meksiku, Winnie. Zasad... — Oliver zaustavi kočiju, podigne sa sjedišta vinčesterku, otkoči je, ustane, nacilja i opali.

— Srndač s paroščima — reče i skrene konje s puta. Djevojka, koja je odrasla u okolini gdje se svakodnevno pucalo, širom otvori oči kad su se kola vratila tri ili četiri stotine metara unatrag. Ugleda pogođenog srndača u travi. Oliver skoči s kola. Još u skoku izvuče iz čizme veliki nož pa odreže srndaču glavu. Podigne je. Srndač je imao gotovo metar duge zavijene rogove. Oliver u travi obriše krv, s obližnjeg grma odreže bujnu zelenu granu i tako je smjestio u jednjak da se prerez više nije vidio.

— Dobro došla, Winnie Rhode! — klikne.

Djevojka je znala za teksaško vjerovanje kako ženu što dolazi u novu domovinu, a putem joj netko ubije srndača, čeka sretan život. Oduševljeno zaplješe.

— Oh, kakav divan primjerak, Oliver!

— Želim vam dug život i mnogo sreće, Winnie.

— Hvala vam, Oliver.

— Znaite li što kažu Meksikanci? Žena će se udati za muškarca koji joj na povratku kući ubije srndača...

— Zaista? Jeste li zato pucali? Želite li me oženiti, Oliver Lee?

— Zašto ne, Winnie — tiho reče.

Djevojka nije odgovorila. Do Coksova ranča jedva su progovorili koju riječ. Oliver Lee je ponekad osjetio kako ga djevojka tajom promatra, a kad je ona gledala u stranu, promatrao je on nju. Winnie Rhode nije bila ljepotica, ali je bila vitka, visoka i posjedovala draž je Tekšana, bojažljive prema ženama privlačila na način koji ih je zbunjivao.

Coksov se ranč sastojao samo od dvije zidane zgrade i zdenca-vjetrenjače čiji se kotač s lopaticama visoko gore škripeći okretao na vjetru.

Winniena sestra, ponosna i odlučna žena, klikćući zagrlj djevojku i pozove Olivera na šalicu kave, ali se Oliver Lee samo zahvali na pozivu i progunda da mora obaviti još mnogo posla.

Winnie je stajala držeći u rukama srndačevu glavu i gledala za visokom spodobom Olivera Leeja, koji je koracima tipičnim za jahača prišao kočiji, popeo se na kočijaško sjedište i povukao uzde.

May Rhode nježno gurne sestru: — Prava slika od muškarca, zar ne?

— Da, neobično zgodan mladić, moram priznati, May.

— Je li ti objasnio što srndać ovdje znači?

Winnie kimne. Obli je rumenilo.

— Za ženu koja bi brzo željela postati udovica, Oliver Lee je onaj pravi.

— Zaboga, May, kako ti je to palo na um?

— Ispričat ću ti. Nedavno je ustrijelio dva čovjeka. Po svemu se čini da neće biti posljednji prije nego metak pogodi njega. Oh, da smo znali kako će se ovdje razvijati događaji, zamolili bismo te da ostaneš još pola godine u Austinu.

— Ustrijelio je dva čovjeka — ponovila je djevojka.

— Da, Oliver Lee je najbolji i najbrži strijelac u krugu od nekoliko stotina milja. Ti su tipovi bili profesionalni revolveraši, koje je netko doz-

vao iz Teksasa da uklone nepoželjne svjedoke. U svakog je pronađeno po tisuću dolara. Na jednoj su novčanici od deset dolara bile ispisane brojke. Postoji samo jedan čovjek koji pravi takve bilješke na novčanicama, a to je upravo onaj kojemu je jedinom moglo biti stalo da nestanu svjedoci... Dođi u kuću. Imaš lijepu haljinu. Nosi li se to u Austinu? Zaista je vrlo lijepa. — U kući Winnie Rhode skine šeširić i pozdravi djecu. — Nevolje su tek počele. No ne želim reći da Leejevi nisu upravo. Oni su u pravu. Ali što to koristi, ako će za godinu dana sve žene koje ostanu na životu, nositi crninu? Kažem ti, Walt i ja smo odlučili da se ni pod kakvim okolnostima nećemo ni u što uplitati. Radije ćemo sve spakovati i otići odavde, nego da sudjelujemo u ratu.

— Zar je tako zlo?

— Ne može biti gore nego kad jedan veliki želi progutati desetke malih. A mi smo mali. To je to, ništa drugo. Ali Oliver Lee prihvaća borbu. On je upravo takav kako se doimlje. Rukama koje bi mogle pripadati učitelju glaso-vira, savija potkove. Pogada revolverom u zrak bačen kovani novac, i to koliko puta zaželiš. Ne puši. Ne pije. Osim toga je i pametan. Dugo će potrajati prije nego ga smjestite ispod zemlje. — May Coks stavi pred sestru šalicu kave. — Strašno je to, Winnie; on je, zacijelo najpošteniji i najzgodniji mladić kojeg sam ikad vidjela. Oh, zašto ti zapravo time dosađujem? Pričaj mi o Austinu. Ispričaj mi sve što znaš...

VII

Smrt Jerryja Larkina i Benita Montoya izazvala je u Tularosi grozničavu uznemirenost. Pošto je Oliver Lee mirovnom sucu u Valmontu predao novčanicu pronađenu u revolveraša, na kojoj su bile Goodovim rukopisom okomito ispisane brojke, nije više postojala sumnja da je John Good platio ubojice.

Da bi se prekinuli njemu neugodni razgovori, Good je proširio glasinu

kako je Oliver Lee ustrijelio revolveraše, potegnuvši revolver ranije i ne pružajući im nikakvu mogućnost da se brane. Glasina je zvučala donekle vjerojatno, jer su teksaški revolveraši bili profesionalni ubojice i nisu prvi put obavljali svoj posao. Prijatelji Olivera Leeja navaljivali su na njega da stanovnicima Tularose dekaže kako su Goodove priče neistinite.

Tog je dana La Luz slavio praznik svetog Augustina, a na ukrašenim je ulicama bilo više ljudi nego ih je tamo moglo stati. Oliver Lee dojaši u grad na konju. Desetak je Teksašana oslobađalo prostor na trgu, na kojemu će Oliver Lee uskoro prirediti streljačku predstavu o kojoj će pričati još i njihovi unuci...

Građani su bacali visoko u zrak srebrne dolare, a Oliver Lee ih je pogadao u letu, puškom i revolverom. Brzinu u potezanju revolvera dokazao je nizom pokusa koji su u prisutnih izazvali oduševljenje; osobito ih je zadio pokus sa čašom.

John Good je s prozora svoje kuće stisnutih asana promatrao Jirna Coopera koji je s pivskom čašom na vodoravno ispruženoj ruci stajao dvadeset koraka daleko od Olivera Leeja. Cooper odjednom preokrene dlan i pusti čašu da padne. Oliver izvuče revolver, opali i pogodi čašu prije negoli je padajući bila stopu daleko od zemlje. To se ponovilo šest puta, s istim uspjehom.

Nakon demonstracije podigli su Meksikanci i Jenkiji iz La Luza Oliver Leeja na ramena i kličući ga pronijeli gradom Johna Gooda.

Glasina što ju je proširio John Good, okrenula se sada protiv njega. Dogodilo mu se najgore što se može dogoditi čovjeku njegove vrste: učinio je samoga sebe smiješnim.

U to su doba teksaške momčadi već trebale raditi na jesenskom izdvajanju stoke, ili biti na putu za Colorado. Ali je te jeseni bilo malo vatri na pašnjacima, još je manje stoke otpremljeno na tržište u Colorado. Kad je trebalo ispuniti ugovore o prodaji stoke vojsci, konjaničke su jedinice same dolazile po govoja grla.

Dolina Tularosa bila je ispunjena gundanjem, glasinama, brigom i bijesom. Meksikanske svečanosti na kojima se plesalo održavale su se sve rjeđe. Na kraju, više nije bilo Meksikanca koji bi bez osobitog razloga napuštao svoju kolibu. Poštanska se kočija, doduše, kotrljala kao i ranije dva puta tjedno s juga na sjever i dva puta tjedno sa sjevera na jug, ali je prijevoz postojao sve beznačajniji.

Muškarci i žene u Tularosi su čekali. Svakog su stranca koji bi izišao iz

poštanske kočije promatrale mnogo sumnjičave oči, a da on promatrače uopće nije mogao vidjeti. Trgovci su otvarali dućane dva sata nakon izlaska sunca a zatvarali ih sat prije sunčeva zalaska, ali se kupiti moglo samo najnužnije.

John Good je bjesnio po svojoj kući poput ulovljena tigra, ili jurio u erno obojenoj kočiji s dva upregnuta jahača konja, zemljom što mu je pripadala ili onom koju je htio osvojiti. Teksašani su u hrpama odlazili kolima u El Paso i kupovali municiju, revolvare i puške.

Matta Stonea se svakodnevno moglo vidjeti na posuđenu konju i s mazgom što je nosila male kožnate vreće, kako jaše između Blazers Milla i La Luza, na podnožju Round Mountainsa. Ali, često ga se moglo naći i na rubu ili usred blistave bijele pustinje od gipsane prašine i borakovih ljuski što se protezala između Sacramento Rangesa na istoku i planina San-Andreas na zapadu.

Kauboji obitelji Lee podijelili su se u dvije grupe i tragali za stadima zalutalim po visovima ili u nizinama. Iz svih su se smjerova uvijek vraćali s govedima, ali su svi znali da oni strpljivo čekaju.

Jednog se dana sredinom kolovoza konačno dogodilo...

Walt Good je napustio ranč 7 HL da bi u Sunolu kupio ždrijepca. Sunol je bio gradić nekoliko milja udaljen od južnog vrha White Sandsa i prijevoja San-Nicolas, što je planine San-Andreas dijelio od Organ Rangesa.

Njegova ga je mlada žena Lela posljednja od obitelji vidjela živa. Kad se vinuo u sedlo, stajala je na kućnim vratima. Bila je Meksikanka s dobrim dijelom indijanske krvi u žilama.

— Molim te, Walte, ljubavi moja, ja se bojim...

— Prestani već jednom, ženo, s tim srahovanjima — rekao je Walt i nasmijao se. — Sutra uvečer bit ću ponovno ovdje. Prenocit ću u Pata Garretta.

— Noćas sam tri put čula zavijanje kojota, Walte. To znači smrt.

— Čuješ li to, Andy?

Stari kauboj koji je imao jednu drvenu nogu, došepesao je iz štale, spustio se na klupu, slegao mršavim

ramenima i izvadilo lulu: — Ako bi svaki put kad kojot noću zavija netko umro, uskoro na jugozapadu više ne bi bilo ni žive duše.

— Breskve su procvale četiri tjedna prije vremena, Waite — nastavila je Lela. — I to znači smrt. A, jutros je slika generala Leeja pala sa zida.

— Zato što je ispaao čavao, ženo. Kakva ludost! Jutros sam na daski prozora vidio modrovoljku. Reci, Andy, ne predskazuje li ona sreću?

— Zacijelo, gazda — progunda starac. — Ipak bi bilo bolje da povedeš sa sobom dva momka. Imaš pred sobom dug put.

— Zar sam već dospio dotle da moram, kamo god jahao, voditi uza se pratnju? — povikao je Walt Good. — Svi ste vi ljudi!

— Leejevi jahači su već tjednima neprekidno na putu, gazda.

— Da je Oliver Lee htio, mogao me je na prijevoju, zajedno s Johnom Kinneyjem i Hallom, ustrijeliti poput kunića.

— Možda to nije učinio zato što je čekao bolju priliku.

— Nikad neće imati bolju priliku od one, to on točno zna, Andy.

— Ostani samo jedan dan, Walte! Samo danas! — zaklinjala ga je Lela.

— Nisam valjda poludio. Trejulo me čeka. Ni jedan Good nije pustio čekati nekog tko mu na prodaju nudi vatrenog konja.

Starac je zapalio lulu: — Ako mene pitaš gazda, već me od ponoći boli desna noga. Osjećam svaki prst, premda te noge više nema.

— Vrijeme će se promijeniti.

Starac odmahne glavom.

— Ne, gazda, kad se vrijeme mijenja, sasvim drugačije boli. Samo sam dva puta osjetio takvu bol. I svaki put je nakon toga netko bio pokopan.

— Oh, idi k vragu, stara budalo! — Walt Good je podbo konja i odjurio.

Oliver Lee je već raširio pokrivač po tvrdom vapnenastom tlu Chalk Hilla, popio ostatak vrelog čaja i vodom ugasio žeravicu ispod tronošca. Polaganim je korakom krenuo prema zapadnom rubu uske visoravni, kako bi uživao u prekrasnom zalasku sunca.

Kao optinjen je stajao i promatrao kako se iz minute u minutu mijenjaju boje stjenovitog masiva planina San Andres, dok je sunce polagano nestajalo iza oštarih obrisa brda.

Odjednom je tik ispred pustinje White Sand ugledao konjanika što je jahao prema nekom drugom čovjeku na konju koji je dolazio sa sjeverozapada putem za Sunol.

Jahači su se sreli, neko vrijeme zajedno stajali i tada — Oliver nije vjerovao vlastitim očima — obojica odjahali, jedan za drugim, u pustinju.

Oliver Lee je znao da je pustinja White Sand, ovdje, na svom najužem mjestu, još uvijek široka otprilike deset milja i nakon nje ne postoji ni jedan jedini put kroz vrletne planine San-Andres.

Nije mogao postojati shvatljiv razlog da se upravo na ovom mjestu prelazi White Sands.

Još je trenutak gledao za jahačima što su na crvenozlatnom valovitom grebenu pustinje djelovali poput dva crna kukca, da bi zatim nestali. Oliver Lee smota pokrivač, osedla konja, stavi pokrivač u bisage i odjaše niz strmo usječeni put.

Mjesto na kojem su se jahači sreli, bilo je udaljeno jedva jednu milju. Oliver Lee je morao sjahati kako bi u sumraku ispitao tragove kop.ta. Utvrdio je da je jahača koji je čekao bio Matt Stone. Lee je odmah odbacio pomisao da je netko drugi mogao jahati Stoneova konja, jer je prošlih tjedana često sretao geologa i sve više stjecao uvjerenje kako Matt Stone nije čovjek koji bi dopustio da mu netko nešto oduzme.

Oliver Lee je polagano slijedio tragove kop.ta. Konj je u mekanom gipsu tonuo visoko iznad kopita i samo s mukom napredovao. Kad je konačno stigao do slijedećeg valovitog grebena, snažni je i odmoreni konj dahtao.

Oliver Lee sklizne iz sedla i pogleda tragove što su se poput crnog vlakna gubili u valovitoj udolini pa se ponovno uzd'zali uz slijedeći greben.

Morao je čekati otprilike sat da se na tragovima pojavi jahač. U međuvremenu je sunce zašlo i samo je još uski odsjaj vatrenog rumenila uokvirivao vrhove planina San-Andres. Bli-

jedi je mjesec obasjavao pustinju nesilvarnim svjetlom pepeljaste boje.

Jahač je vukao za sobom pokrivač i tako brisao tragove. Kad je pred sobom ugledao čovjeka, naglo zaustavi konja, uzme pušku u ruku i nastavi put.

— Možete spremiti pušku, gospodine Stone — dovikne Lee jahaču čim je ovaj prešao valovitu udolinu.

— Oh, Oliver Leel — uzvratu Matt Stone i vrati pušku u navlaku. Znojem obliveni konj se zaustavi pred Oliverom i geolog sklizne iz sedla.

— Prekrasna noć — reče. — Nisam ni pomišljao da bih vas mogao sresti ovdje, Lee.

— Gdje je drugi jahač?

— Ne znam što mislite, Lee? Oh, tragovi! Da, to je bila moja mazga. Htio sam u pustinji potražiti petrolej, ali, prije svega provesti u njoj jednu noć. Ovdje je tako savršena tišina da sam svakako htio...

— Ne morate mi pričati, Stone, kako je vaša mazga uginula. Vidio sam odozgo s Chalk Hilla kako ste s nekim jahačem odjahali u pustinju.

Gornji je dio geologova lica bio u sjeni njegova šešira. Oliver Lee je mogao jedino vidjeti kako su mu se trznule usne.

— Oliver Lee — počeo Matt Stone blagom oštrinom — za nas je oboje, posve sigurno, bolje da sada odjašimo dalje i negdje logorujemo.

Pri tom odgurne kratki kaputić i Lee ugleda velik revolver o njegovu boku.

— Znam, Stone, da je Walt Good noćas htio stići na Garretov ranč. Nadzirao sam taj put. Pretpostavljam da je drugi jahač bio Walt Good i da ste ga ustrijelili.

— Ali, dragi Lee, to su tlapnje. Vrlo ste mi simpatični, ne bih htio pucati u vas.

— Jeste li sigurni da ste bolji strijelac od mene?

— Sasvim sam siguran — odgovori Matt Stone, a bore oko usana mu se prodube. — Istina, izveli ste u La Luzu, kako su mi pričali, pažnje vrijednu predstavu, ali ljudi malo pretjeruju. Odbijemo li pretjerivanje, sigurno sam nešto brži.

— U redu, Stone, sve mi je jasno.

— Što vam je jasno, Lee? — prijaateljski zapita Stone.

— Ako ste vi geolog, ja sam zvjezdananac.

— Oh, gospodine Lee, kako vam mogu pasti na um takve besmislice?

— Slušajte, Stone, nećemo pričati priču jedan drugome! Walt Good je morao biti ubijen i to tako da djeluje kao da ga je ubio netko od nas. Smatram vas plaćenim ubojicom naročite fine i pouzdane vrste.

— Hvala vam na lijepom mišljenju! — Matt Stone se lako nakloni.

— Ovdje ste čekali Walta i prisilili ga da odjaše u pustinju. Tamo ste ga ustrijelili, njega i njegova konja. Sada ste uklonili tragove. U jutro se više ništa neće vidjeti. Nekoliko dana možete mirno pričekati posljedice i onda otputovati u Santa-Fe da biste javili svojim poslovođama kako je počeo lov na Olivera Leeja i John Good konačno vodi svoj privatni rat protiv nas.

Matt Stone je šutio. Ruka mu je nepomično visjela kraj drške revolvera.

— Što predlažete, Lee? — hladno zapita nakon nekog vremena.

— Zavisi o tome kako ste ustrijelili Walta.

— Imao je svoju šansu — rekao je Stone. — U njegovom revolveru nedostaju dva metka.

— Zar me želite uvjeriti kako čovjek koji vjeruje da je brži od mene, pruža Waltu Goodu mogućnost da dva puta opali?

Matt Stone je šutke, očito s velikim naporom, ljevicom odgurnuo kaput i Oliver Lee je na Stoneovoj košulji ispod ramena ugledao veliku, tamnu mrlju.

— Jasno, varate se, Lee. Ne, da je ono bio Walt Good. Ne znam ništa o poslovođama iz Santa-Fea. Izmijenio sam nekoliko riječi s Waltom Goodom. Kad sam mu ispričao kako sam na zemlji sitnih teksaških rančera otkrio znakove da bi tamo moglo biti petroleja i da bi ti ljudi, u najskorije vrijeme, mogli postati višestruki milijunaši, odjednom mi je stavio pred nos revolver i prisilio me da pred njim jašim u pustinju. Može li se ovo, dovde, opovrći, gospodine Lee? — ironično zapita Stone.

— Ne, ali što se zbilo nakon toga?

— Čekao je dok nismo zašli dovoljno duboko u pustinju i tada je pucao u

mene. Znae kako je teško u sumraku točno pogoditi cilj. Smio sam, prema tome, potegnuti revolver i oboriti ga s dva metka...

— A drugi metak iz Waltova revolvera?

— U smrtnoj je borbi zgrčio kažiprst, kao što se to često događa. Metak je pogodio njegova konja u glavu. S obzirom da nemam nikakve svjedočke, a znam kako je John Good vrlo moćan i utjecajan čovjek, izbrisao sam tragove. Možda leš nikad neće biti pronađen. Ili tek nakon prilično dugo vremena. Do onda će moj posao ovdje biti završen.

— Čuli ste moje mišljenje, Stone.

— Moje se riječi mogu dokazati, vaše ne, Lee.

— Lijepo, Stone, onda ćemo najprije pogledati mrtvaca, a nakon toga odjahati šerifu Askarateju.

— To nećemo, Lee. Ne želim se naći u zatvorskoj ćeliji.

— Ja još manje želim biti proglašen Waltovim ubojicom.

— Vrlo dobro vas razumijem, Lee. Iskreno mi je žao što u ovom slučaju moram više mariti za vlastite probitke nego za vaše.

— Nešto ću vam predložiti, Stone.

— Vi ste pametan čovjek, znao sam to.

— Sada ću vas ustrijeliti ili ćete poći sa mnom. Živjet ćete neko vrijeme u jednoj drvenjari, u planinama, pod stražarskom paskom, dok sve ovo ne prođe. Ne može vam se ništa dogoditi jer ste Walta Gooda ubili u samoobrani. Nikakav sud vam ne može dokazati suprotno.

— Kako vam pada na um da biste me mogli ustrijeliti?

— Pogodit ću vas točno za širinu ruke iznad vašeg drugog gornjeg dugmeta na košulji. Ako imate sreće, preživjet ćete.

— A što biste htjeli postići time da budem, takorekuć, pod vašom zaštitom?

— Dvoje: John Good ne zna ništa o vama. Vjerovat će da smo mi ubili Walta i nasrnut će poput krvožednog bika. Time će počiniti nepravdu, ukoliko ja dokažem da ste vi bili strijelac. Pošto se bude izdivljao i pokazao pravo lice, predat ću vas sucima. Nakon toga moći ćete odjahati kuda god budete htjeli.

— Što ako ne pristanem?

— Morat ću vas prisiliti, Stone.

— Uvjerem sam da to ne možete.

— Dobro, kako želite. Kad se sjetim da ste ubili Walta kako bi naša obitelj i kasnije svi teksasanski stočari bili istrijebljeni, nije mi teško pucati u vas.

— Oliver Lee stane lijevom nogom malo u stranu, a njegova se ruka što je visjela tik kraj revolvera neprimjetno zgrči, tako da se držak revolvera našao točno u sredini između ručnog zgloba i lakta.

— Bilo bi mi draže kad ne biste tako dugo oklijevali, Stone. Oslabili ste usljed gubitka krvi, a nerado pucam u čovjeka koji nema iste mogućnosti kao i ja.

Stone se smiješio.

— Dopadate mi se, Lee, iako nisam rado gledao kako ste nekoliko puta izjahali s Winnie Rhode. Sviđa li vam se djevojka?

— Varate se, Stone, ako vjerujete da ćete mi skrenuti pažnju. Da, Winnie mi se dopada i mislim da ću je oženiti.

— Što ne kažete? Jeste li je već zaprosili?

— Nisam, ali ona će biti moja žena. I mogu vam...

Oliver Lee je odjednom ciljao teškim koltom u njega. Matt Stone se skamenio. Usne su mu se otvorile, a između zubi procurila kapljica što se spuštala dolje i zaustavila na dlakama njegove brade.

Konačno je protisnuo: — Do vraga, ovo nisam smatrao mogućim.

Lee mu je prišao, otkopčao opasač i pustio ga da padne. — Uzjašite, idemo pogledati Walta Gooda.

Walt Good je ležao raširenih ruku licem okrenut zemlji. Njegov se konj dovukao do ruba kotline i tamo ugnuo. Good je u ruci držao svoj kolt. Dva su metka bila ispućana. On je pak imao jedan metak tik kraj srca, drugi u glavi.

— Nije bio naročito brz strijelac. Kako se uprkos tome dogodilo da vas je ranio, Stone?

— Pustio sam ga neka prvi puca. Nije to bila naročito velika pogibelj kao što možda mislite. Ljudi poput njega koji neredovito vježbaju, ne podvrgavaju se željeznoj disciplini i godinama ne opale stotinu metaka u jednom danu, nikad pri brzom ciljanju ne pogode točno. Samo je slučaj ako na udaljenosti od deset koraka prvim

metkom pogode čovjeka. Istina, mnogo sam brži od njega, ali ipak gadam. Zato još nikad nisam promašio. On je bio vrlo uzbuđen i za svoje je sposobnosti suviše brzo opalio. Cinjenica da me je ipak pogodio, može se pripisati samo slučaju.

Oliver Lee kimne. Suglasio se s tim mišljenjem.

— Skinite kaput i košulju, Stone, sada ću vam staviti zavoj. — Pomogao je Stonu i čvrsto mu zaviо ranu. Kad se Stone ponovno odjenuo, odjahali su natrag.

Ovaj put je Oliver Lee vukao pokri-vač po tragovima. Jahali su čitavu noć prema sjeveroistoku, a u zoru stigli do drvenjare, visoko u planinama Pintree, gdje je živio stari bezubi Apaš. Prepoznao je Olivera Leeja, izašao s podignutom puškom i smijući se pozdravio ga.

— Zdravo, Don Lee, pozdravljam te! Ovo je zaista veliko zadovoljstvo za starog Tima!

— Dobro jutro, stari gavrane. Udite unutra, Stone. Time, ovaj će čovjek neko vrijeme stanovati u drvenjari i dobiti sve što mu je potrebno da živi.

— Da, da — starac se smijuckao. — Zao čovjek, zar ne? Tim će ga čuvati kao što ženka jaguara čuva svoju mladunčad. Bude li se branio, gurnut ću mu ovo među rebra. — Izvadio je iz svoga krznenoga ogrtača velik nož. — Bit će mi vrlo ugodan gost.

U drvenjari su vladali uzoran red i čistoća.

Dugo je jahanje silno izmučilo Matta Stonea. Dok je stari Apaš, nekadašnji izvidnik generala Crooka, kuhao čaj, Oliver Lee je sjeo za stol, ispisao komad papira i pružio ga Stoneu.

Stone pročita i upita: — I to bih trebao potpisati?

— To ćete potpisati, Stone.

— Mogao bih potpisati. Što će vam to?

— Pokazat ću to stanovitim ljudima i time ih prisiliti da sve što Good poduzme protiv mene, bude na njegovu štetu.

— Vi ste lukav momak, Lee. Kad iz Gooda provali bijes, s njime će biti završeno. Dobro, potpisat ću to. Nakon što mi ovaj stari ljudožder iščeprka metak, ionako će proći prilično vremena prije negoli ću moći ispravljenih koljena stajati na nogama.

Matt Stone je potpisao izjavu a Oliver Lee ju je stavio u džep. Čim je Stone popio vrući čaj, legao je na stol. Stari Apaš mu je jednostavno povukao košulju iz hlaća i prebacio je preko njegove glave. Uskim je nožem iskopao metak, a kad je završio, Matt Stone je izgubio svijest. Položili su ga na ležaj i pokrili.

Nakon stanovitog se vremena probudio i zapitao Olivera Leeja: — Recite, što biste zapravo poduzeli da nisam ni na što pristao?

Oliver Lee je gurnuo šešir na potiljak. Držao je obim rukama šalicu vrelе kave i iznad njezina ruba prodorno promatrao Matta Stonea: — Zamotao bih vas u svježu govedu kožu i ostavio da ležite na suncu, Stone.

— Vjerujem da biste vi bili u stanju to učiniti, ali ne da bi me kravlja koža mogla navesti da učinim nešto protiv svoje volje.

— Španjolska smrt je prisilila ljude da učine i mnoge druge stvari.

Teksašanin je do kraja iskapio šalicu i stavio je na stol. Stari Tim je ušao i zadovoljno rekao: — Konj je ponovno u redu. Dobro sam ga istrljao i dao mu svježeg kukuruza. Don Lee može odjahati, ja ću paziti na zlog čovjeka.

VIII

John Good je četiri dana sa sinovima i svojim ljudima pretraživao čitavu dolinu Tularosa. Petog dana dojurio je u kuću m'rovnog suca Humphreyja Hilla u La Luzu i izderao se: — Suće, pišite nalog za hapšenje!

— Ah, gospodine Goode...

— Učinite što vam kažem, do vraga! Oliver Lee, Bill Kellam, Tom Tucker, Perry Altman, Fitchet, White i čitava prokleta rodbina. Navest ću vam još imena!

— Ali, gospodine Goode, nemoguće je da bez dokaza izdam nalog za hapšenje tolikih ljudi.

— Dokazi! — John Good je tako lupio šakom po sučevu pisačem stolu da je tintarnica odletjela u zrak. — Moj sin Walt je mučki ubijen, nije li to dovoljan dokaz?

— Jeste li pronašli Walta?

— Ne, nisam. On je nestao. Bez traga je nestao. Oni su ga ubili i zakopali njegov leš. Ali ja ću njima pokazati! Sve ću ih uništiti! Objesit ću ih! Naprijed, što još čekate? Pišite!

— Kako mogu napisati nalog za hapšenje zbog umorstva, kad umorstvo još nije dokazano, gospodine Goode? Znaate da sam ja vaš čovjek, ali ne mogu tako javno prekršiti pravo. Ko- načno, ni Leejevi ne spavaju, i oni će nešto poduzeti. Ja ću onda ostati bez mjesta, a vi bez suca koji vam pomaže.

John Good je stisnuo usne i čupkao bradu. Gledao je kroz prozor na trg, tamo gdje ga je potjera nestrpljivo čekala.

— Dakle, dobro, moj je sin ubijen, a ja to mogu dokazati. Ubili su ga Leejevi i negdje zakopali. Možda neće nikad biti pronađen. Dakle, što se može poduzeti, suče? Želim to učiniti zakonskim putem, zakonskim, jeste li čuli?

— Mogao bih izdati nalog za hapšenje nekolicine ljudi zbog zabranjenog nošenja oružja, John. Ali, jasno, to je otrcana stvar. Ako se ne suprotstave hapšenju, mogu ih kazniti s najviše deset dolara po čovjeku, a onda nalog za hapšenje više ne vrijedi.

— Oni će se suprotstaviti, u to možete biti sigurni — zarežao je rančer. — Hajde, pišite. Nabrojat ću vam imena.

Sudac Humphrey Hill je napisao nalog za hapšenje i dao ga Goodu. Kad je rančer odjurio tako da je zadržala cijela kuća, a potjera odjahala, sudac rukama podboči glavu i zabrinuto se zagleda preda se.

John Good je posljednjih dana poput ranjena lava pretraživao zemlju, premetao sitne rančeve i dao izbičevati mnoge ljude kako bi doznao nešto o sinovljevu privalištu. Dao je spaliti nekoliko koliba Meksikanaca za koje je znao da rade za Leejeve i Cooperove.

Pred sućem je ležalo najnovije izdanje lista »Rio Grande Republican« od 15. kolovoza. Počeo je čitati:

»Cijela je pokrajina naoružana! Takvog nasilja nije bilo od vremena rata pokrajine Lincoln. Rančer John Good daje nagradu od 300 dolara onome tko pronađe njegova sina, mrtva ili živa a 1000 dolara za hapšenje i osudu njegova ubojice«.

— Niste to smjeli učiniti, gospodine — progundao od reume zgrbljeni stari sudski pisar.

Sudac se trzne: — Što?

— Niste smjeli napisati nalog za hapšenje.

— John Good bi nas obojicu zadavio i zapalio kuću da mu ga nisam dao. Uostalom, uvjeren sam da je Walt ubijen i zakopan. — Što mislite, stara sovo, tko je to mogao učiniti?

— Leejevi, jasno, zato što je Good dao ustrijeliti njihove svjedoke

— Zbog toga je Oliver Lee ustrijelio revolveraše. Oh, bar da nikad nisam došao u prokleti Novi Meksiko! Zašto nisam ostao u svom dućanu, u Alabami? Da, tako je kad čovjek više ne želi prodavati orahe i šećer, steznike i sirupe! Pravo je da mi se to dogodilo! Sam sam kriv. Drugo nisam niti zaslužio. Kako sam zapravo mogao vjerovati da bi među ovim divljim Teksašanima mogao vladati mir. Zašto sam to povjerovao, Millse?

— Leejevi i Cooperovi su buntovnici, gospodine. Njima to leži u krvi. Njih ne može izmijeniti ni naša slavna pobjeda.

— Tako je, Millse — složi se sudac Hill. — Upravo to je problem. U to spada i bijeg Evansove bande. Uostalom, što pričaju ljudi o tome?

— Nitko ne vjeruje da su pobjegli iz zatvora.

— Tako, a što vjeruju? Da sam ih ja pustio?

— Otprilike, gospodine.

— Što? — zagrmio sudac. — Usuđuju se vjerovati da bih ja mogao učiniti nešto takvo? Tko to vjeruje, Millse?

— Buntovnici, gospodine, jasno, samo buntovnici. Jim Gilliland je to navodno javno izjavio u Tularosi. Don Madeson, predvodnik Williama McNewsa je, kažu, rekao da će vas prvom prilikom ustrijeliti.

— Ti bi se buntovnici usudili ubiti suca! Pokazat ću ja već tom Madesonu. Eto vidite, Millse. Ovo je srž problema. Istina, te obitelji doživljavaju stanovite nepravde, necu to poreći. I moj nalog za hapšenje Leejevih je isto nešto takvo, razumijete li, Millse?

— Što ja znam...

— Teksašani su buntovnici. Bune se protiv svakog napretka. Ne žele željeznicu, plinsko svjetlo, industriju, sveučilište. Besramno su iskoristili zakon o obiteljskom imanju kako bi prisvojili zemlju da na njoj uzgajaju goveda. Goveda! Time se bore protiv budućnosti Amerike. Preziru pisane naredbe i zakone i ravnaju se samo prema vlastitim zakonima koji potječu iz doba pećinskih ljudi! Oko za oko! Ljudi iz Santa-Fea posjeduju kapital, mnogo kapitala, koji će promijeniti sliku zemlje. Onaj tko se bunj protiv budućnosti Amerike, nije zaslužio da bude Amerikanac. Dajte mi viski, Millse...

Pisar je donio bocu i napunio čašu do vrha. Sudac je iskapi za trenutak ostajući bez zraka.

— Što su učinili s onim izvanrednim geologom Stoneom? Zaprijetili su da će ga ustrijeliti stupi li na njihovu zemlju. A ti bi idioti s pomoću petroleja mogli postati milijunaši! I ne samo oni; cijela bi država Novi Meksiko postala jedna od najbogatijih država. Ali čime se oni bave? Uzgajaju stoku, Millse! To je sramota. Provest će se kao i Indijanci. Vojska je pobila Indijance. Posljednji su Geronimovi odmetnici poslani u Floridu. Kasnija će pokoljenja govoriti kako je to bilo nepravedno. Vrlo je lako pričati o nepravdi kad ti na tanjuru leže plodovi tuđeg znoja. Vidi-te, Millse, zbog toga sam na strani ljudi iz Santa-Fea. Istina, svi su kao i John Good, bez iznimke lopovi. Ali to nije važno. Međutim, Oliver Lee je lukav. Još je gore što je i pošten i jak. To me zabrinjava, Millse. Lakše je učiniti nepravdu prosječnom čovjeku, nego časnom. Uvidate li sada Millse kako je teško biti sudac?

— Da, gospodine...

Stari je Frenchy sjedio na klupi ispred Reynoldsova ranča i na rukama njhio djetesce. Hrapavim je glasom pjevao, a djetesce mahalo ručicama.

Elma Altman je stajala na najgornjoj prečki ljestve i brala zrele breskve. Ispod drveta je stajao crnac Ed s puškom u ruci. Pažljivo je gledao iznad brežuljaka kanjona Alamo što ulazi u Pseći kanjon.

— Ovo je voće zaista prekrasno, Frenchy — dovikne mlada žena.

— Zar ne, gospodo? Trebali ste čuti kako su se smijali starom Frenchyju kad je prije trinaest godina došao ovamo s mladicama. Posadio sam sve što sam mogao, naranče, grožđe, kruške, breskve, kajsije. Sada je kanjon Alamo pravi voćnjak. Što kažem, raj je, zar ne, lutkice? Ej, Edi, nećeš li prihvatiti košaru?

Ed priskoći, nasloni pušku o drvo te prihvati punu košaru. Pomogao je Elmi Altman da side s ljestava.

— Skuhat ću marmeladu. Momci je rado jedu. Što je, Ede?

Ed je ispružene glave gledao prema kanjonu. Onjušio je zrak, nesigurno pogledao mladu ženu, htio nešto reći, uto je Frenchy već viknuo: — Do vraga, osjeća se miris paljevine! Gori grmlje!

Gospođa Reynolds naloži Edu da pogleda gdje je požar. Ed uzjaši konja i odjuri.

Vratio se nakon četvrt sata. — Prokletnici! Zapalili su Altmanov ranč!

Sada su već svi mogli vidjeti veliki crni stup dima kako se iza brda penje uvis. Elma Altman stavi dijete u košaru i potrčji prema svojim kolima, ali je gospođa Reynolds dozove natrag.

— Bolje je da ostanesh ovdje, Elma. Ne možeš sada učiniti ništa drugo nego pričekati da se muškarci vrate. Moraš misliti na sebe i dijete, Elma. Tko je to učinio, Ede?

— John Good, maršalov zamjenik Emmet Rucker i još nekoliko tipova — odgovori kauboj.

— Bolje je da ostanete ovdje, gospodo — savjetovao je Frenchy. — Good misli da su vaši ubili njegova sina. On je u stanju štošta učiniti. Ostanite ovdje, gospodo...

Slijedećeg se jutra Elma Altman odvezla s Edom i Franchyjem u Pseći kanjon. Njezin se ranč sastojao samo još od izgorjelih ruševina. Posvuda su unaokolo trčkarali ljudi i motkama

prekapali pepeo. Drugi su lopatama i pijucima rovali zemlju.

Kad su ugledali mala kola s Elmom Altman i dvojicu jahača, ljudi su se uspravili i načinili prolaz. Elma Altman zaustavi kola pred maršalovim pomoćnikom Ruckerom.

— Zašto ste to zaboga učinili? — oštro zapita.

— Tražimo leš — protisne Rucker kroz zube.

— Čiji leš, ako smijem pitati?

— To sasvim točno znate. — Iz grmlja se pojavi Charley Good sa šogorom Hughom Taylorom. — Gdje je Walterov leš? Govorite, gospodo Altman, inače ćemo zaboraviti da ste žena!

Elma Altman zgrabi dvocijevku što je ležala na kočijaškom sjedištu, otkoči je i uperi u Gooda i Taylora.

— Ništa ne znamo ni o kakvom lešu! Zapalili ste nam kuću i još prijetite ženi! Ustrijelit ću vas pred svim ovim ljudima, Charley Goode, ukoliko trenutno ne nestanete s našeg imanja! Nadam se, gospodine Ruckeru da vi znate što radite. Predstavnik ste zakona, a počinili ste zločin! Sakupit ću sve muškarce iz doline i obećavam da ćete ovo bezakonje platiti glavom!

— Vaši su ubili Walta Gooda! — vikne Rucker.

— Gdje vam je dokaz? Ako mi ne navedete uvjerljiv dokaz, gospodine Ruckeru, opalit ću iz obje cijevi i ni jedan me sud na svijetu neće zbog toga pozvati na odgovornost. Zar ste potpuno poludjeli?

Žena side s kola i priđe ljudima iz potjere. Većina ih se osjećala bijedno. Prije nego su ga zapalili, pretražili su čitav ranč a nisu našli ništa od onog za čim su tragali.

Nekoliko metara dalje od Altmanove kuće ležali su ostaci malog smeđeg jazavčara. Pas se vjerojatno suprotstavio palikućama, oni su ga ustrijelili i nogama ugazili u zemlju.

— Što vam je učinio ovaj nežužni psić? Jeste li vi uopće ljudi? Nadam se, gospodine Ruckeru, da znate što radite!

— Što, još nam i prijeti? — zaurla Charley Good. — Oduzmite joj pušku! Izvući ću iz nje sve što zna! — Polagano je prilazio mladoj ženi. — Reći ćete mi tko je ubio mojeg brata i gdje je zakopan.

— Još jedan korak, Charley Goode, i pucam!

— Pričekaj, Charley — uplete se Rucker. — Trenutak gospodo Altman, moramo...

Ali, bilo je prekasno. Charley Good je zakoračio, puška je opalila i teška je sačma oborila sina Johna Gooda na zemlju.

— Imamo dva puta po četrnaest metaka u puškama — reče Ed i uperi vinčesterku 73 u muškarce. Stari Frenchy počne psovati. Maršalov pomoćnik stisne usnice, zapovijedi da Charleya Gooda pregledaju i svežu na konja, a potjera da se povuče.

— Vratit ćemo se — dovikne Hugh Taylor. — Imate dva dana vremena da nam predate leš i ubojicu. Nakon toga će svi teksaški rančevi biti spaljeni a muškarci postrijeljeni poput kunića. Ni vi gospodo niste nekažnjeno pucali u jednoga Gooda!

— Još jednu riječ i ponovno ću opaliti! — odgovori Elma Altman.

Visoki čovjek zašuti i odjaši.

Mlada je žena stajala pred onim što je preostalo od ranča. Vjetar se igrao njezinom kosom i nosio joj pepeo u lice...

Kad su se Oliver Lee, Perry Altman, Jim Cooper, James Gilliland i Čiroki Bill uvečer vratili iz El Pasa, već su znali što se dogodilo. Svi su se okupili u Altmanovu koralu. Bilo je tu više od sedamdeset ljudi koji, otkako su se rodili, jedva da su radili nešto drugo osim što su se borili.

Ti su ljudi bili odlučni i kad im je James Gilliland pokazao nove vinčesterke, revolvere i pune sanduke municije kupljene u El Pasu, Oliver Lee je imao muke da ih odgovori da odmah ne krenu spaliti La Luz i povješati Goodovu obitelj...

Perry Altman se konačno odmaknuo od žene koju je šutke držao u zagrljaju, izmijenio nekoliko riječi s Oliverom Leejem i stao na kočijaško sjedište. Raširio je ruke, a kad su ljudi zašutjeli, progovori: — Prijatelji, saslušajte me! Sada moramo odlučiti hoćemo li se upustiti u rat za kojeg kasnije nitko neće znati tko ga je započeo, ili ćemo radije protjerati iz našeg kraja cijelu Goodovu obitelj i dokazati svijetu kako

oni nisu bili u pravu, a da mi pri tom ne izgubimo ni jednog čovjeka!

— Je li to opet jedna od Oliverovih sjajnih ideja? — poviče Jim Cooper. — Već smo pustili bandu Jesseja Evansa da pobjegne iz zatvora i živi na slobodi, premda smo ih posve lako mogli povješati. Što kaniš učiniti sada?

— Čiji je ranč spaljen, Jime?

— Danas tvoj, sutra će biti moj, a prekosutra Hallov i Cooksov. Bacit ćemo cijelo razbojničko gnijezdo u zrak.

— To nećemo učiniti!

— A što ćemo učiniti? — bijesno zapita Jim Gould.

— Vidjet ćete. Pričekajte tjedan dana. Odjašite natrag i čuvajte svoje kuće. Pucajte na svakog tko im se približi.

— A što će se dogoditi nakon tjedan dana?

— Ako do tada ne bude sve završeno, ja ću vas povesti! — odgovori Oliver Lee.

Ljudi su vatreno raspravljali. Konačno su se s novim oružjem vinuli na konje.

— Dakle u redu Perry — mračno reče Jim Cooper. — Ranč je tvoj i ti moraš odlučiti što valja učiniti. Ostat ćemo tjedan dana mirni. Nakon toga zapalit ćemo La Luz sa sve četiri strane.

Ljudi su nestali u oblaku prašine.

Perry i Oliver su ostali u koralu. Perry je uzbuđeno uhvatio Olivera za ramena i zapitao: — Čovječe, zašto nisi ni spomenuo Stonea?

— Što manje ljudi zna, tim bolje. Stone će izjaviti da je ustrijelio Walta.

— U tom će slučaju s Goodom biti svršeno. Čak ako i njegov sin Charley umre, on je gotov. Hoće li Stone također reći da je Walta ustrijelio po nalogu grupe iz Santa-Fea?

— Ne vjerujem. Ali to i nije nužno. John Good će točno znati tko ima na savjesti njegova sina, a neće moći ništa poduzeti protiv krivaca.

— Dobro. Objasni mi, Oliver: Sve je ovo vrlo lukavo i uopće ne odgovara našem načinu borbe; tko ti je to savjetovao?

— Sjedaš li se Alberta Falla, Perry?

— Odvjetnika iz Santa-Fea? Svaka-
kol

— Kad sam bio u Las Cruzešu, opširno sam s njim razgovarao. Rekao je da možemo preživjeti jedino ako ih uništi njihov vlastiti potkupijivi zakon.

— Do vraga! Što ćeš sada poduzeti?

Oliver se mračno nasmiješi: — Reći ću ti što neću učiniti, Perry. Neću organizirati malu vojsku i poubijati Goodove. To bi bilo upravo ono što od nas očekuju u Santa-Feu.

— Jasno mi je, Olly. — Perry Altman stavi ruku na Oliverovo rame. — Zabrinjava me kako se razvija moj mali brat. Reci, hoćeš li zbilja prisiliti mogućnike iz Santa-Fea da padnu na koljena?

— Da, Perry, hoću. Želim pokazati tim dolarskim barunima što su kupili pravdu, zakon i tisak kako mi ne umijemo samo baratati puškama i revolverima, nego smo i mudri i lukavi bar koliko i oni.

— Dobro. Kako ćeš to izvesti?

— Odjahat ću sa Stoneom Patu Garretu.

— Zar si poludio? Pat želi postati šerif. Ako je šerif Askarate, kao što pretpostavljam, upleten u tu stvar sa Stoneom, Pat mora samo izrabiti Askaratejev poraz kako bi grupu iz Santa-Fea oslobodio neprilika i već će sjediti na položaju koji će mu donositi veliku zaradu.

— Razgovarao sam o tome s Fallom. Pat se svojedobno morao povući zbog toga što je ubio B. llyja Kida. Ali on je častoljubiv i želi se obogatiti. Prije ili kasnije ionako ćemo imati s njime posla kao s lovcem na ljudske glave. Zbog toga želim da se to dogodi što prije, kako bismo ga konačno mogli isključiti iz igre.

— Slažem se. Ali sada je najvažniji John Good.

— Čim grupa iz Santa-Fea dozna za moju glavnu kartu koja se zove Matt Stone, morat će se odreći Gooda. Da bi otpilili granu na kojoj sjedi Askarate, dovoljno je tajno im predati Stonea i tako urediti da se Pat Garrett mora suprotstaviti samo Goodu, kako zasad ne bismo morali dirati grupu.

Perry Altman je grickao donju usnu: — Jim Cooper i Coks to neće razumjeti, oni su za jasne stvari,

— Takvi su bili i rančeri u pokrajini Lincoln. Samo, većina se jasnih stvari pretvorila u nadgrobne spomenike.

— Točno. Ali ne vjerujem da će se John Good predati dobrovoljno.

— Vidjet ćeš, Perry. Prčekaj. Za tjedan dana morat će se odlučiti na

povlačenje, ukoliko neće htjeti biti uništen. Zapamti, ukoliko zaprijetimo da ćemo Matta Stonea predati novinarima, ni jedan Jenki neće ostati na njegovoj strani.

— Ako Stone tako dugo ostane živ — upozori ga Perry.

IX

Zajedno s petnaest ljudi koji su tog srpanjskog poslije podneva stajali pred onim što je preostalo od Walta Gooda, bio je i John Good.

Walt Good je bio već osamnaest dana mrtav, ali su zbog pustinje i kojota od njega ostali samo nešto odjeće i kostur. Kad su ljudi htjeli bolje pogledati stravičan prizor, John Good zapovijedi: — Odstupite! Ovo se tiče samo mene.

Rančer je kao i svi Teksašani volio svoje potomke, premda su ga, kao i njegov sin Walt, mnogo puta razočarali. Dugo je bez riječi stajao pred kostima, vidjelo se kako mu se sagibaju ramena, ruke grče, a cijelo tijelo drhti.

— To su Waltove čizme — začuo se njegov glas. — Kupio ih je tek prije četiri tjedna u dućanu Henry - Stoesa. A ovo su njegove mamuze. Prepoznajte li ih, Same, Hanku?

Oba su muškarca nijemo kimnula.

John Good je pregledao revolver. — Nedostaju dva metka. — Kleknuo je pored kostura. — Jedan metak mu je raznio grudnu kost, drugi lijevu sljepočicu. Kalibar 44 ili 45. — Tiho je zastenjao: — Zašto si odjahao sâm sine? Zašto nisi poslušao Lelu? — I opet je prošlo nekoliko minuta prije nego se uspravio. Kad su ugledali njegove oči, ljudi su se prestrašili.

— Bingham, dodi ovamo! — zapovijedi.

Čovjek s kolima priđe bliže.

U kolima je bio mrtvački sanduk što ga je potjera danima vozila sa sobom. Skinuli su sanduk i odmaknuli poklopac. John Good je sam stavio sinovljeve kosti u njega. Kad je završio, čavlima je zabio poklopac. — Čini se kao da je između Walta i njegova ubojice došlo do pucnjave, a svi znadu

da je Walt umio i pucati i pogoditi. Jeste li u posljednje vrijeme vidjeli nekog čovjeka s ranom od metka?

Maršalov pomoćnik Rucker odmahne glavom.

— No, dobro, sada će se dogoditi što se mora dogoditi. U svemu mora biti reda. Bingham, vrati se u La Luz. Ti ćeš Jeffe skupiti sve ljude što su ikad radili za mene. Neka dođu naoružani i s užetima.

— Što ćeš poduzeti, John? — oprezno zapita Rucker.

— Najprije će sudac pregledati leš. Tada će izdati nalog za hapšenje zbog umorstva. Nakon toga ćeš me zakleti za pomoćnika šerifa.

— Da, John... —

Gotovo u isto doba ustao je snažni Pat Garret iz stolice za njihanje i zagledao se u Matta Stonea što je sjedio u pletenoj stolici s rukom u povelju. Oliver Lee se naslonio o ogradu trijema, a Perry Altman stražario pored kovačnice. Čiroki Bill je čučao na ogradi korala, Tom Tucker hodao gore-dolje ispred banke.

— Ne morate pitati Stonea za njegove nalogodavce — reče Oliver Lee. — On je džentlmen i neće ih odati.

— Ali, gospodine Lee, već sam vam rekao kako je to bila sasvim privatna pucnjava — odvrati Stone smiješeći se.

— Jasno. — hladno kimne Oliver Lee.

— I što sada očekujete od mene, Lee? — zapita Garrett. Bilo je sparno i svi su se znajili.

— Htio bih da nas otpratite u La Cruz. Gospodin Stone će tamo zapisnički dati izjavu sucu Warrenu Bristolu, zar ne, gospodine Stone?

— Jasno. Dat ću iskaz prije nego me zamotaju u svježu govedsku kožu. Meni se ne može ništa dogoditi.

— Znači, prijetili ste gospodinu Stoneu? — Pat Garrett stavi ruku na dršku revolvera.

— Ne, ne, dobrovoljno ću dati izjavu. Gospodin Lee me je uvjerio kako ne bi bilo pošteno da njega okrive zbog ubojstva.

— Znači, mora doći do rasprave. Recite, Lee, što zapravo želite postići?

— Objasnit ću vam, Garrette. Podići ćemo prijavu zbog podmetanja požara protiv Johna Gooda, Emmetta Ruckera i svih onih što su sudjelovali u potjeri. Dat ćemo pregledati neke naloge za hapšenje što ih je izdao sudac Hill. Prije nego nas Good zbog toga napadne, postrijeljat ćemo njega i njegove ljude. Pravda će biti na našoj strani, tako da se grupa iz Santa-Fea neće smjeti umiješati.

— To ste zaista dobro smislili, Lee. Vjerujem da dobro igrate poker.

— Ako me pozovete da kartamo, neću odbiti.

— Na to ću vas još podsjetiti. — Pat Garrett je izašao na trijem i pozvao konjušara da mu osedla konja. — Na taj će način John Good biti uništen. Gdje ste rekli da se nalazi leš Walta Gooda, Stone?

Prije nego je Stone dospio odgovoriti, dojurio je u dvorište neki plavokosi kauboj i ispričao kako je John Good u pustinji White Sands pronašao sinovljeve leš. — Ni osam milja daleko odavde, gazda.

— U redu momče. Odjaši do Larryja i poruči mu da iz grada donese čavle duge deset centimetara.

— Hoću, gazda. — Kauboj je upitno pogledao Olivera Leeja. — Je li točno da ste to vi učinili, Lee?

— Nisam.

— Gubi se već jednom — naredi Garret i kauboj otrči.

— A što će se dogoditi ako odjaši Goodu? — nepovjerljivo zapita Stone. — On će odmah krenuti za nama.

— U tom bismo slučaju sebi uštedjeli dugo jahanje do Las Cruzesa i sve bi bilo gotovo — odgovori Oliver Lee. Pat Garret se vine na svog konja. Malo kasnije, jahali su putem prema prijevoju San-Augustin.

• • •

Oliver Lee je jahao s Mattom Stoneom na kraju grupe konjanika. Perry Altman i Ciroki Bill su zaostali. Pat Garrett i Tom Tucker su jahali otprilike stotinu metara ispred grupe.

— Ako sada, prije nego stignemo u Las Cruzes, dođe do pucnjave s Goodom, vaš će cilj biti postignut, Lee — reče Matt Stone. — To jest, ako nakon toga netko od nas ostane na nogama. Uostalom, Lee, ne vjerujem tom Garretu. Možda ne bi bilo loše da mi vratite revolver.

Oliver izvadi Stoneov revolver iz bisaga pa mu ga pruži.

— Jutros sam dobio pismo iz Austina — reče Lee.

— Oh, iz Austina. Lijepo je primiti pismo iz domovine.

— Nije mi bilo nimalo teško ustanoviti kako ste svoje uzorke rudaće slali stanovitom doktoru Erwinu Goodyearu u Austinu.

Matt Stone zapanjeno pogleda mladog Teksašanina.

— U mojem pismu piše da u Austinu zaista postoji doktor Erwin Goodyear, ali on nije geolog, niti posjeduje geološki laboratorij na koji ste uvijek upućivali uzorke. On je veterinar, Stone.

— Tako? A zašto mi to pričate? — prijateljski zapita Stone.

— To još nije sve. Goodyear ima polubrata. Zove se Chess Hatfield i živi u Santa-Feu. Chess Hatfield je akcionar novosagrađene željeznice Teksas — Santa-Fe.

— Što ne kažete, Lee! Mislite da me to zanima? — Matt Stone odjednom klikne: — Pogledajte kakav divan prizor!

Ostavili su za sobom prijevoj San-Augustin i pred njima se pojavila široka dolina Rio Granda. Zrak je bio ispunjen mirisom šarenog cvijeća.

— Vi niste nikakav geolog, Stone, nego prvorazredni plaćeni ubojica.

— To su grube riječi, gospodine Lee. Ne odgovaraju vašem dosadašnjem pristojnom ponašanju prema meni.

— Ustrijelili ste Walta Gooda po naređenju grupe iz Santa-Fea. Vama liči da to smatrate normalnom pucnjavom.

— Nisam imao pojma zašto je Walt morao umrijeti.

— Vjerujem. Dakle, zašto sam vam sve ovo ispričao: vaša je jedina mogućnost da se izvučete živi, ako se sve odigra onako kako to ja namjeravam izvesti.

— Mislim da je to u redu, Leē.

— Tim bolje za vas. Samo jedno ne smijete zaboraviti. Ako bilo što krene po zlu, vi ćete prvi ostati ležati s nosom u pijesku. Morate znati da će svaki od nas bez upozorenja pucati u vas, čak i ako nam budete okrenuti leđima.

Matt Stone pokaže svoje prekrasne zube. — Ali ovo ne odgovara vašoj slici poštenog čovjeka.

— Opalili ste prve metke kojima su počele naše poteškoće, Stone. Sada smo mi na redu. To je pošteno. Dakle, ponašajte se prema tome, Stone.

— U redu. — Stone gurne šešir na čelo. Nakon nekog vremena reče: — Želim vam ispričati zašto sam se počeo baviti...

— To me ne zanima!

— Ali zanima mene! — žestoko vikne Stone. — Mojeg je oca i moju braću postrijeljao isti takav čovjek. Bili smo jedna od prvih američkih obitelji na Rio Brazosu. Moj je djed sudjelovao u osnivanju Wacoja. Imali smo samo oslobođene robove. Nismo htjeli sudjelovati u ludilu građanskog rata. Imao sam tri godine kad je moj otac strpao obitelj u kola i odvezao nas na Sjever. Za vrijeme rata živjeli smo vrlo bijedno u Nebraski. Iza rata, vratili smo se natrag u Teksas. Ali su moj otac i braća bili izopćenici. Nekoliko su puta pokušali postrijeljati Stoneove kao kuniće, ali su se pri tome uvijek loše proveli. Tada je jednog dana iskrsnuo neki čovjek žućkaste boje lica. Najprije je ustrijelio oca, a nakon toga i četiri moja brata. Devet godina sam vježbao gađanje. Ubojicu sam pronašao u Montani. Tamo je imao banku i postao vrlo ugledan čovjek. Ustrijelio sam ga nasred ceste, na isti način na koji je on ubio mojeg oca i braću.

— To je sasvim u redu.

— Znam što hoćete reći. Nakon toga sam prihvaćao svaku narudžbu protiv ljudi koji su se proslavili u ratu na strani Konfederacije. U mojoj je knjizi zapisana zadivljujuća brojka od četrdeset devet imena...

Oliver Lee je šutio.

— Dakle, zašto ništa ne kažete?

— Na ovo se nema što reći, Stone. Mržnja je loš savjetnik.

— To sam doznao tek otkako sam upoznao vas. Sada ću prestati s tim poslom...

— Ukoliko vam za to ostave vremena. Možda će i pred vama odjednom iskrsnuti neki mladić, kao što ste se vi pojavili u Montani, i on će vas ustrijeliti.

— S time moram računati.

— Onda ne znam kako ste mogli pokušati prići djevojci poput Winnie Rhode — oštro reče Oliver. — Ako neki muškarac prilično sigurno zna kako mu žena uskoro može postati udovicom, bolje je da joj ne prilazi.

— To je istina, Lee, znam. Ali i ja sam samo muškarac.

— No, lijepo. Nadam se da od mene ne očekujete poštovanje!

Matt Stone odmahne glavom. — Pošteni ste, to mi je dovoljno.

Perry Altman koji je neprekidno morao zauzdavati svog konja jer je Pat Garrett stalno zaostajao, ljutito zapita Garrettta: — Zašto vam je zapravo stalo da nas Good pretekne i da dođe do pucnjave?

— Perry, imate suviše visoko mišljenje o meni — odgovori Garrett smiješći se. — Leeju ovo odgovara, inače bi već odavno nešto rekao, zar ne, Lee?

— Vi biste voljeli da dođe do borbe, Pate.

Nekadašnji šerif pokrajine Lincoln još se jače nasmije: — Pri kojoj bih bio promatrač.

— Slušajte, Pate. Spriječit ću da dođe do pucnjave. Jašite zato brže.

Garrett se okrene u sedlu i začudeno pogleda mladog Teksašanina. — Oh, bojite se da bi Good, u svom bijesu, mogao biti suviše opasan?

— To nije razlog.

— Strah vas je da ne ulovi našeg prijatelja Stonea?

— Ostavio sam njegov pismeni iskaz u Alberta Falla.

— Do vraga! Ako ste se osigurali, zašto sam vam potreban ja?

— Reći ću vam, Pate. Vi ćete biti slijedeći šerif u pokrajini Santa-Ana.

— Kako to? O tome nema ni govora!

— Još ne. Ali porezi iz godine u godinu rastu, a time i šerifova primanja, jer on dobiva pet postotaka od uplaćenog novca. Čekali ste dok vam

nije pošlo za rukom da ustrijelite Billy Kida, u mraku, bez ikakva izlaganja opasnosti. Isto tako već neko vrijeme čekate da maknete šerifa Askarateja s njegove stolice, a da se pri tom ne izlažete opasnosti. Ovo sada je dobra prilika, jer smo dovoljno mudri da geologa ne stavimo poput otvorene karte na stol; samo ćemo malo zadignuti ugao svojeg asa. Kad sudac Bristol dozna kakve karte imamo u ruci, Good će biti uništen, Askarate će otići, a vi ćete postati šerif.

— Već mi je jasno da znate mnogo više nego samo bušiti zdence — prizna Garrett.

— Grupa iz Santa-Fea povjerit će vam novu akciju protiv nas, nalik na onu protiv Billyja Kida. Zbog toga će vas i trebati, zato ćete nas jednom pokušati uloviti.

— Moglo bi se to dogoditi, Lee. Kao šerif moram izdavati i takve naloge za hapšenje, za koje nisam sâm odgovoran.

— Jasno. Nitko ne može imati ništa protiv toga. Samo bih vam htio, za svaki slučaj, nešto reći, Pate...

— Zanima me sve što je važno znati.

— Obraćajte uvijek pažnju pravilima igre, inače nećete dugo živjeti... Da, što se tiče Johna Gooda, to je drugačije. On, glupan; nije uvidio kakva se igra vodi s njime. Ako nas sada napadne, mislit će da je u pravu. Zbog toga ne želim izrabiti ovu situaciju protiv njega.

— Razumijem. To me podsjeća na Billyja Bonneyja.

— Možda. Mislite uvijek na ono što sam vam rekao.

— Sigurno, Lee. — Pat Garrett podbode konja.

— Imat ćemo s njime još mnogo nevolja — obrati se Čiroki Bill Perryju Altmanu. — Dobro ga poznam. Dovoljno dugo živim u Novom Meksiku. Uvijek navaljuje na protivnike s leđa. Nikad se ne izlaže nikakvoj opasnosti. U usporedbi s njime, John Good je razbješnjeni bik s kojim ćemo lako izaći na kraj.

Perry Altman pokaže ispruženom rukom nešto višu visoravan na zapadu iznad koje se uzdizao velik oblak prašine i brzo kretao prema jugu.

— Da, to ćemo ustanoviti za jedan sat, Billa.

Čiroki Bill promrsi kletvu. Htio je upozoriti Olivera na oblak prašine, ali on ga je već primijetio i dao znak Garrettu da nastavi jahati. Put je zavojito vodio kroz planine i spuštao se prema ravnicima.

Nakon otprilike deset milja Oliver Lee zazviždi. Jahati zaustave konje. Sada su se nalazili na podnožju planina gdje su obronci Organ Mountainsa završavali u bezbrojnim malim klanacima, koji su se prema ravnicima širili poput lijevaka.

— Dakle, Lee, mislim da ne želite ujahati u klopku, nego ovdje pričekati Johna Gooda, zar ne? — zapita Pat Garrett.

Oliver Lee sjaši. Zapovijedi Tomu Tuckeru i Čiroki Billu da odjaše pola milje dalje i zapale vatru. Oni krenu.

Nakon što su odveli konje u neki procijep, Altman, Lee i Stone se smjestile u grmlju iza stijena visine čovjeka što su se nalazile na rubu klanca. Pat Garrett je čekao dok se gore, iznad neke gomile oblutaka, nije pojavio oblak dima; sada i on odvede konja u zaklon. Nije mu bilo teško shvatiti Oliverovu namjeru: John Good je morao pretpostaviti da gore logoruju i da su zapalili vatru za ručak. Ili će tamo odjahati sam, ili će nekog poslati. Bez obzira tko to bio, morat će odmah uvidjeti kako postoji samo jedan put kojim se odozgo može stići u klanac i da taj klanac, sa svojim stijenama, predstavlja najdealniju zasjedu što se može poželjeti. Stao je iza stijene odakle je mogao vidjeti Olivera Leeja i Perryja Altmana. Namignu Oliveru.

Malo kasnije se Tucker i Indijanac vrata. I oni sakriju svoje konje i potraže sklonište.

— Što namjeravate, Lee? — zapita Garrett. — Meni se čini, da biste cijelu potjeru mogli izbrisati s lica zemlje.

— To ne namjeravam, Garrette — odgovori Lee... Sada je nastupila tišina, koju je nakon deset minuta prekinuo topot konjskih kopita. Između dvije stijene što su obrubljivale put za poštanske kočije, pojavi se John Good na velikom rđanau. Pogleda uvis, prema stupu dima, svojim ostrim pogledom osmotri okolinu i okrene konja. Malo kasnije vrati se s dvanaestoricom ljudi,

među kojima je bio i maršalov pomoćnik Rucker.

Oliver Lee je čekao sve dok Good nije zapovijedio svojim ljudima da potraže sklonište i čekaju dok »oni odozgo«
sidu a onda zapucaju u Olivera Leeja, Perryja Altmana, Čiroki Billa i Toma Tuckera.

Tek tada iziđe iz svog skloništa. — Ne morate se truditi, ljudi — reče mirnim glasom.

John Good se skamení, potegne revolver i opali u Leeja, ali on se baci na tle i izmakne metku.

— Ovo je dovoljno! — vikne Lee. — Pokažite im! U konje!

Perry Altman, Tucker i Kellam raspale iz pušaka, Lee skoči u svoje skrovište, zgrabi pušku pa i on zapuca. Kad se John Good sklonio iza stijena sa svojim ljudima, jedanaest je ustrijeljenih konja ležalo na zemlji. Dva su konja odjurila i nestala.

Pat Garret je čučao iza neke stijene i s užitkom pušio cigaru. Divlji je vatreni okršaj trajao možda četvrt sata, ali na obje strane nije bilo težih rana od bezazlenih ogrebotina. Završilo je krikom nekog čovjeka iz potjere, kojeg je metak pogodio u rame. Zateturao je iz svog skloništa, spotakao se o granu i onda shvatio da je bez ikakve zaštite izložen Leejevim mecima. Bio je to sedlar iz La Luza, otac mnogobrojne djece. Lice mu je posivjelo, revolver ispao, a ruke je kao u obrani pružio prema Leejevim ljudima.

— Nemojte pucati! Čujete li nemojte pucati!

— U redu, Millere — odgovori glas Olivera Leeja. — Bez konja nemate nikakve mogućnosti, Goode! Predajte se!

Puška Johna Gooda prasne, metak udari u grm iza kojeg je dopro glas.

Had Sattler se uspravi. — Dosta mi je! — vikne i opipa okrvavljenu košulju. — Sjed'mo u klopce! Odustani, Goode! Svi ljudi potjere imaju djecu kao i ja.

— Goode? — poviče Oliver Lee. — Reci što hoćeš.

— Mi nismo ustrijelili tvog sina! Nešto ću ti predložiti,

— Samo ukratko!

— Odjaht ćemo u Las Cruzes. Ti i Rucker ćete nas pratiti. Dokazat ćemo

ti pred Bristolom i Rynersonom da je tvog sina ustrijelio stranac.

Good se grohotom nasmije. — Zamjeram ti što me smatraš tako glupim.

— Mogao sam ti sada utjerati metak u čelo! Povuci Goode glavu! — Snažan čovjek se uplašeno trgne i pogleda Emmeta Ruckera. Rucker vikne. — Jasno je da to niste vi učinili. Pa vi ste miroljubivi ljudi! Tko je to bio, Lee?

— To ćete doznati u Las Cruzesu. U svakom slučaju, sigurno je da je tvog sina dala ubiti grupa iz Santa-Fea. Ubio ga je plaćeni ubojica, isto onako kao što si ti dao ubiti naša dva svjedoka.

— A taj je plaćeni ubojica, jasno, mrtav, zar ne? — podrugljivo uzvрати Rucker. Nešto je uzrujano govorio Goodu, a onda glasno zapita: — Hoćete li nam sada, ako prestanemo pucati, dopustiti da se slobodno povučemo. Je li Garrett s vama?

— Ovdje sam — odgovori Garret.

— Možeš li se slobodno kretati?

— Kako se uzme. Emme.

— Reci im ti da će svi biti uništeni budu li tjerani do krajnosti.

— Good bi trebao prihvatiti Leejev prijedlog i odjahati s nama u Las Cruzes. I ti isto tako, Eme.

— Zar si poludio? — zaurla Good — Ili netko od vas vjeruje da bismo živi stigli u Las Cruzes?

— Nemoj poslije reći, Johne Goode, kako nisi imao mogućnosti! — poviče Perry Altman. — Dakle, naprijed, nestanite!

Ljudi iz potjere iziđu iz skloništa, stave sedlaru zavoj i umornim koracima krenu prema planinama. Ljudima oko Leeja još su dugo odjekivale u ušima rančerove kletve i uvjervavanja kako će ih najkasnije za pola godine sve istrijebiti!

— Kad stignu u La Luz, neće moći stajati na nogama — Čiroki Bill se nasmije za zadnjim čovjekom potjere te se vine u sedlo.

Predvečer su stigli u grad i malo kasnije stajali pred Bristolom i Rynersonom, što su podignutih obrva slušali ono što su morali čuti.

— Što su vam učinili, gospodine Stone, kako bi vas naveli na ovaj iskaz? — zapitao je na kraju Rynerson.

— Ništa. Mogao sam birati između vlažne govede kože i istine.

— Tako, kažete da je to bila sasvim obična pucnjava — reče Bristol. — Pucali ste u samoobrani. Postoji li možda netko tko vas je zadužio da ustrijelite Walta Gooda?

— Naravno, ne! Ja sam geolog, kao što se to već tjednima zna.

— Što ste htjeli postići ovom posjetom, gospodine Lee? — sumnjičavo zapita sudac.

— Ništa, gospodine. Postoji pismena izjava gospodine Stonea, na pouzdanom mjestu. Ne podnosim nikakvu prijavu. Ali gospodin Rynerson može sada odlučiti što će poduzeti.

— U redu, Lee — odgovori tužitelj. — Razumio sam vas. U redu.

Pošto su se vrata zatvorila, a unutra ostao samo Pat Garrett, tužitelj ljutito vikne: — Iza svakog djela i riječi ovog mladića prepoznajem prste Alberta Falla, Warren. Što vi predlažete, Garrete?

— Ja sam rančer. Bille; jedino bih kao šerif mogao nešto predložiti — nasmiješi se.

Sudac mu uzvratil osmijeh. — Razgovarat ću s Askaratejom. Mislim da će on dati otkaz. Imenovat ću vas privremenim šerifom.

— U redu. Mislim, dakle, da će Good na ranču Van Patten nabaviti konje i poput ranjenog lava odjuriti u La Luz. Sudac Hill će pregledati mrtvace i šestorica porotnika će se zakleti kako

su polovina pripadnika obitelji Lee Waltovi ubojice.

Rynerson se zagleda u Garretta a onda istrči iz kuće.

Malo kasnije, dva su jahača u hitnji napuštala grad. Garrett je otišao u hotel, iznajmio sobu i sjeo na balkon. Bio je vrlo zadovoljan. Već je odavno želio postati šerif okruga Santa-Ana. Izbori bi ga stajali mnogo novaca. Sada će od suca Bristola dobiti zvijezdu, a da nije učinio ništa drugo osim što je promatrao.

Od portira je naručio bocu vina i razmišljao kako će sada po drugi put nositi zvijezdu i ponovno ispunjavati želje moćnih kapitalista.

Ali ovaj put će borba biti drugačija nego ona 1880. u pokrajini Lincoln. Oliver Lee je shvatio da se sudbina malih skupina ne odlučuje samo s oružjem nego i slovom zakona. Garrett je cijeli život bio igrač koji je igrao za nebo i pakao. Ovaj je put ulog bila sva zemlja između Organa i Jarilla Mountainsa, s izvorima. Ta je zemlja pripadala grupi iz Santa-Fea. Na njoj je bilo dovoljno trave i vode za dvadeset tisuća goveda.

Ako taj rat završi pogibijom tvrdoglavog vođe pobunjenika, teksaške će obitelji ponovno napustiti ovaj kraj. Tada bi mogao vrlo jeftino kupiti Coksov i Van Pattenov ranč i ispuniti svoju životnu želju: postao bi najveći rančer na jugozapadu Novog Meksika.

X

— Što se ovdje događa? — zapita Ciroki Bill kad su ispred ranča Circle-Cross ugledali gomilu ljudi. Ispred zgrada je stajalo pola tuceta lakih kola, a koral je bio pun osedlanih konja. Ispred vrata i prozora gurali su se teško naoružani ljudi, što su divlje vikali; Jim Cooper je mašući rukama stajao na sanduku.

Jim Gilliland je prvi prepoznao jahače. Zaurao je i potrčao im u susret. Ostali su ga slijedili.

— Mislili smo da vas je Good ulovio! — viknuo je Jim Gilliland. — Upravo smo htjeli odjahati u La Luz i zapaliti

to proketo gnijezdo. Pogledajte! Svi su ovdje, svi Oliveri!

Odakle ste stigli? — zapitao je Jim Cooper. — Pronašli su leš Walta Gooda i dopremili ga u La Luz. John Good je poslao Garrettovog kauboja u grad. Priča se da je Good s potjerom odjahao za vama. Sudac Hill je pregledao mrtvaca, a osuda glasi da smo Oliver, Perry, Bill i ja ustrijelili Walta!

Između namrštenih ljudi Oliver Lee i Jim Cooper priđu kući na čijim se vratima pojavi Mary Lee, a iza nje Winnie Rhode.

— Kako se to moglo dogoditi? Good još nije stigao u grad?

— To je ono! Sudac Hill je sve to učinio bez Gooda. Sakupio je potjeru od pedeset ljudi. Još samo čekaju Johna Gooda. Njegovi su sinovi Charley i Ivan počastili ljude s dvije bačve viskija. Cijelu su noć pili. Čim se Good vrati, imat ćemo ih sve na vratu. Pošto nisam mogao znati kamo će najprije krenuti, sakupio sam sve naše ljude ovdje. Htjeli smo ih predusresti. Hajde, ispričaj sada što se dogodilo. Sklonite se malo ljudi! Oliver će vam reći kako je postrijeljao ono kopile i njegove sluge. Budite mirni i saslušajte ga... Maknite se u stranu!... Ovdje je sanduk, Olivere, ispričaj im...

Jim Cooper gurne Olivera prema sanduku. Oliver Lee se uspne i ugleda majčino mračno lice a iza nje velike oči Winnie Rhode.

— Samo je jedan od njih lakše ranjen — počne. — Hack Miller, sedlar...

Ukratko je ispričao što se dogodilo. Nakon toga je zavladała mučna tišina. Ljudi su ga zapanjeno promatrali. Jim Cooper je glasno disao, poput konja koji je predugo trčao i nakon toga bio poliven ledenom vodom.

— Pustili ste ih da odu? — protisne tada kroz zube i odmahne glavom. — Imao si ih pred cijevima i mirno pustio da odu? Reci, Olivere, da je to šala, a ja ću odjahati u La Luz i dati da me zbog tebe tamo ustrijele! — Odjednom zgrči obje šake i zaurla: — Hajde, reci da je to prokleta šala!

— Nije šala, Jime. Već sam ti jednom rekao da ne želim nikakav rat!

— Dakle, dobro! Želiš da te objese! — poviče Jim Cooper. — Hoćeš da nam spale naše kuće! Ja neću sudjelovati u toj igri. Na moje je ime izdana potjernica. Ja ću tim razbojnicima pokazati da se s Jimom Cooperom ne može ovako postupati. Radi kako hoćeš, Olivere. Mi ćemo sada odjahati, a kad za tri sata opaziš odsjaj vatre na nebu, znat ćeš da se prže u svojim kućama. Naprijed, ljudi! Leejevi se žele ponašati poput Jenkija! — Cooper se okrene i pride Mary Lee. — Što ti kažeš na to, majko Lee? Reci nam, kako bi te svi čuli. U Teksasu si uvijek govorila ono što je trebalo reći, a budući da ovaj

mladac onda još nije mogao gledati u cijev oružja, bio je tih.

— Mnogo sam razmišljala — počne Mary Lee hrapavim glasom. — Ovdje je bio čovjek što se zove Albert Fall. Rekao je da Jenkiji iz Santa-Fea žele našu zemlju... Ako se upustimo u rat s Goodom, sasvim sigurno ćemo pobijediti i istrijebiti sve Goodove ljude...

— Pljuvat ćemo na njihove grobove, majko Lee — Bill McNew zgrči šake tako da su zaškripjele. Mary Lee mu odobravajući kimne.

— Da, ali mnoge će od naših žena svakog dana postavljati nekoliko tanjura manje na stol, a naša će djeca uzalud pitati za svoje očeve.

Mary Lee ovije ruku oko Winnie Rhode i krene s djevojkom, koja je netremice promatrala Olivera Leeja.

— Ali će Jenkiji u Santa-Feu zavrbovati nove ljude da bi nastavili borbu! Kad budu imali na svojoj strani mrtvace, pozvat će fotografe i oni će ih fotografirati. Slike će se pojaviti u novinama. Progovorit će i Meksikanci koji nas mrze, a od njih dobivaju novac. Neće misliti ni na što drugo, osim na svoju mržnju i na to što sve mogu kupiti za taj novac. I u svim će novinama pisati kako su teksaške obitelji u Tularosi grube ubojice koje krše zakon, pale kuće i proljevaju krv... Zatvori usta, Ede, moći ćeš govoriti kad ja budem završila...

Mary Lee podigne ruku: — To će čitati ljudi u cijeloj zemlji. Mi ćemo znati da to nije istina, ali svi ostali neće znati. Možda će moj sin napisati nekim novinama pismo i objasniti kakva je stvarnost. Ali pismo neće biti objavljeno, jer će to biti novine Jenkija iz Santa-Fea. I zbog toga što se u cijeloj Americi neće moći čitati niti čuti ništa osim onog što govore moćni Jenkiji, cijela će Amerika smatrati da postupamo nepravedno... Makni se, Olivere!

Mary Lee se uspne na sanduk, odlučno mjereći Jima Coopera. — Mi ćemo ubiti trojicu njihovih, ali će sigurno biti ubijen i jedan od naših. I ako računamo da će na deset njihovih stradati jedan naš, ipak mora doći dan kad ćemo mi žene stajati pred grobovima svih vas muškaraca. Ovdje više neće biti nikoga. Jasno. bit ćemo

ponosne na vas. Pričat ćemo vašoj djeci o vašim junačkim djelima. Ali ne ovdje u dolini Tularosa, nego negdje drugdje! Sve će se obitelji koje ostanu bez muškaraca, ponovno odvesti kolima, jer se više nećemo moći boriti. I tada će Jenkiji iz Santa-Fea dobiti upravo ono što su htjeli: našu zemlju i sve što smo izgradili. Imat će čak i grobove naših muževa i sinova...

Ljudi su stajali, promatrali ženu i šutjeli.

Ujednom je Jim Cooper zapita: — Što je još rekao taj Fall, majko Lee?

— Uvijek se može uloviti više muha medom nego octom, to je rekao. Čovjek u zasjedi je opasan samo ako ima oružje. Oružje Jenkija u Santa-Feu nisu revolver i puška. Ti ljudi ne dolaze ovamo i ne bore se kako se treba boriti. Čak ne znamo kako izgledaju. Znamo samo nekoliko imena i to je sve. Oni posjeduju zlatne satove, a ženama kupuju haljine u Parizu. Kad mi branimo svoje kuće, oni odlaze u kazalište. Ispišu brojku na čeku i već se izvuku deseci vukova iz svojih spilja i navale na nas. Ali Albert Fall kaže da je zakon poput omčice koju treba povući netko drugi, pa će se u njoj naći njihove glave. To je rekao Fall, Jime. A ja mislim da je on u pravu!...

Jim Cooper pljune na svoje čizme, zarinje zube u donju usnicu i zagleda se blistavim očima u Olivera Leeja.

— Da, do vraga, i sam to znam. Ali hoćeš li Johnu Goodu čitati zakone i kad se pojavi s bakljama i puškama?

— Mislim, Jime, da će mu to čitati drugi, a ne mi.

— Tko, do vraga?

— Isti oni Jenkiji što su mu dali ustrijeliti sina!

Jim Cooper odmahne glavom. — Ovo više ne razumijem, ne, ništa više ne razumijem...

— Vjeruješ li, Jime, da sam kukavica i da se bojim? — oštro zapita Oliver Lee.

— Ne, to je upravo ono! Ne vjerujem! Nitko od ovih ljudi to ne vjeruje! Ali ne činiš ono što bi morao učiniti. To nitko ne razumije...

— Mi ćemo se, Jime, boriti. Ne možemo to izbjeći. Možda će nas čak neko vrijeme loviti s lažnim naložima za hapšenje. Tada ćemo se morati, jasno, skrivati. Ali to će trajati samo

neko vrijeme, Jime. Ni jedan Jenki u Santa-Feu neće moći ostati u kući koju je sam zapalio. Morat će izaći van, a neće moći nikom u Novom Meksiku ni u Americi pričati kako smo mi zapalili njihove kuće. Razumije li, Jime?

— Idi, do vraga — bespomoćno vikne mladi rančer, naglo se okrene i pođe prema koralu. — Učini kako hoćeš. Izgovorio si toliko riječi da moram najprije o svemu razmisliti. Ali ako mi budu za petama, sve ću ih postrijeljati, to mi možeš vjerovati! — Vine se preko ograde u koral, dozva zviždukom konja pa ga uzjaše.

— Pričekaj, Jime! — Oliver stane kraj majke na sanduk. — Nemoj ništa učiniti, Jime — reče. — Nemoj odjahati na svoj ranč. Prijatelji će se brinuti za tvoju ženu. Pričekaj tjedan dana u planinama, ako ne želiš ostati ovdje u nas. Vi ostali odjašite kući. Nemojte napuštati svoje obitelji. Pucajte na svakog tko pride suviše blizu. John Good će za tjedan dana odustati i moći će se jedino raspuknuti od bijesa.

Jim Cooper okrene konja. — Dobar si. Vjeruješ li da itko u Tularosi nešto radi? Svi čuće reči. — Nemoj zidova i čekaju da mi otvorimo ulaz u pakao. Dakle, idete li sa mnom?

Muškarci su uziahali svoje konje. Ostali su samo Bill McNew i James Gilliland.

Al Jennings Fountain nije tog dana štedio konja. Kad se umorio, požurivao ga je bičem. Duž puta za poštanske kočije gledao je meksikanske seljake kako stoje pred kućama naoružani do zubi i čekaju omražene Teksašane.

Tek malo prije ulaza u Pseći kanjon dobio je od nekog Meksikanca natmurenog lica dobrog konja. Čovjek mu je ispričao kako je John Good projahao s potjerom još prije šest sati i da se, kad se vjetar okrene, iz kanjona može čuti pucnjava.

Dok je njegova žena s konja skidala sedlo, dodao je odvjetniku i okružnom tužitelju posudu s vođom, kako bi mogao osvježiti lice i vrat i rekao: — Zašto jašite za njima, senjor Fountain? Oni će se međusobno poubijati, a to je dobro.

— Ti to ne razumiješ, Pepe! Imaš li što za popiti?

— Imam samo svježe, slatke dinje. — Otrčao je u kuću, donio dinju i raspolovio je nožem: — Zašto se ne bi poubijali, senjor? Jedni su isto tako umišljeni i drski kao i drugi. Nama je svejedno zovu li se Lee, Cooper ili Taylor. Oh, kako ih mrzim! Prija li vam dinja? Odlično gasi žed.

Al Fountain se vinuo na odmorenog konja, mahnuo Meksikancima i odjurio odavde. Već je nakon nekoliko minuta, kad je dublje ušao u Pseći kanjon, začuo pušcanu paljbu.

Ranč Circle-Cross je bio obavijen oblacima barutnog dima. Kroz sve su razbijene prozore prodirale vatrene munje. Kad se Fountain približio na domet pušcanog metka, krenuo mu je u susret Hugh Taylor, zet Johna Gooda. Izmijenio je nekoliko riječi s Fountainom koji je sjahao i sjeo na kamen. Malo zatim je Taylor odjahao prema obližnjem šumarku. Tamo je ostavio konja, potrčao prema koralu ranča iza kojeg su klečali opsadnici i pucali u glavnu zgradu.

Iz grupe se izdvojila krupna spodoba Johna Gooda. Uzjahao je svog konja i pojurio prema Fountainu. Kraj njega je sjahao i obrisao znojno lice, crno od baruta. Oko lijeve je nadlaktice imao zavoj ispod kojeg mu je tekla krv.

— Što tražite ovdje, Fountaine? — zareži. — Ovo vas ovdje ne može zanimati prije nego li bude završeno. Ali, kad ste već stigli, mogli biste im reći neka žene i djecu nošalim iz kuće.

— Zašto, gospodine Goode?

— D'nom ću ih istjerati van. Sve je pripremljeno. Tri čovjeka koji se razumiju u ognjene strijele, već čekaju. Ali, vi im kažite još jednom.

— Možete li mi, možda, objasniti zašto ste napali obitelj Lee na Leejevoj zemlji? — strogo zapita Fountain.

John Good ga zapanjeno pogleda. Znao je da Fountain radi za grupu iz Santa-Fea, da je kandidat republikanske stranke i prema tome smrtni neprijatelj Alberta Falla, koji je zastupao demokratsku stranku Teksašana. — Imamo naloge za hapšenje osmorice ljudi koji su tamo unutra — procijedi a onda vikne: — Zaista, postavljate mi proketo čudna pitanja, Fountaine!

— Imam za to opravdane razloge. Tko je ispostavio naloge za hapšenje?

— Sudac Hill, do vraga!

— Zbog čega?

— Oni su ubili mog sina Waltera! Pronašli smo ga. Nisu ga čak niti zakopali! Sve ću ih zbog toga poubijati, u to možete biti sigurni!

— Nitko od tih ljudi nije ubio vašeg sina!

— Zar ćete mi i vi to pričati? Ne, Fountaine...

— Vašeg je sina ustrijelio Matt Stone.

— Što to kažete?

— Matt Stone je potpisao priznanje i pred sucem Bristolom ponovio svoj iskaz. Vaš ga je sin pogodio metkom u rame. Spalili ste Altmanovu kuću, Goode. Napali ste Leejeve u planinama Organ, a sada i na njihovom vlastitom ranču. Možete i sami zamisliti da je s vama svršeno.

— Geolog — promuća ništa ne shvaćajući. — Ali zašto on? Kako je...

Fountain slegne ramenima. — To ne znam. Znam samo da mi iz Santa-Fea ne možemo više štiti čovjeka koji ne zna što radi. Ako Oliver Lee sada podigne optužnicu protiv vas, suca Hilla i sudionika potjere, svi ćete biti osuđeni. Odmah prekinite borbu! Ima li mrtvih?

— Ne. Samo nekoliko ranjenih na našoj strani. Ne znam kako izgleda u njihovoj kući. Čovječe, Fountaine, je li to zaista tako?

Kad su u kući opazili jahača, Oliver Lee je podigao ruku i obustavio paljbu. Winnie Rhode je upravo dodavala Oliveru napunjenu vinčesterku, Nettie Fry je zavijala lijevu nadlakticu Billa McNewa, a Mary Lee na koljenima puzala od čovjeka do čovjeka, kako bi im nalila vrele kave u lončice. Elma Altman je sjedila u kutu njišući dijete, a Čiroki Bill, čije je lice bilo obliveno krvlju iz bezazlene ogrebotine, s užitkom zapalio cigaretu.

Porculan i namještaj su pravodobno spremili u podrum, u sigurnost. Kraj muškaraca su ležale otvorene kutije s municijom i goli noževi za moguću borbu prsa o prsa.

— To je Al Fountain — tiho reče Oliver.

— I ti vjeruješ da će on staviti Goodov vrat u jenkijevsku omču? —

Tom Tucker odmahne glavom. Mattu Stoneu, koji je kraj njega čučao na podu, pruži lončić s vrelom kavom. — Evo, pij. Što je s tobom? — Revolveraš je imao crveno lice. Oči su mu grozničavo blistale. — Gospodo, mislim da Stone ima groznicu!

Mary Lee preko ramena dobaci revolverašu mrki pogled. Priđe mu s loncem, nagne se i odmakne zavoj. Stoneova je rana jako natekla i zagnojila se. Stone je drhtao, zubi su mu cvokotali.

— Vidite li što ste učinili? — zapita starica. — Da je krenulo onako kako su s vama planirali, svi bismo iz ove kuće bili poubijani, zato što postoji čovjek koji ubija za novac!

— Oprostite mi, gospodo — tiho reče Stone. — Stidim se.

— Onda je u redu. Morate u krevet, čovječe. Očistit ću vam ranu koliko budem mogla. Kako izgleda vani, Oliver?

— Fountain je odjahao, Good se vraća.

Vanj se začuo snažan rančеров glas. Pucnjava je odjednom utihnula; nastala je takva tišina da se čulo zujanje rojeva muha kraj zdenca. Ljudi iz kuće su promatrali kako se čovjek za čovjekom potjere povlači, penje na konja i odlazi.

Winnie Rhode odahne i stisne Oliveru ruku.

— Imao si pravo... Prekinuli su borbu... Oliver?

— Da.

— Želim nešto, Oliver — rekla je tako tiho da ju je mogao čuti samo mladi Teksašanin.

Oliver je ozbiljno pogleda u oči. — I ja... Ali bolje je da kasnije razgovaramo o tome...

— Ne. Ne, kasnije. Htjela bih postati tvoja žena, Oliver.

— Zašto ne pričekajš, Winnie, dok ja ne zatražim tvoju ruku?

— Jer znam da ćeš to učiniti tek za nekoliko godina, ili...

— ...ili možda uopće neću — tiho doda. — Stani, čekaj, znam što hoćeš reći. Imam knjigu o životu Martina Luthera. Znaš li što je taj čovjek jednom rekao?

— Što?

— Rekao je: i kad bih znao da će svijet sutra propasti, ipak bih danas zasadio stablo jabuke.

— O ženidbi nije ništa rekao?

Kad je Oliver zagrlio djevojku, Tom Tucker, koji se upravo bio okrenuo od prozora i htio mu nešto doviknuti, zatvori usta, a Čiroki Bill prodorno klikne.

— Pogledajte ovo dvoje! Ne znaju ništa pametnije, nego da se ljube. Živjeli! Pričekajte, idem po svećenika.

XI

Čovjek koji je redovnom poštanskom kočijom doputovao iz Santa-Fea, u Valmontu unajmio najudobniji dvopreg i dao Meksikancu deset dolara da ga poveze, sjedio je sada u domu Leejevih. Imao je visoko čelo i vrlo elegantno odijelo. Iznio je svoj trijezni poslovni prijedlog i sada čekao odgovor Olivera Leeja.

— Ne — kratko je rekao Oliver.

Čovjek iz Santa-Fea kao da nije drugo ni očekivao. Udobno se naslonio i prekrizio noge.

— Uvidjeli smo kako smo u Johnu Goodu izabrali krivog čovjeka koji je trebao štiti naše prohibitke — reče. —

Moram priznati da nas je zadobio svojim ponosnim držanjem. Ali to je svršeno. Ako prihvatite našu ponudu, gospodine Lee, to će vama i vašim prijateljima donijeti veliko bogatstvo. Istina, mi bismo kupili zemlju, a vi biste je preuzeli u zakup. Gospodin Good neće više smetati miran razvitak.

— Jeste li već platili ubojicu koji će sada ukloniti njega i njegova brata? — oštro zapita Mary Lee.

— Oh, gospodo, ne razumijem što želite reći!

— Vrlo dobro razumijete moju majku, gospodine — Oliver Lee ustane: — Slušajte, mi smo ovu zemlju navodnja-

vali i nastaviti ćemo je navodnjavati. Ukoliko treba da se postavi željeznička pruga, samj ćemo raspravljati s predstavnicima poduzeća.

I čovjek iz Santa-Fea ustane i prstima pređe preko svilene kravate.

— Postavio sam Goodu ultimatum — reče Oliver Lee. — Ilj će za osam dana napustiti dolinu Tularosa, ili će sudac Bristol morati otjerati nekoliko desetaka ljudi. I vašim ću naredbodavcima u Santa-Feu postaviti ultimatum.

— Mogu li doznati kako glasi, gospodine Lee?

— Grupa iz Santa-Fea može birati hoće li nas ostaviti na miru, i tada može, što se mene tiče, proširiti svoje priljave poslove na cijeli Novi Meksiko, ili ćemo se mi boriti.

— Smatrate li to vrlo mudrim, gospodine Lee?

— Nešto ću vam reći i molim vas da to prenesete svojim gazdama. Najprije ćemo se boriti zakonima. Kupite li ubojice i razbojnike, mi ćemo ipak znati kako da nađemo svjedoke koji će razotkriti gospodu iz Santa-Fea. Ako ni to neće biti dovoljno, ako izgubimo zato što će biti potkupljeno previše sudaca, postrijeljat ćemo sve one koji su za to odgovorni. — Oliver Lee iz džepa na prsima izvadi list papira. Pruži ga čovjeku iz Santa-Fea. — Tu su sva imena.

— Odakle vam ta imena? — iznenađeno zapita čovjek.

— Nikakva moć na svijetu neće zaštititi ove ljude od naših metaka! Pogledajte, vaše je ime četrnaesto po redu! Nema mjesta na svijetu gdje biste se mogli sakriti, a da vas mi ne pronađemo! Tada vas više neće zanimati vaši razbojnici, nego samo vuci predvodnici! Gospodine... Tako! — Oliver Lee izvadi drugi papir iz džepa i pruži ga čovjeku iz Santa-Fea. — Ovdje su adrese banaka, tvrtki što prodaju oružje i državnih zajmodavaca koji podupiru vašu organizaciju. Njih ćemo redovno opskrbljivati dokazima o vašim postupcima. Ako samo polovica bude povukla prste od vaših poslova, čitava će grupa iz Santa-Fea propasti. Tako, gospodine, sada sve točno znate. Nemamo samo revolvere nego i razum.

— Vrlo zanimljivo, gospodine Lee — prizna čovjek iz Santa-Fea. — Najljepša vam hvala na popisima. Moram prizna-

ti, znatno smo vas potcijenili. Pobrinit ću se da se to promijeni. Gospodo, gospodo, jako mi je žao što se nismo mogli sporazumjeti.

Čovjek iz Santa-Fea dostojanstveno se popne u kola i odveze.

— Mladiću, mladiću — progunda široki Bill. — Oni u Santa-Feu raspolazu milijunima, gradsko je stanovništvo na njihovoj strani. A mi moramo biti sretni, ako možemo platiti cijevj za vodu. Zašto si mu dao one popise?

— Neka znadu na čemu su.

— Dobro, što će se dogoditi ako Good ne spakuje svoje stvari?

— Misliš li da je ovaj tip samo zbog nas doputovao iz Santa-Fea? Otkako je Good doznao da su potplatili Stonea da ubije Walta, zna i to da su ga se zauvijek odrekli. Nije više koristan. Upravo suprotno. Good je opasan. Zbog toga će mu sada ukinuti sve zajmove i zakupe. S njim će biti svršeno kao s konjem koji se napio slane vode...

— No, dobro. Pričekajmo. Znaš da ostali ne vjeruju tvojem novom načinu borbe. Ali ako Good uistinu ode, svi će biti na tvojoj strani i sudjelovati u igri.

...

Nitko nije nikad doznao što je čovjek iz Santa-Fea sutradan razgovarao s Goodom i njegovim sinovima. Kovač Fletcher Thomas koji je u La Luzu stanovao preko puta Goodove kuće, vidio ga je kako je ušao i nakon tri sata izišao, a da ga nitko od Goodovih nije ispratio.

Otkako je John Good onako iznenada prekinuo napad na ranč Circle Cross, Fletcher Thomas je neprekidno držao nabijenu pušku pokraj nakovnja. Gradani su izlazili iz kuća samo kad je to bilo neophodno. Trgovci su na izloge pribili daske. Ljudi iz Goodove potjere, koji su spalili Altmanov ranč i napali Leejev, okupljali su se po zaklonima i šaputali. La Luz je svakog trenutka očekivao napad Teksašana. Na krovovima kuća, na kraju gradića, stajali su stražari.

Četiri dana nakon napada ne Leejev ranč, jedan je od stražara počeo vikati i mahati rukama: — Dolaze!

Ulice su odmah opustjele, zatvarala se vrata i prozori. Smrtnoblijedi sudac Hill gurnuo je Millsu revolver u ruku i drhtavim koracima otišao u radnu

sobu. Tamo je sjeo na stolicu ispod američke zastave, ruke s otkočenim revolverom položio na stol i zagledao se u vrata.

Gradu su se približavala dva tuceta jahača, naoružanih do zubi, ali — u najboljim nedjeljnim odijelima! Na čelu im je jahao Jim Cooper.

S druge strane grada dojurio je, mašući rukama, bradati Meksikanac. Kad je opazio kako mu se približavaju jahači, zastao je kao skamenjen. Za trenutak je zatvorio oči a onda je otrčao u stolarovu radionicu, čiji je vlasnik sjedio na sanduku i mirno žvakao duhan.

— Stigli su Teksašani, Pedro! — dovikne mu španjolski. — Sa sjeverne strane dolaze Leejevi i Altmanovi. U kočiji sjedi senjorita Rhode u bijeloj haljini... Tu je i Jim Cooper koji izgleda kao da želi osvojiti čitav La Luz. A ti žvačeš duhan!

— Što bih pametnije mogao raditi? Teksašani ili Amerikanci, Indijanci ili Meksikanci. Sve ću ih položiti u lijepe mrtvačke sanduke od jelovine i staviti im ruke na prsa. Za mene su svi jednaki. Sjedni kraj mene i pričekaj, Juane. Imam dovoljno sanduka. Ako mi pomogneš, dobro ću ti platiti. — Juan stane na prag vrata i oprezno pogleda unaokolo.

— Kraj senjorite sjedi Oliver Lee. Jim Cooper je ostao pred Goodovom kućom. Oh, sada će početi! Sjede na svojim konjima poput vojnika. Senjor Lee je pošao kolima prema crkvi. Ima na sebi crno odijelo i cvijet u zapučku. Stara senjora ima ružičastu kapu na glavi i pušku na krilu. Oh, dolaze Altmanovi, braća Coksovi, Don Madsen i George Curry. Piju iz malih boca, Pedro. Zamisli samo, piju i voze se prema crkvi.

Stari stolar rukom pređe preko brka pa se nasmije: — Očito, kao što ti opisuješ, idu na vjenčanje.

— Vjenčanje? U La Luzu? U gradu Johna i Jeremyja Gooda? Oh, to je nemoguće! Good će ih pobiti, vidjet ćeš.

— Good neće ništa učiniti. Njegovo je vrijeme prošlo. Koliko ima Teksašana?

— Oko pedeset.

Kad su se otvorila kućna vrata Goodovih, a na nogostup izašli John

Good i njegov ne manje snažan brat Isham, Juan je progutao slinu i zagledao se u njih. Vidio je kako je John Good došao do ruba nogostupa i pogledao Jima Coopera. Kola su se zaustavila ispred male kapelice. Oliver Lee je pomogao zaručnici da siđe, a Perry Altman požurio prema svećeničkoj kući. Rekao mu je nekoliko riječi i svećenik je ukočenim koracima pošao prema crkvi. Par ga je slijedio.

Malo po malo, ušlo je u crkvu još desetak muškaraca sa ženama. Tada su odjeknule orgulje, grubi su muški glasovi zapjevali.

Za to je vrijeme John Good stajao pred svojom kućom, a ispred njega su čekali, u dugom redu, Jim Cooper i njegovi ljudi. Kad su kroz vrata i prozore počele izvirivati glave, rančero-rovo je lice postupno zadobilo tamnu boju. Iza njega i brata izašli su iz kuće njegovi sinovi Charley i Ivan i sinovi njegova brata Ed i Milton te Hugh Taylor. Nitko nije progovorio ni riječi, svi su znali što znači ovaj izazov.

Charley Good je odjednom izvukao revolver, a u mučnoj se tišini koju je prekidalo samo pjevanje iz crkve, začuo glas Jima Coopera: — Nemoj to činiti, Charley.

Sada su i ostali oprezno izvukli revolvere.

— Želite li zaista da vas postrijelimo, Johnne Goode? — zapita Ira Cooper, stariji Jimov brat, koji je, suprotno od njega, bio vrlo miroljubiv.

— Prestanite s time! — zapovijedi John Good. — Vratite se u kuću.

— Ali... — javi se njegov sin Charley.

— Začepi usta! Odlazi unutra. Ira?

— Da, Johnne Goode?

— Htio bih s tobom razgovarati. Ni s kim drugim!

Ira Cooper se spusti iz sedla i pođe uz stubu. Vrata su još bila otvorena.

— Uđi, Ira — reče John Good.

Nakon pola sata Ira Cooper se vratio. Rekao je nekoliko riječi bratu. On je mračno kimnuo, okrenuo konja i dao znak rukom svojim ljudima. Teksašani su odjahali prema crkvi. Dva su jahača ostala vani, kraj konja, ostali su ušli.

Sudac Hill je cijelo vrijeme sjedio nepomično, dok mu je Mills, koji je virio kroz prozor, pričao što se događa.

Par je konačno izašao iz crkve. Teksašani su izvukli revolvere i priredili gromoglasnu pucnjavu. Tada se na vratima suca Hilla začulo kucanje. Oliver Lee sa svojom mladom suprugom pride stolu, bací pogled na sučev revolver i reče: — Htio bih da registri-
rate naše vjenčanje, gospodine.

Još nikada nije Mills tako brzo pisao. Jedva dvije minute kasnije, Oliver i Winnie Lee su sjedili u kolima i Teksašani su napustili grad.

Pat Garrett ih je promatrao kroz prozor saluna Golden Age. Na kaputu je imao šerifsku zvijezdu, a za njegovim su stolom sjedila dva mršava čovjeka, znanci iz davnih dana.

— Mislim da je Good ovime dokraja-
čen — reče Clint Llewellyn. — Zašto su te zapravo obavijestili, Pate?

— Morali bismo posredovati da je Good započeo s pucnjavom.

Tamnokosi se Jose Espalin nasmije: — Nitko ne mora tražiti od Gooda dozvolu ako se želi vjenčati u La Luzu.

Reći, Pate, jesi li računao na pucnjavu?

— Iskreno rečeno, Jose, nisam! Good zna da je izgubio igru. Jučer je prodao svoj posjed banci u Santa-Feu. Za devet tisuća dolara, prijatelji.

— Što, samo devet tisuća za cijeli posjed? — Clint, koji je imao značku šerifova pomoćnika, odmahne glavom. — Lee je dakle temeljito uništio Gooda.

Garrett zapali cigaru. — John Good nije mogao birati. Obećao je Iri Cooperu da će platiti Altmanovu kuću i nadoknaditi štetu nanесenu Leejevu ranču. Zato će ga pustiti da natovari svoja kola i ode.

— Kad se sjetim vremena u pokraji-
ni Lincoln i kad pomislim kako smo potcijenili tog Leeja, ne osjećam se dobro u svojoj koži — prizna Clint.

— Još uvijek možeš odustati — oštro reče Garrett.

— Ne, nisam to mislio. Htio sam samo reći kako neće biti jednostavno staviti Olivera Leeja izvan zakona...

XII

Krajem mjeseca, jedva tjedan dana nakon što je Oliver prenio Winnie preko praga svog ranča, napustila su La Luz natovarena kola obitelji Good. Dva brata, John i Isham jahali su ispred šest kola. Njihovi sinovi i šogori, kao i nekoliko kaubojá, završavali su povorku.

Bio je to prvi put u krvavoj povijesti teksaških ratova da je jedna stranka odustala prije nego je proteklo previše krvi. Kad se proširila vijest o odlasku Goodovih, posvuda su se duž puta pojavile grupe Tekšašana koji su nepomično stajali sve dok povorka ne bi iščezla.

Nepisani je zakon Zapada oduvijek prednjačio pred pisanim. U njegovoj se sjeni pod gao Teksas protiv Meksika, pomrli su Alamovi ljudi, Sam Houston potukao i zarobio meksičkog diktatora na rijeci Jacinto.

Prema nepisanom kodeksu časti pašnjaka, rančeri su stoljećima vodili rat do istrebljenja s kradljivcima stoke i

razbojnicima. Nitko se nije pokoravao pisanom zakonu.

Oliver Lee je prvi put u povijesti teksaških stočara zanemario nepisane zakone i poslužio se pisanim pravom, pa je ono što se tog toplog, jesenskog dana odigralo na poštanskom putu kroz dolinu Tularosa, bila njegova pobjeda. »Lav iz La Luza« je pokleknuo, jer ništa nije mogao protiv zakona. Žene obih strana zadržale su svoje muževe, oružje je mirno počivalo, djeca nisu stajala pred grobovima očeva, nego su gledala njihova široka leđa kako jašu pored kola. Slušali su poznate glasove i vozili se u susret novoj budućnosti.

Kola su se otkotrljala prema jugu i nestala. Teksašani su se vratili na svoje rančeve i nisu mnogo govorili. Započeli su jesenje izdvajanje stoke, završavali vjetrenjače, navodnjavali vrele površine s petrolejom i u Valmontu gradili školsku zgradu za Winnie Lee. Ružan san, što nije zapravo ni počeo, kao da je prestao.

Pat Garrett je postao šerif okruga Santa Ana i sa svoja dva pomoćnika jasio krajnom između planina, kako bi pokupio zaostali porez.

Pravnici Albert Fall i Al Jennison Fountain vodili su na sudu bitku za bitkom, a jednom su, neposredno prije početka zime, na ulicama La Luza i zapucali jedan na drugoga, ali su samo upropastili metke.

Na tribinama biračkih zborova probudile su se njihove političke suprotnosti. Demokratski kandidat Albert Fall optuživao je republikanske Jenkije zaog. korupcije, a republikanski kandidat Al Fountain proricao da bi pobjeda demokrata u Tularosi mogla dovesti do teksaškog terora, pobune protiv zakona civilizacije, otpora prema napretku i progona Crnaca.

Željeznica je krenula u proljeće, kad se na stirmim padinama počeo otapati posljednji snijeg, nakon što su predstavnici Društva za izgradnju željeznica uspješno završili pregovore s Oliverom Leejem i Jimom Cooperom o pravu saobraćaja putevima.

Razbojnicke grupe, preostale još iz rata u pokrajini Lincoln, kao i one koje su privukle razmirice između Gooda i Leeja, počele su svoju djelatnost prije proljetnog skupljanja stoke. Posvuda su nestajala najprije mala stada, zatim i veća. Šerif Pat Garrett je bio danonoćno na putu, ali nije uspio uplašiti razbojнике. Većina Tekšašana nije više razmišljala o grupi iz Santa-Fea, koja se nakon iseljenja Johna Gooda pritajila i tobože mirno promatrala razvitak. Nitko od njih nije vjerovao da bi Oliver Lee morao i dalje biti oprezan. Svi su uvijek iznova zahtijevali da ih povede protiv razbojnika što su postajali sve drskiji.

U proljeće su izostale kiše. Ljeto je izbilo poput plamena, a zdenci i potoci presušili. Na stotine je goveda crkavalo od žeđi, u jesen su prvi upropašteni sitni teksaški rančeri natovarili svoju imovinu u kola.

Jim Cooper je oženio Bonnie Brazel i nakon velikog požara prerije napustio ranč. Bill Earhardt je sa svojih kola zadnji put pogledao imanje, kad je od najbližeg izvora bio udaljen više od četrdeset milja. Perry Altman je morao ustrijeliti posljednja goveda kako bi im uštedio mučnu smrt po žeđi; zatim je i

on napunio kola i napustio zemlju. Nettie Fry se udala za Billa McNewa, a Oliver Lee duboko kopao zdenac, sve dok nije naišao na vodu.

Kad su se prva dva nova zdenca ponovno počela puniti svježom vodom, bilo je prekasno pozvati polubrata natrag; a kad su naišli prepuni zimski oblaci, već je polovica Tekšašana otputovala. Tada je palo dosta kiše i preostala su se stada-brzo oporavila. U proljeće su razbojnici žestoko navalili na goveda bez pečata.

Dok su ranijih godina ukradenu stoku tjerali preko planina u Coloradu, sada su razbojnici surađivali s meksičkim bandama krijumčara. Prije nego bi Tekšašani pronašli i najsitnije tragove, njihova su goveda već prešla preko Rio Granda i nestala u Meksiku, a bijeli razbojnici u Socorru, Ranconu, Kingstonu i Silver Cityju priređivali burne pijanke.

Nitko od Tekšašana nije vjerovao da je samo slučaj što je Pat Garrett uvijek bio miljama daleko od mjesta gdje se noću krala stoka. Ali nitko ga nije okrivljavao da surađuje s razbojnicima.

Pošto su razbojnici Leeju ukrali treću stotinu goveda, pri tom ubili Dana Fichetta i teško ranili Willa Carra, Oliver Lee još iste večeri sakupi svoje ljude.

...

Noć je bila hladna, vjetar je šibao lica Tekšašana.

— Ne bi li bilo bolje da smo odjahali zajedno s ostalima? — dovikne Čifoki Bill Oliveru. — Imamo posla s dvije proklete opasne bande.

— Stići ćemo u Hillsboro prije Johnsonove bande, jer ona mora negdje spremiti stoku, prije nego je preda Meksikancima.

— Kako? — iznenadi se Jim Gilliland. — Zar kaniš odjahati ravno u Hillsboro, umjesto da pokušamo spasiti stoku?

— Nije mi stalo do stoke, Jime, premda više ne bih smio sebi dopustiti takav gubitak. Važno je da razbojnici budu uništeni. Prema tome, čekat ćemo u Hillsboru Tobyja Johnsona, a na povratku u Rincon uništiti Kingstonovu bandu.

— Oh! — poviče crnac Eph. — Tada još moramo samo pokušati uloviti

Meksikance na Rio Grandu i oduzeti im našu stoku.

— Ukoliko je točno da kod Concordije tjeraju stoku preko Rio Grandu — nadoveze Tom Tucker.

Oliver Lee malo zauzda svog konja: — Čekajte, momci. Do Hillsbora nam treba devet sati. Da, Tome, jasno, samo pretpostavljamo da Meksikanci kod Concordije tjeraju stoku preko granice. Ali, za njih ne postoji prikladnije mjesto, ukoliko razbojnici ne dopreme stada dovoljno daleko, brzo uberu novac i odjašu natrag u sklonište. Zbog toga, ako želimo još zateći stoku, moramo požuriti.

— Što ako je već prijeako? — zapita Čiroki Bill.

— Tada ćemo je vratiti natrag iz Meksika — odlučno reče Oliver.

— Oh, gazda, kako bi se Cooperovi radovali da su sada s nama! — Eph uzdahne. — Kad su odlazili, Jim mi je još rekao kako ćemo brzo biti upropašteni, budemo li jahali umjesto s revolverima, samo s prokletim zakonima.

— Guvener Thorton je raspisao nagrade za hvatanje razbojnika, Ephe. Sada smo slobodni poput ptica, a to je nešto posve drugo, shvaćaš li?

— Jasno, gazda. Želiš osramotiti Pata Garetta, zar ne? Upropastio je hlače sjedeći neprekidno u sedlu, nije postigao ništa protiv razbojnika, a mi ćemo ih jednim mahom uništiti.

— Tako nešto.

Ostatak puta prema sjeverozapadu projahali su gotovo šutke. Svakog bi sata prekinuli divlju trku i deset se minuta odmarali, protrijali konje, dali im vode i kukuruza i sami nešto pojeli. Tri sata nakon zore pred njima je ležao Hillsboro sa svojim bijelim kućama.

Kad je osam Teksašana ujahalo u grad, šerif, mršavi mješanac, stajao je u kovačnici i promatrao kako potkivaju njegova konja. Primijetio je kako se Oliver Lee nagnuo u sedlu i nešto zapitao dječaka koji se u prašini igrao s dva psića, i dao znak svojim ljudima. Maršal je otrčao van i dozvao dječaka.

— Što su te pitali, Jimmy? — htio je znati.

— Gdje mogu naći Tobyja Johnsona, Joeja Askewa i ostale, maršale.

Maršalovo lice postane pepeljasto: — A što si im ti, do vraga, rekao?

— Da su u Claytonovu hotelu i da su jutros mecima porazbijali sve ulične svjetiljke.

— Oh! — Maršal potegne šešir dublje na čelo i potrci.

Ugledao je Teksašane kako sjahuju i jedan za drugim ulaze u hotel. Kad je i posljednji ušao, u hotelu je počela pucnjava, čuli su se krikovi, kroz prozore je sukljao dim baruta, jedno je tijelo proletjelo kroz vrata i Toby Johnson je pao u prašinu. Malo se podigao, pritisnuo obje ruke uz tijelo, ispljnuo krv, zagronuo se i srušio.

Maršal je trčao, a kad je zastao pored mrtvacu, u hotelu je odjednom nastala tišina. Na vratima se pojavio Oliver Lee. Čiroki Bill je vukao na cestu mladića koji je očito prije toga ležao u krevetu, jer je bio odjeven samo u gaće i košulju. Ed i Eph su pred sobom gurali Joe Askewa i još jednog bandita, dok su Jim Gilliland i Bill McNew uzeli lasa i prebacili ih preko tri balkonske grede.

— Zaboga! — klikne maršal. — Što se događa? Čemu ovo? Sklonite se, ljudi! Ostanite ispred svojih kuća. Pošaljite djecu odavde! Što sve ovo treba značiti, gospodine?

Oliver Lee dađe znak svojim ljudima. Nije trajalo ni dvadeset sekundi i banditi su se njihali na omćama ispred hotelskog balkona. Ostali su Leejevi ljudi iznijeli četiri ustrijeljena bandita i položili ih na nogostup.

Čitav je grad čuo što je Oliver Lee rekao njihovu maršalu i vidio kako je maršal očajnički mrsio kosu, ali je slušao bez riječi.

— Znam da u ovom gradu ima mnogo ljudi koji žive od razbojničkog novca. Sada se moraju ogledati za drugim izvorom prihoda. Pretpostavljam da se tjeralice za ovim banditima nalaze u ladici vašeg pisaćeg stola. Na njima piše »žive ili mrtve«. Možete, kraj svakog imena, staviti križić. Sinoć su ukrali moja goveda, ustrijelili jednog dobrog momka, a drugog pretvorili u bogalja. Je li vam to dovoljno, maršale?

Maršal kimne. Teksašani se vinu na konje i uskoro nestanu s vidika.

Netko je spomenuo ime »Oliver Lee«, a čelavi je portir sada glasno pričaó što se dogodilo.

Johnsonova je banda dulje od dvije godine terorizirala gradić. Nekoliko vlasnika saluna i dućana imali su od nje koristi, ali je većina građana trpila. Nakon što je Toby Johnson na početku svoje strahovlade ustrijelio dva čovjeka koja su mu se usudila suprotstaviti, svi su se u strahu povukli u svoje domove.

Sada su se stanovnici, njih dvije stotine, okupili pred hotelom i kao općinjeni promatrali tri tijela na kopcima i bezbrojnim mecima izrešeta- ne lešine.

— Vjerujem, maršale — reče kovač — da su oni dolje, u dolini Tularosa, izgubili strpljenje...

U Rinconu je zvonilo podne kad su Teksašani iz pokrajnje ulice dojahali na trg. Zavezali su svoje konje ispred hotela »Silver Moon Hause«. Oliver Lee i Čiroki Bill su ušli u hotel, dok je Jim Gilliland s Tomom Tuckerom i ostalima izabrao salun »Cattlemens — Roos«, točno preko puta.

Doroteo Saenz, zamjenik vođe razboj- nika i revolveraš Charles Teks Hall stajali su za barom, kad je u prostoriji odjeknuo povik Olivera Leeja, oštar poput noža. Dok su se ostali gosti hitro odmicali od bara, već su zapraštali revolveri. A kad se dim od baruta razišao, ležali su Saenz i Hall u pilovini i samo se još revolveraška ruka Teksa Halla nekoliko puta pomakla.

Gotovo istodobno zatreštali su meci i na drugoj strani ulice. Eph je doteturao na ulicu, okrenuo se oko svoje osi i srušio u naručje Oliveru, koji je upravo dojurio.

— Pogodili su me, gazda! — promrsio je.

U Cattlement Roosu su ležali po podu mrtvi razbojnici John Watts, William Leland, John Colevilly, Nat Harding i Harald Penny. Leks Laredo je, držeći desnicom revolver što se pušio a ljevicom napola punu bocu viskija, udario glavom o stol i mrmljajući nerazumljive riječi klizio sa stolice.

Sve je završilo prije nego je stanov- ništvo shvatilo što pucnjava znači. Iz crkve su izlazili muškarci i žene u bijeloj lanenoj odjeći. Nekoliko Ame- rikanaca, vlasnika dućana i radionica, ukočenim su koracima izišli na ulicu i promatrali kako crni kauboj nasred ceste umire s glavom u Oliverovu krilu, dok ustrijeljene razbojnice donose na nogostup i slažu jednog do drugog.

Kad je doznao da se u gradu nalazi i John Kinnley, Oliver Lee je zapovjedio svojim ljudima da pretraže sve kuće, ali su uskoro doznali da se vođa bande nakon prvih metaka vinuo u sedlo i odjurio prema Lordsburgu.

Netko je zadužen da Ephov leš odnese na ranč Circle, a ostalih sedam Teksašana napusti Rincon.

Maršal gradića okupi na cesti porot- nike i održa prvi govor nakon što je Kinneyjeva banda prije tri godine zavladala gradićem.

— Ovo je povijesni trenutak, građani! Ovdje leže prokleti banditi koji su nam tri godine zagorčavali život. Znam da su neki među vama željeli da im ja zatjeram metak u glavu. Da sam to ikad pokušao, bilo bi to, morate priz- nati, pravo samoubojstvo. Dakle, mar- šal je ostao živ, a razbojnici su ipak uništeni. Sada objavimo cijeloj Americi kako u Rinconu postoji samo jedno mjesto za razbojnice. Koje, Smithers?

— Groblje — odgovori neki sijedi starac.

XIII

Gotovo svi stanovnici gradića Con- cordija, u blizini El Pasa, stajali su na obali rijeke Rio Grande, kad je tog podneva sedam Teksašana prešlo rijeku i nestalo među brežuljcima meksičke obale, jašući za tragovima ukradene stoke.

Prošla su već dva dana i dvije noći. U međuvremenu se strelovitom brzi- nom po Novom Meksiku proširila vijest o odmazdi koju je Oliver Lee poduzeo protiv dviju bandi koje su mu krale stoku.

Pat Garrett je u Concordiju dojahao na zapjenjenom konju. Iz Mesille, Las Cruza i tvrđave Filmore na sjeverozapadu, ali i iz Tularose, La Luza i Oroganda stigle su na obalu grupe muškaraca i žena da pričekaju povratak sedmorice Teksašana iz Meksika.

Na američkoj su obali, na širini većoj od dvije milje, postavljeni šatori. Iz tvrđave Bliss u Teksasu došla je četa teksaških rendžera, koji su neprekidno jahali uz obalu. U šatoru Pata Garretta smjesti se okružni tužitelj Al Fountain, dok su Albert Fall, svećenik Jones i William Coks čekali u šatoru s Mary i Winnie Lee.

Teksaški rendžeri i patrolni službenici iz Novog Meksika objašnjavali su Pattu Garrettu i dvojici suparničkih odvjetnika, kako su meksičko područje, s onu stranu rijeke, zaposjele bezbrojne grupe bandita. Neki je bradati teksaški rendžer iz Islate trećeg dana rekao svećeniku Jonesu iz Valmonta: — Čekanje ovih luđaka samo je gubljenje vremena. Taj Lee je izgubio razum. Samo je jednom uspjelo, Goodnightu i Chisumu, da vrate ukradenu stoku iz Meksika. Otišli su s više od pedeset ljudi a ipak su imali znatne gubitke. Besmisleno je čekati. To biste prije svega morali objasniti Leejevoj ženi i majci.

— Uprkos tome i vi čekate.

— Jasno, ali njima ne treba pružati prevelike nade, razumijete li?

Dva sata kasnije nastala je gužva. Pomoćnik Clint Llewelyn je dojurio u šator Pata Garretta: — Dolaze, Pate! Vode stoku! — viknuo je.

U šumarku na drugoj obali pojavio se oblak prašine, u kojem su se počeli razaznavati rogovi goveda. Bilo je to malo stado, otprilike tri stotine goveda. Rijeka je bila vrlo plitka i stado ju je brzo prešlo. Kad su konačno prepoznali jahače, ljudi na obali su počeli klicati.

Prekriven prašinom i ranjen u ruku široki Bill objasni: — Dovedi smo svu stoku. Ne nedostaje ni jedno jedino grlo.

Od oduševljenja zapraštase revolveri.

— Neće uskoro nešto slično poduzeti — zareži Ed, siv od prašine, kao i njegovi drugovi.

Tom Tucker je bio privezan za sedlo. Kaput mu je bio promočen od krvi, na

glavi je imao zavoj, ali se smiješio ocu Jonesu i Winnie Lee, koji su im u susret gacali po rijeci. Oliver Lee usred rijeke podigne Winnie u sedlo. Svi su jahači bili ranjeni i nosili su zavoje. Harry Lister je nedostajao. Jim Gillingland je vodio njegova konja.

Dok su stoku otpremali prema bari blizu grada, Teksašani su u trijumfalnoj povorci krenuli u najbolji hotel. Tu su novinarima pričali priče od kojih se dizala kosa na glavama. Teksaški su rendžeri ostali na obali i s otkočenim oružjem jahali unaokolo i neprekidno dalekozorima promatrali suprotnu obalu. Ali tamo je sve bilo mirno.

Al Fountain je sjedio u El Pasu, u salunu, s Patom Garrettom i oba njegova pomoćnika. Pijuckajući vino, rekao je: — O Oliveru Leeju i njegovim ljudima može misliti tko što hoće, ali ja osjećam poštovanje prema njima.

— I ja, gospodine.

— Mislim, Pate, da su Teksašani pošteno izborili sve što imaju. Oni iz Santa-Fea morali bi pokušati surađivati s njima.

— To me se ne tiče. Moram se strogo držati svojih propisa.

— Zacijelo, šerife. To bar zna svatko u ovoj zemlji. Zbogom, gospodo.

Pomoćnici su gledali za čovjekom u sivom odijelu. Jose Espalin se kiselo nasmiješio: — Ovo je bilo prilično ironično, zar ne, Pate? Već vidim stanoviti novac kako je zauvijek otplovao niz Rio Grande.

— Ne pravi ražanj prije nego uloviš zeca — odgovori Garrett.

Al Jennings Fountain je izišao iz poštanske kočije u Las Cruza i požurio svojoj kući u Waterovoj ulici, a da se nije niti okrenuo. Čim je ušao u kuću, Maggie Fountain je primijetila smrknut izraz njegova lica i zapitala: — Što se dogodilo u Santa-Feu, Ale?

— Zaista bi se moglo reći da se nešto dogodilo! — Fountain doda starijem sinu kaput i sjedne na ležaljku. — Bacio sam im svoj položaj u lice!

— Što? — klikne Jack Fountain. — Nisi više okružni tužitelj?

— Ne. Niti ću više biti bilo čiji službeni tužitelj. Ponovno ću otvoriti svoju odvjetničku pisarnu! Sada sam prozreo one iz Santa-Fea. Dodaj mi

lulu i duhan! Dosad sam im uvijek vjerovao da Teksašani stoje na putu našem razvitku. Ali, otako je Oliver Lee dopremio svoje stado iz Meksika i otkako sam, slučajno, čuo od kapetana Hughesa kakav glas uživaju Leejevi i Cooperovi u Teksasu, te nakon što sam tjedan dana kasnije razgovarao s Oliverom Leejem, sve mi je postalo jasno.

— Što ti je postalo jasno? — zapita Maggie Fountain.

— Oh, bilo bi preopširno da ti sve objašnjavam. Jedno je sigurno: grupa je nahuškala Walta Gooda da ustrijeli Georga McDonalda.

— Što? — iznenadi se Jack.

— Da. Sve su mi priznali. Oni stoje iza plaćenih revolveraša što su ustrijelili Leejeve svjedoke. Mjesecima su plaćali razbojničke bande da osiromaše Teksašane. Potkupili su službenike Društva za izgradnju željezničke pruge. Matta Stonea su zadužili da ustrijeli Walta Gooda. Ovo posljednje sam znao. Mislio sam da je to bio neki način samoobrane. Konačno, u ovakvim su vremenima dopuštena i sredstva koja će kasnije nazivati umorstvima. Ali prevarili su se u računu kad su pomislili da mogu ucijeniti mene, prevarili su se!

— Zar su to pokušali, oče? Mogu li te oni ucijeniti?

Fountain kimne. — Da, mogu. Ne mogu vam reći zbog čega, ali mogu. No ja se ne dam ucjenjivati.

— Što namjeravaš, Ale? — bojažljivo zapita Maggie.

— Za tri dana ću otputovati u Lincoln. Preuzeo sam obranu Franka i Georga Coe, posljednjih pomagača Billyja Kida. Siromašni su naseljenici sada optuženi kao kradljivci stoke. Predočit ću sudu takve dokaze, da će se gospodi iz Santa-Fea smrknuti pred očima.

— Koliko te poznam, to si im i rekao, oče.

— Jesam. — Ali Fountain ustane, pride ormaru u kojem se čuvalo oružje i izvadi revolver. U džep stavi kutiju municije i pođe prema vratima.

— Što namjeravaš, oče?

Fountain ozbiljno pogleda sina.

— Mislim da će me ovaj put pokušati ubiti, ili na putu za Lincoln, ili na povratku. Primijetio sam to još dok sam bio u El Pasu. Konačno, postoje

brzojavi. Ali, ovaj put ćemo se polgrati. Ti ćeš me pratiti, Jack.

Iza Fountainove kuće čula se pucnjava teškog kolta. Odvjetnik je vježbao sutradan i prekosutra.

Uvečer prije puta svirao je glasovir. Žena je slušala. Bila je kao ukočena, cijelo je vrijeme razmišljala kako bi mogla otkloniti opasnost.

Napokon je ustala i zapitala: — Zašto ne povedeš u Lincoln Henryja?

— Henryja? Ne, samo bi mi smetao. Premalen je.

— Upravo zato, Ale. Nitko neće pucati u osmogodišnjeg dječaka, niti će u njegovoj prisutnosti pucati u njegova oca. Znaš koliko volim mališana. Ali, dobro sam promislila. U ovoj zemlji postoji mnogo razbojnika, ali ne vjerujem da bi netko mogao učiniti takvo nešto.

Fountain je razmišljao sve do uvečer: — Mislim da si u pravu; povest ću Henryja sa sobom — rekao je ležeći u krevetu.

U isto su doba projahala kraj kuće tri čovjeka, što su upravo stigli iz Mesille. Fountain je čuo topot konjskih kopita i fićukanje.

— »Mjesec i ruže« — rekao je u tami, a Maggie je odgovorila: — Sasvim krivo zviždi našu omiljenu pjesmu. Laku noć, Ale.

Dva su jahača bila vrlo snažna i kao da su bila braća. Imali su tamne kose, guste obrve i hladnosive oči. Treći je bio Meksikanac s dva kolta.

Sjahali su pred Carringtonovim hotelom, uzeli trokrevetnu sobu i naručili u sobu bocu viskija. Slijedećeg je jutra Meksikanac rano ustao i sišao dolje. Vratio se već nakon pola sata: — Upravo se odvezao. Ali...

— Kakav, ali, Ringo? — oštro zapita Jack Ketchum.

— Ima uza se dijete.

— Dijete? Kakvo dijete?

— Svog sina Henryja. Ima osam ili devet godina. Svira usnu harmoniku. Ostaje cijelo vrijeme s njime.

Black Jack Ketchum je prokleo, ustao i počeo hodati gore-dolje po sobi. Konačno njegov brat Sam reče: — To ipak ne možemo učiniti.

— Zašto ne, Same? Moramo, shvatili — izdere se Jack.

— Ali što ćeš, do vraga, učiniti s djetetom?

Black Jack je šutio. Nakon dužeg vremena, stavi šešir na glavu i zareži: — Idemo!

— Ali... — počne Meksikanac. Black Jack mu zapovjedi da zašuti. — Putem ćemo vidjeti što ćemo poduzeti.

Fountainov je dvopreg bio natovaren svim onim što je bilo potrebno njemu i djetetu za putovanje od stotinu milja. Prvu su noć proveli na prijevoju San-Augustin. Dok je dijete duboko spavalo, čovjek je stražario u sjeni borova, s puškom u ruci. Slijedeće su noći spavali u doktora Blazera, na rubu rezervata Mescalera. Slijedećeg dana točno u podne Al Fountain je stajao pred sućem u Lincolnu i pitao kad će biti suđenje braći Coe.

— Uopće ga neće biti, gospodine Fountaine. Optužnica još nije pripremljena.

— Kako, molim? Bila je gotova prije tri tjedna.

— Bit će pozvani novi svjedoci, gospodine Fountaine. Prekjučer sam vam pisao da se rasprava odgađa za četrnaest dana. Pošto ste već bili na putu, vjerojatno niste primili vijest. Zao mi je što ste uzalud prevalili tako velik put.

— Rado bih spremio ovu torbu na sudu, gospodine.

— Sadrži li dokazni materijal?

— Da, čak vrlo zanimljivi dokazni materijal, gospodine.

— Što se mene tiče, u redu. Pisar će vam dati potvrdu. Ali upozoravam vas da nemamo nikakvo naročito sigurno spremište.

— U tom ću slučaju torbu radije ponijeti sa sobom.

— Kako želite, gospodine Fountaine. Šerife, pozovite slijedeću stranku. Do vijenja, gospodine Fountaine.

Poslije podne su Al Fountain i njegov sin krenuli na daleki put natrag. Prenoćili su u doktora Blazera, koji je odvjetnika zaklinjao da kao zaštitu povede desetak Mescalero-policajaca, ali je Fountain odmahnuo glavom. Otkako je znao da grupa iz Santa-Fea vrbuje ubojice u svim slojevima, pouzdavao se jedino u vlastitu vinčesterku i revolver.

Al Fountain je prošao Tularosu i prenoćio u La Luzu. Ujutro se provezao uz Humphreys Well, a kraj Lunas Wella je sreo poštara Santosa Alvarada, koji ga je upozorio na tri jahača što su, na udaljenosti od tri stotine metara, slijedila njegov dvopreg...

— Čudno, zašto napuštaju cestu, gospodine? Zar imaju nešto protiv pošte? — Fountain je vidio kako su jahači sišli sa ceste i izgubili se među stjenovitim pećinama.

Ispred Chalk Hilla tri su se jahača ponovno pojavila ispred Fountainovih kola. Malo kasnije dokotrijala su mu se u susret kola sitničara Saturnija Barele.

— Ej, Barela, jesi li prepoznao one tri jahača?

— Ne, kad sam ih stigao, sišli su sa ceste, gospodine. To mi se čini vrlo opasno. Ne biste li se radije odvezli natrag i prenoćili u La Luzu? Čim zađe sunce, vani će biti jako hladno.

— Ne, Barela, sutra bih htio biti u Las Cruzesu. Sretan put!

— Pucajte, senjor, prije nego postavite bilo kakvo pitanje! — doviknuo je za njim sitničar.

Blo je to posljednji čovjek koji je vidio Ala Fountaina s njegovim sinom. Sutradan je potjera našla napušteni dvopreg u sjeni neke pećine, dvanaest milja daleko od Chalk Hilla. Nedostajalo je oružje, isto tako i platnena vreća s hranom, oba indijanska pokrivača i torba s dokaznim materijalom koju je Fountain pokazao sucu u Lincolnu. Mali dječakov šešir ležao je u grmlju, Fountainova je kravata lepršala na nekom trnu. Tragovi trojice jahača i kola vodila su prema sjeveroistoku. Mescalero izviđač koji je bio s potjerom, pronašao je logor. Pepeo je bio hladan.

— Ovdje su konji jeli slatku paprat — rekao je Apaš. — Tu su ljudi rezali slaninu na komadiće, kao što to čine Teksašani. Ovdje je bio raširen pokrivač. Evo, torbe, sva je okrvavljena. — Izvadio je iz torbe ceduljicu na kojoj je velikim slovima pisalo: — Ostavi teksašane na miru, Fountain, ili ćeš se kajati.

Ljudi iz potjere su pogledali jedan drugog. Tragovi su vodili prema brežuljcima Jarilla, Iza njih je ležao Leejev

ranč. Malo iza brežuljaka, tragovi su se razdvajali. Jedni su vodili na jugoistok, u brda, prema ranču Wildy-Well koji je pripadao Leejevima. Drugi su se protezali prema Psećem kanjonu, što je isto tako pripadao Leejevima.

Ljudi iz potjere su stajali mrkih pogleda. Tada je Henry Stoes, koji ih je predvodio, rekao: — Leejevi! Bili su to Leejevi! Slijedit ćemo tragove, ljudi, dok god budemo mogli. Moramo se razdvojiti. Ne upuštajte se ni u kakvu borbu. Ponašajte se što je moguće bezazlenije. Sve ostalo je stvar šerifa Pata Garretta. Mi moramo jedino ustanoviti dokle vode tragovi. Sastat ćemo se milju ispred Frenchyjeve drvenjare.

Mescaleri su slijedili tragove do puta što se penjao uvis i razilazio u više smjerova. Oдавде, s visine, ljudi su mogli vidjeti dugi Pseći kanjon. Ranč

Circle Cross ležao je pred njima, a u sobama je već gorjelo svjetlo.

Milju dalje od Frenchyjeve drvenjare, čekali su drugi dio potjere koji je stigao malo kasnije.

— Dakle? — zapita Stoes.

— U Wildy Wellu je bio samo stari Nijemac.

— Kako ste daleko uspjeli slijediti tragove?

— Točno do vrha. Ali tamo je tlo tako kamenito, da nismo mogli više ništa naći.

— A, dolje, ispred Wildy Wella? Jeste li još što našli?

Čovjek odmahne glavom.

— Naprijed, dakle. Odjašimo do Leejevih. Budite oprezni i čuvajte se krivih pokreta. Pustite mene da govorim, vi šutite. Neprimjetno se ogledajte unaokolo.

XIV

Kad su jahači iz potjere zaustavili konje pred rančem Circle-Cross, Oliver Lee, koji je već čuo topot kopita, stajao je na vratima. Henry Stoes je sišao s konja i objasnio što se dogodilo.

— Zašto to pričate meni, gospodine Stoes? — zapita Oliver Lee.

— Mogli smo slijediti tragove dovde, do Jarillasaa. Mislilo sam da biste nam mogli pomoći.

Oliver Lee se nasmiješi.

— Niste mislili na to, Stoes. Vjerujete da smo to mi učinili. Nešto ću vam reći, ljudi. Fountain zacijelo nije bio prijatelj Teksašana, ali, mi smo ga poštivali, jer je bio pošten čovjek. Jedno vam zauvijek želim reći, nadam se da će svaki od vas shvatiti. Onaj tko ubije dijete nije vrijedan ni da se pijune na njega. Mi ne ubijamo svoje protivnike iz zasjede.

— Ali, to nije nitko...

— Pustite me da izgovorim do kraja! — zagrmi Oliver Lee. — Ne zanima me što nas okrivljujete zbog takvog zločina. Ali ne mogu oprostiti razumnim ljudima što nas smatraju tako glupim da misle kako bismo mogli izvršiti zločin i ostaviti tragove što vode ravno

na naš ranč. Postoji samo mogućnost da su stanoviti zločinci ubili Fountaina i njegova dječaka, kako bi sumnja pala na nas. A to je za nas, Stoes, dovoljan razlog da te ljude omotamo u svježu govedu kožu i ostavimo ih da leže na suncu.

Henry Stoes proguta slinu i vrati se svom konju. Iz kuće je čuo prigušene glasove. Na vrata iziđe Mary Lee, a svjetlo padne na pušku koju je držala u ruci.

— Nestanite! — hladno reče. — Zlo mi je od svake vaše riječi iz kojih se kriju samo podlost i kukavičluk. Reci im, Olivere, da ću opaliti, budu li za deset sekundi još stajali pred mnom.

— Čuli ste — blago reče Oliver.

Henry Stoes potegne uzde i potjera odjaši.

— Ako se ne varam, majko — mračno reče Oliver — Fountaina i dijete dali su ubiti oni iz Santa-Fea. To će konačno raščistiti odnose između njih i nas.

— Ne gledam tako na to, sine. Oni nas žele uništiti. Oni ne mare za pravo i zakone. Traže bilo kakav povod kako

bi započeli rat. A u takvom bismo ratu svi mi bili uništeni.

— Nemoj se zabrinjavati, majko. Hajdemo unutra.

U prostranoj sobi s velikim kaminom sjedili su u dubokim kožnatim naslonjačima mladi rančer i pjesnik Eugene Manlove Rhodes, njegova lijepa mlada žena May, mirovni sudac i novinar Ash Upson iz Roswella, odvjetnik Fall i njegova žena, pukovnik Jake Harrington iz tvrđave Union i intendant McNarny, Bill Carr, Čiroki Bill i Jim Gilliland su stajali kraj prozora, a iz susjedne prostorije uđe Tom Tucker i nasmije se.

— Čuo sam što je rekao Stoes, gazda. Zašto ga nisi predstavio ovoj gospodi? Htio bih vidjeti njegovo lice kad bi doznao kako već tri dana imamo ovdje društvo prijatelja.

— Da, gospodine Lee — upadne pukovnik — to ni ja ne razumijem. Konačno, nije nikakva tajna da ćete nas vi i gospodin Rhodes slijedeće godine opskrbljivati stokom. Da i niste spomenuli ugovor, to bi ipak uklonilo svaki nesporednost.

— Vjerujem da naš mladi prijatelj ima za to dobro objašnjenje — reče Ash Upson dok mu je Winnie Lee ulijevala kavu u šalicu.

— Nestao je hrabar i dobar čovjek, za kojeg svi znadu da je bio smrtni neprijatelj gospodina Falla i naš protivnik, zajedno sa svojim osmogodišnjim sinom. Nitko u Santa-Feu nije mogao slutiti da ćete vi doći tako rano da bismo potpisali ugovor o izručenju stoke. Poznato je da u ovo doba godine rijetko imamo goste...

— No, dobro, Oliver — nasmije se Gene Rhodes. — Što ćeš sada poduzeti?

— Čekat ću.

— Nemojte suviše dugo čekati, gospodine Lee — upozori pukovnik. — Uskoro možete biti uvučeni u krvavi rat i nitko više neće pitati za povod. Iskreno rečeno, ispunjenje našeg ugovora smatram važnijim od vaših osobnih problema.

— Budite bez brige, pukovniče — reče Albert Fall. — Imamo šerifa, koji je za brze i temeljite akcije. On će pričekati dok ne dobije na tanjuru nekoliko potkupljenih svjedoka i zatražit će nalog za hapšenje. Koliko poznajem suca Bristola, neće mu za to

trebati više od pola minute. Garrett je dosad vrebao sve svoje ljude kraj njihova četiri zida. Čovjek poput njega ne mijenja taktiku koja ga je dosad održavala na životu. Nikad ne bi mogao čekati Olivera ovdje, jer bi ga rastrgali na komadiće. Ostaje, dakle, samo ranč Wildy-Well, koji je često nenastanjen, uglavnom slabo čuvan, ali ga Oliver mora često posjećivati pošto mu je tamo skladište zaliha. Mislim, gospodo, da je grupa iz Santa-Fea otišla predaleko i da će doživjeti strahovit poraz.

Slijedećih je tjedana dolazilo sve više Leejevih prijatelja, iz svih dijelova doline Tularosa, u Pseći kanjon. Pokušavali su prisiliti Olivera Leeja da nešto poduzme.

— Moraš zasvirati za zbor, momče — zaklinjao je Olivera sjedi rančer, koji se pojavio sa četiri sina i kolima punim oružja i municije. — Čitava je zemlja silno uzbuđena. Već četrnaest dana najmanje četiri potjere neprekidno pretražuju White Sands i planine. Nigdje ne mogu pronaći ni traga Fountainu ni njegovu dječaku. Novine objavljuju članke koji otvoreno zahtijevaju da vas se linčuje.

— Poduzet ćemo nešto čim bude vrijeme, ujače Naylor.

— Vrijeme je, momče. Šerif Garrett sjedi svaki dan u drugom gradiću i čeka da konačno dobije nalog za tvoje hapšenje. Sa svih strana u dolinu dolaze mračni tipovi. Sakupljaju se u salunima poput muha oko svježeg gnoja i nitko ne zna tko im plaća piće. Nemaju novaca ni za duhan, a svaki im gostioničar toči sve što žele piti.

Starac je bio silno ljutit kad je sa sinovima napustio Pseći kanjon. — Prokleta si tvrdoglav, Oliver Lee. Srljaš u nesreću, a ne mariš za prijateljske savjete.

Idućeg je jutra Oliver Lee odjahao sa Čiroki Billom i Tomom Tuckerom u Las Cruces. Gdje god su se njih trojica pojavila, ulice su odmah opustjele.

— Dobro otvorite oči — pozvao je Oliver svoje prijatelje — i pazite na momke ispred saluna.

Iz mnogobrojnih su saluna izašle drske spodobe, koje su ih promatrale glumljenom ravnodušnošću. Kad su tri čovjeka prolazila ispred trgovine oruž-

Ja, neki je crno odjeveni čovjek, niska stasa, mahnulo Oliveru.

— Pričekajte ovdje — Lee je ušao u dućan. Čovjek niska rasta bio je Phil Fall, brat Alberta Falla, pomoćnik gradskog tajnika u Silver Cityju.

— Gospodine Lee — uzbuđeno je počeo. — Traže vas. Čuo sam da je Garrett podigao naloge za hapšenje za vas, McNewa, Gillilanda i Tuckera.

— Tko ih je izdao? Sudac Bristol?

— Ne, on ne želi opeći prste. Ispostavio ih je mirovni sudac Valdez.

— Je li to posve sigurno?

— Vidio sam vlastitim očima. Donio sam mirovnom sucu dokumente iz Silver Cityja. Sutra ću ih odnijeti natrag. Pat Garrett je postavio zahtjev. U obrazloženju se spominju osmorica svjedoka koji će potvrditi kako su vas vidjeli u blizini Fountaineova napuštene dvoprega.

— Krasni svjedoci! Hvala, gospodine Falle. Do viđenja, Jack.

Puškar je mahnulo Oliveru. — Budite oprezni, Oliver. Garrett sjedi sa svojim pomoćnicima u salunu Hella Gatea i igra poker. Salun je pun tipova koji bi bez ikakvih obzira pucali nekom u leđa.

— Hvala na upozorenju, Jack. — Vani je gurnuo Čiroki Billa pod rebra. — Ideno posjetiti suca Valdeza.

Sudac je stanovao u maloj čistoj kući na rubu grada. Ugrizao se za donju usnicu kad je prepoznao Olivera koji ga je zapitao: — Čuo sam da postoje nalozi za hapšenje, mene i mojih prijatelja. Je li to točno?

— Do vraga, mene se to ne tiče! Imam opet poteškoća sa svojom žuč, gospodine Lee. Posjetite me ponovno sutra. Sada neću o tome govoriti.

— Lijepo, suče, kako želite.

Oliver Lee je sa svojim prijateljima otišao u salun koji je bio ispunjen do posljednje stolice. Odjednom su svi prestali razgovarati. Oliver Lee se uputio prema stolu za poker, u uglu, za kojim je sjedio Pat Garrett sa svojim pomoćnicima, vlasnikom saluna, Tobom Tiptonom, Georgeom Curryjem i Jeffom Sandersom. Čiroki Bill i Tom Tucker su raskoračenih nogu ostali kraj vrata.

— Zdravo, Pate — pozdravi Oliver serifa.

— Zdravo! — prijateljski odgovori Garrett. — Želite li sjesti? Možemo naći još jedno mjesto.

— Drugi put sigurno, Garrett. Jedno pitanje. Ukoliko imate bilo kakve dokumente koje mi morate predati, ja sam vam na raspolaganju.

U tišini što je zavladala moglo se čuti zujanje muhe. Svi su vidjeli kako je Oliverova desnica bila labavo spuštена, a držak njegova revolvera nalazio se točno između ručnog zgloba i lakta.

Pat Garrett nagne svoju čašu, dobaci preziran pogled obojici svojih posljednjih pomoćnika i prijateljski pogleda Olivera u lice. — U redu, Lee, ako postoje kakvi dokumenti, ili ću vam ih poslati poštom, ili će George Curry biti tako dobar da ih, vraćajući se kući, preda vama.

— Ja sam Oliverov prijatelj — počne George Curry — a to znadu svi u ovoj zemlji. Smatram da onaj tko ima hrabrosti da optuži Olivera za ubojstvo, mora smoci i toliko hrabrosti da mu preda nalog za hapšenje.

— O nalogu za hapšenje nema ni spomena — reče Garrett kojem je krv navrla u lice.

— Lijepo, Garrette, znate gdje me možete naći.

— Jasno, Lee, jasno. — Garrett počne miješati karte, Oliver Lee pođe prema vratima.

Čiroki Bill je izišao kroz vrata saluna, Tom Tucker ga je slijedio. Kad je izišao Oliver, Tom odjednom krikne: — Čuvaj se, gazda!

Oliver Lee se baci na tle, metak prasne i projuri iznad njega.

Kad je iz ulaza neke kuće zatutnjao drugi bljesak, Oliver Lee tri puta za redom opali. Pojavi se neki bradati čovjek, dotetura do teretnih kola i sruši se kraj stražnjeg kotača. Iz ruke mu ispadne revolver što se još pušio.

Tri su prijatelja bila jedini ljudi na cesti. Iz saluna izađe Pat Garrett s Clintom i Joséom, baci kratak pogled na Olivera koji je stavljao metke u revolver i pride mrtvacu. Vrhom čizme ga okrene na leđa.

— Oh, prije četiri dana sam ga strpao u zatvor. Bio je pijan i izazvao je gužvu. Zvao se Sam Miller. Pod tim će imenom biti pokopan.

— Moram li pričekati mrtvozornika?
— zapita Oliver Lee šerifa.

— Ne, hvala, ne. Slučaj je jasan. Zna li zašto je pucao u vas, gospodine Lee?

Čiroki Bill priđe mrtvacu i iz njegova džepa na košulji izvuče svežanj novčanica.

— Nešto manje od tisuću dolara, gazda. Kladio bih se da je imao, kad je došao u Las Cruces, samo kurje oči na nogama.

Pat Garrett primijeti kako su sva tri Oliverova metka, ispaljena strelovitom brzinom, pogodila Sama Millera u prsa. Mirno je stajao, nije izgovorio ni riječi. Dobro je osjećao koliko ga je Oliver Lee ponizio, jer u gradu više nije bila tajna da u džepu ima nalog za hapšenje Leeja.

George Curry je uzjahao konja i krenuo s Oliverom.

Kad su prošli posljednje kuće gradića, Curry, koji će kasnije postati guverner Novog Meksika, reče: —

Učinio si mu najgore što si mogao, Oliver. Prisilio si ga da se pred svima pokaže kao kukavica.

— To sam i namjeravao, George. Cuj, moramo obilježiti stoku za tvrđavu Union. Molim te, pošalji točno za šest dana, predvečer, tvoja dva čovjeka u Wildy Well. Bit će tamo s Gillilandom.

— Dobro, Oliver. Odgovaraju li ti Madison i McVey?

Oliver Lee kimne: — Obavi to tako da čuje tvoj peon Santilla.

Rančer pogleda Leeja, a onda shvati. Zazviždi kroz zube, pogleda u nebo pa se nasmije.

— Pat Garrett će prihvatiti tu kartu i htjeti s tobom odigrati igru poput one se Billyjem Kidom.

— Nikad više neće pucati u protivnika koji spava, George, to je sigurno.

Zrak je postao svjež i hladan. Nebom su brzo promicali oblaci. Najprije su imali boju nezrelih jabuka, a zatim su potamnili. Jahači su podboli konje. Tada su pale prve kapi kiše.

XV

Ranč Wildy-Well je bio miran poput grobnice kad je Pat Garrett s Clintom Llewellynom, Joséom Espalinom, Benom Williamsom i Kentom Kearneyjem sjahao iz sedla i zapovjedio svojim ljudima da u grmlju privežu konje. Muškarci su se pod mjesecinom šuljali prema ranču što se sastojao od zgrade za stanovanje, zdenca, spremišta za vodu te koralu u kojemu su bila dva konja. Iz zgrade za stanovanje dopiralo je tiho hrkanje.

Ispred kuće za stanovanje stajala su kola čiji je pokrov dopirao točno do dva prozora spavaće sobe.

Pat Garrett zapovjedi Espalinu i Williamsu da se popnu na krov štale i tamo čekaju. Kad su se dvije spodobе pojavile na krovu, Garrett se brzo i nečujno popne na krov kola. Pogleda kroz otvoreni prozor i u slabo osvijetljenoj prostoriji raspozna dva ležaja sa spavačima. Pokretom ruke pozva Kenta Kearneyja i Llewellyna. Llewellyn mu šapne: — Dolje su dva konja, Leejev i Gillilandov...

Tri se čovjeka namjeste uz dva prozora, upere revolvera u spavače i počnu pucati. Desetak metaka izrešeta svežnjeve slame što su ležali ispod pokrivača. Uskoro se ništa nije vidjelo od barutnog dima.

Pat zapovijedi svojim ljudima da prestanu pucati. U istom trenutku iz ugla sobe zagrmli Oliverov glas: — Sada pripazi, Garrette!

Bijele plamene strijele dohvate strijelce kraj prozora. Kenta Kearneya su pogodila dva metka u glavu; njegovo se tijelo okrene i teško padne na zemlju. Garrett je zadobio strahovit udarac u glavu, ali je osjećao da u njemu još ima života. Padajući, uspio se uhvatiti za poprečni stup. Noge su mu skliznule preko prednjeg dijela kola i na kočijaškom sjedištu našle uporište.

Clinta Llewellyna je pogodilo u trbuh i on se gornjim dijelom tijela previo u sobu. Tijelo mu je trenutak bilo posve neosjetljivo, ali kad su ga iz tame zgrabile ruke, prožela ga je takva bol da je vrisnuo.

Oba čovjeka na krovu štale su počela vikati i pucati. Garrett je ugledao Leeja s revolverom na prozoru. Poviče:

— Nemoj pucati, Lee! Izgubio sam oružje! Ranjen sam, Lee!

— Neka najprije prestanu tvoji ljudi na krovu štale!

— José! — podvikne Garrett. — Williamse! Odmah prestanite!

Pomoćnici skoče s krova i nestanu u grmlju. Ništa više nisu vidjeli, samo su čuli razgovor.

— Sada bih vas morao postrijeljati poput kojota, Garrettte — reče Oliver Lee. — Pucali ste u ljude koji su spavali. Nikad nisam vidio većeg gada od tebe, Garrettte.

— Ako sada opališ u mene, bit će to zločin, Lee!

— Lijepo, sad ćeš imati uspomenu. Nestani i povedi svoje momke! Što je ovome, Jime?

— Dobio je metak u trbuh, gazda.

— Kaži, hoćeš li pucati na nas dok budemo jahali?

— Još nikad nisam pucao u nekoga tko nije imao iste mogućnosti kao i ja! — zagrmi Oliver Lee. — Gdje su Madison i McVey, Garrettte?

— Dvije milje oдавде. Čvrsto su svezani. Odmah ću ih osloboditi.

— Učini to svakako!

Garrettov gornji dio tijela nestane. Sišao je sa sjedišta kola.

Jim Gilliland ispusti Clintu Llewellyna i on se urlajući skotrlja preko kolskog pokrova. Dolje su ga dočekali Garrett i Williams.

— Zaista mi je žao, Garrettte, što te nisam smrtno pogodio — reče Oliver Lee. — Sada možeš odjahati i pričati izmišljotine o ovoj pucnjavi.

Garrett, znajući kako je još na puščanom dometu ljudi iz kuće, dovikne: — Ne, ne, reći ću onako kako je bilo.

— Tada bih se u tebi jako prevario, ti štakore! Naprijed! Nestanite!

Sat kasnije, stigli su Curryevi kauboji na ranč. Rekli su da Pat ima tešku ogrebotinu od metka na glavi, a Clint Llewellyn je umro.

Oliver Lee objasni mladim kaubojima što od njih očekuje. On i Gilliland osedlaju konje i odjure.

Tri dana kasnije pisar uleti u sobu suca Bristola u Las Cruzesu: — Oliver

Lee, gospodine! — Jedva je disao. — Došao je s Gillilandom, gospodine, i...

Iza njega uđu jedan za drugim Oliver Lee, Jim Gilliland, Eugene Manlove Rhodes i Ciroki Bill Kellam. Lee i Gilliland stave na sučev stol vinčesterke a pisaru, koji je drhtao od straha, pruže opasače.

— Gospodine, dobrovoljno se predajemo pod uvjetom da nas čuvaju Eugene Manlowe Rhodes i Bill Kellam.

— Slažem se — brzo odgovori sudac Bristol.

— Trenutak, gospodine. Stotinu njihovih prijatelja motri na svaki korak Garrettovih pomoćnika i revolveraša, koji žele nagradu za naše glave. Ako jamčite da će se proces održati najkasnije za mjesec dana, ostat ćemo ovdje i pokoravati se zakonu.

Na pokrajnja vrata uđe William Rynerson, glavni tužitelj, koji je preuzeo i dužnost Ala Fountaina. Prijateljski kimne Engeneu Rhodesu: — Nemam ništa protiv, gospodine.

Kad je pisar izišao, sudac se obrati Leeju: — Iskreno rečeno, ne razumijem vas, gospodine Lee. Koliko ja mogu prósuditi, vaši izgledi nisu sjajni.

— Bacit ću sudu na stol takav dokazni materijal, da će u Santa-Feu padati lonci iz ormara, gospodine.

Dolje, na ulici, skupila se ogromna gomila ljudi. Posvuda su se mogli vidjeti teško naoružani Teksašani.

Winnie Lee je otpratila Olivera do zatvora. Tamo, na vratima, Oliver je mladoj ženi stisnuo ruku i vedro rekao:

— Suđenje će svima njima skrhati vrat. Uvidjet ćeš i sama kako je bilo bolje ostati i igrati njihovim kartama, nego pobjeći i sve jednostavno iznevjeriti.

EPILOG

Suđenje Oliveru Leeju i Jamesu Gillilandu održavalo se u Las Cruzesu. Optužbu su zastupali William Rynerson i Thomas Catron, vođa organizirane grupe mogućnika iz Santa-Fea Obranu je preuzeo Albert Fall. Sa cijelog su se jugozapada pojavili novinari. Još nikad u svojoj povijesti La Cruzes nije odjednom vidio toliko stranaca.

Prva dva tjedna obrana nije gotovo ništa poduzimala protiv dugog niza svjedoka koje su pozvali Thomas Catron i okružni tužitelj Ryneron.

Novine Novog Meksika, Teksasa, Oklahome, Arizone i Colorada već su pisale o potpunom osramoćenju dvojice Tekšašana. Tužitelji su ih smatrali mrtvima.

Onda je iznenada, jednog kišovito dana, Albert Fall pozvao svoje svjedoke.

Svoj iskaz dao je Eugene Manlove Rhode, svjedočila je i May Rhode. Iz klupe za svjedoke zagrmio je Ash Upson, poznati mirovni sudac iz Roswella. Pukovnik Harrington siktao je rečenice optužbe poput udaraca bičem. Tutnjao je glas intendanta McNarnya.

Optužba je bila srušena poput kuće od karata. Svjedoci optužbe pretvorili su se u gomilu razgoličenih lažaca. Kad je još Maggie Fountain izjavila kako se njen muž uoči tragične smrti okrenuo protiv grupe iz Santa-Fea jer je uvidio da su njihovi postupci zločinački, te kako je sudu u Lincolnu htio predati dokazni materijal o njihovim naručenim umorstvima i pljačkama, generalni tužitelj Novog Meksika je uvukao glavu, a sve je više sumnjivih spodoba naglo napuštalo grad.

Pat Garrett je vratio šerifsku zvijezdu prije nego su mu je stigli oduzeti, a novine su sada izvještavale o potpunoj pobjedi Olivera Leeja. Sudac Bristol se odjednom razbolio, a umjesto njega za predsjednički stol sjeo Frank Parker, također blizak grupi iz Santa-Fea.

Nakon osamnaest dana i završetka saslušanja dokaza, održao je Albert Fall kratak govor porotnicima. Ono što je rekao, besprimjerno je u pravnoj povijesti Sjedinjenih država.

Počeo je tihim i nastavio sve oštrijim glasom:

— Gospodo porotnici! Optužba protiv Olivera Leeja rezultat je zavjere, koja je trebala dovesti na vješala nedužnog čovjeka. U tu su zavjeru upleteni okružni tužitelj Ryneron, glavni tužitelj Thomas Catron; sudac Bristol je sudionik a Pat Garrett slijepo oruđe. I gospodin sudac Parker, tu iza stola sa svetim pismom, također je upleten u zavjeru!

Sudac Parker, crven poput raka, skoči, lupi crnim čekićem po stolu i vikne na neustrašivog advokata: — Ako odmah ne poreknete svoje tvrdnje, gospodine Falle, oduzet ću vam riječ i dati vas uhapsiti!

— Nećete mi oduzeti riječ nitj me dati uhapsiti prije nego završim ono što želim reći porotnicima. Kad završim, možete učiniti što hoćete!

U sudskoj je dvorani bilo otprilike stotinu ljudi, od toga su šezdesetorica bili Tekšašani, koji su držali ruke na revolverima i zahtijevali pošteno suđenje.

Sudac se teško spustio u stolicu. Fall nastavi:

— Nedvojbeno je dokazano kako ni jedan od optuženika nije izvršio ni jedan od zločina kojima ih teretite. Isto je tako dokazano da su te zločine izvršili, ili platiti za njihovo izvršenje, upravo oni ljudi koji ih optužuju. Gospodo porotnici! Najprije su bile plaćeni ubojice da maknu neugodne svjedoke. Tada je bio plaćen ubojica koji je ubio ubojicu, kako bi otac tog ubojice povjerovao da mora započeti rat što bi završio uništenjem cijel'h obitelji. Pata Garretta su platili kako bi naveo neku skitnicu da ubije Olivera Leeja. Na kraju je ubijen pošten čovjek kojeg sam, istina, mrzio poput kuge, jer smo bili politički protivnici, zajedno s njegovim malim sinom. Podignuta je velika potjera potplaćenih svjedoka, kako bi Oliver Lee bio odveden na vješala! A iza svih tih zločina stoji organizacija bankara, poslovnih ljudi i pravnika koji žele ekonomski nadzirati zemlju i ušutkati svaku oporbu, bilo kakvim sredstvima. Oni su otpočeli zločinački rat u pokrajini Lincoln, koji je više od tri stotine ljudi stajao života. Potplatili su zapovjednika tvrđave Stanton da bi, suprotno pravu i zakonu, poslao vojsku protiv građana. I ovdje su pokušavali zametnuti sukob, koji se samo zahvaljujući razboritosti Olivera Leeja nije pretvorio u teški krvavi rat! I ako me gospodin sudac Parker sada dade uhapsiti, ipak obećavam ovoj prekrasnoj zemlji da će uskoro biti ravnopravna država u Sjedinjenim državama, da će moje hapšenje biti posljednje što će učiniti ljudi koji sramotno zloupotrebljavaju vlast, prije

nego ih građani otjeraju! Tako, gospodo, time je rečeno sve što je trebalo reći!

Nakon tih riječi zavládala je u dvorani takva tišina, da se čulo lajanje nekog dalekog psa. Porotnici su se povukli. Vratili su se nakon deset minuta. Predsjednik porote je odlučno izgovorio: — Nisu krivi.

Oliver Lee i Jim Gilliland su bili slobodni. U gradu je nastala neopisiva gužva. Četiri tjedna kasnije raspala se grupa iz Santa-Fea. Suci i tužitelji su bili smijenjeni.

Idućih su desetljeća Oliver Lee i Albert Fall igrali važne uloge u ekonomskom i političkom životu Novog Meksika. George Curry je postao guverner.

Kad je krajem devetnaestog stoljeća u Teksasu smaknut bandit Black Jack Ketcum, priznao je prije smrti, da je s bratom Samom i Meksikancem Ringom ubio suca Fountaina i njegova sinčića

Henryja. Leševe su spalili u velikoj peći nekog napuštenog ranča.

Još i danas se u La Cruzesu priča kako su Oliver Lee i Jim Gilliland, izlazeći iz zatvora, najprije otišli u pisarnicu Alberta Falla.

Neustrašivi je odvjetnik sjedio za svojim pisaćim stolom. Oliver Lee zapita: — Dakle, Alberte, koliko ti dugujemo? — Na poleđini omotnice Albert Fall ispiše nekoliko brojki i tada smijući se reče: — 62,25 dolara! To je suma koju sam platio za vožnju tamo-ovamo i spavanje u tuđim krevetima.

— A hrana? — zapita Jim Gilliland.

— Za vrijeme suđenja uglavnom sam se hranio u vašoj putujućoj kuhinji i time vam uštedio dosta novaca. Morao bih nešto lijepo pokloniti kuharu, Oliveru. Taj momak izvanredno kuha.

Oliver Lee ovije ruku oko ramena svoje mlade žene: — Reci, Winnie, zar nemaš ništa protiv toga što te ovaj čovjek naziva momkom?

**Moda, kozmetika,
domaćinstvo**

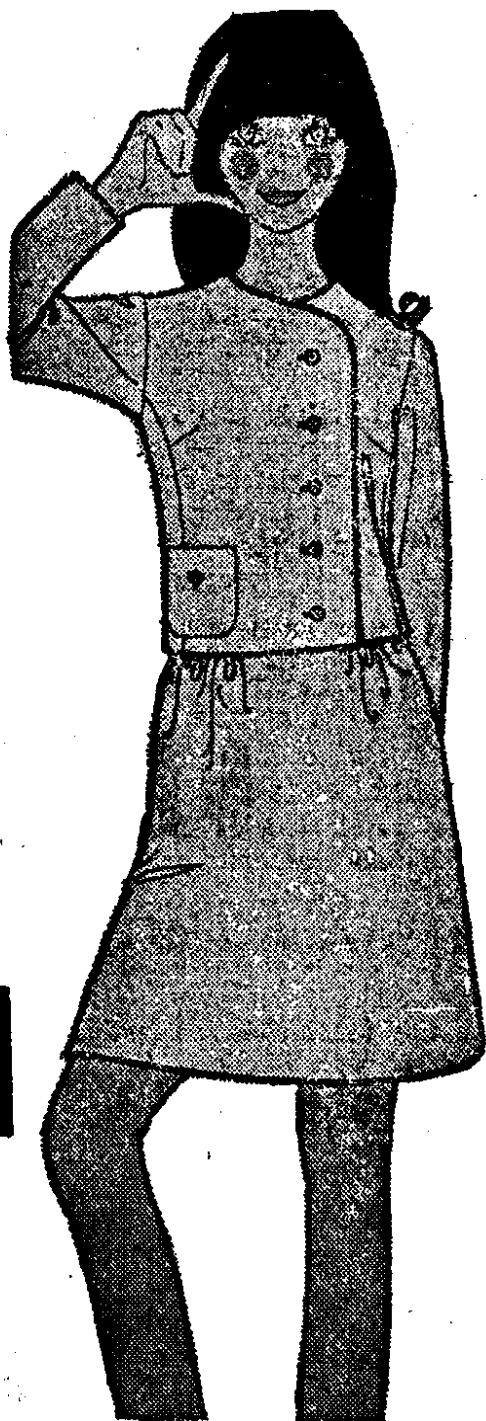
**Savjeti
liječnika i
psihologa**

**Novela, roman,
zanimljivo štivo**

**ukratko: SVE
ŠTO ZANIMA
SUVREMENU
ŽENU**

Svijet

**jugoslaven-
ska ženska
revija**

za 7 dana:

LOUIS L'AMOUR

SHALAKO
